

Johanna Kettunen

YRITYSMUOTO
YRITYSTOIMINNAN VÄLINEENÄ
Yrityshelppi Oy

Opinnäytetyö
Liiketalous

Toukokuu 2010

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences		Opinnäytetyön päivämäärä 17.5.2010
Tekijä Johanna Kettunen		Koulutusohjelma ja suuntautuminen Liiketalouden koulutusohjelma, taloushallinto
Nimeke Yritysmuoto yritystoiminnan välineenä		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyöni tavoitteena oli saada selville, onko rakennuslalla toimivan mikkeliläisen yksityisen elinkeinonharjoittajan ajankohtaista muuttaa yritysmuotoaan äkillisesti kasvaneen toimintansa perusteella. Lisäksi tavoitteena oli selvittää kohdeyrittäjälle nykyisen yritysmuodon lisäksi kommandiitti- ja osakeyhtiön yhtiöoikeudellisia ja verotuksellisia eroja ja tuoda siten hänen toiminnalleen varmuutta.</p> <p>Aloitin opinnäytetyöni syksyllä 2009 perehtymällä aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen. Käytin tutkimuksessa ajantasaisia ja laadukasta lähdeaineistoa: esimerkiksi verotukseen liittyvissä asioissa hyödynsin ainoastaan Verohallinnon tuoreimpia julkaisuja ja varmistin yhtiöoikeudellisten tietojen paikkansapitävyyden FINLEX-säädöstietopankin ajantasaisista lakiteksteistä. Tutkimusmenetelmänä käytin laadullista tutkimusta, jonka menetelmistä tutkimusongelmieni ratkaisuun sopivat parhaiten erilaiset haastattelumuodot. Laadin tärkeänä osana tutkimusta myös perusteelliset verolaskelmat yritysmuodoittain yksityisliikkeen tilikauden 1.1.-31.12.2009 tilinpäätöksen lukujen perusteella. Halusin korostaa opinnäytetyössäni etenkin kohdeyrittäjän näkökulmaa, koska tarkoituksena oli tehdä hänen yrittäjyydestään mahdollisimman mielekäästä. Haastattelin kohdeyrittäjän lisäksi myös toimeksiantajaa saadakseni talouden ammattilaisen näemyksen aiheeseen ja rakennusalan tilanteeseen Mikkeliissä.</p> <p>Tutkimuksen tulos oli melko yksiselitteinen: yritysmuodon muutos ei ole tällä hetkellä ajankohtainen. Verolaskelmat osoittivat, ettei yritysmuodon muuttaminen kommandiitti- tai osakeyhtiöksi lisää tai vähennä maksettavien verojen ja maksujen määrää merkittävästi. Kohdeyrittäjän haastattelun perusteella myöskään yhtiöoikeudelliset erot yritysmuotojen välillä eivät kannusta muutokseen: Kohdeyrittäjän toiminnan riskit ovat sen verran pienet, ettei niiden vuoksi kannata yhtiöittää toimintaa. Osakeyhtiö vain tekisi päätöksen teosta ja varojen nostosta liian monimutkaista. Kommandiittiyhtiö taas ei toisi mukanaan juuri minkäänlaista näkyvää muutosta. Ammattitaitoisella ja maineikkaalla rakennusalanyrittäjällä on kuitenkin mahdollisuudet kasvattaa toimintaansa entisestään Mikkeliissä, joten yritysmuodon muutos voisi tulla kysymykseen tulevaisuudessa.</p> <p>Tutkimus oli hyödyllinen kaikille sen osapuolille. Suosittelen vastaavanlaista tutkimusta kaikille pienyrittäjyydestä kiinnostuneille opiskelijoille, jotka haluavat, että heidän opinnäytetyöllään on varmasti merkitystä.</p>		
Asiasanat (avainsanat) Yritysmuodot, yksityinen elinkeinonharjoittaja, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö, tuloverotus, yritysmuodon muutos, yrittäjyys, kvalitatiivinen tutkimus		
Sivumäärä 79 + liitteet 3 s.	Kieli suomi	URN URN:NBN:fi:mamk-opinn2010A1042
Huomautus (huomautukset liitteistä)		
Ohjaavan opettajan nimi Vesa Nykänen		Opinnäytetyön toimeksiantaja Yrityshelppi Oy

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 17 May 2010	
Author Johanna Kettunen		Degree programme and option Business Management	
Name of the bachelor's thesis Company form – a tool for business operations			
Abstract <p>The aim of my bachelor's thesis was to find out if a sole trader operating in the field of construction should change his form of business to a limited partnership or a private limited company. In addition, my purpose was to clarify the differences concerning taxation and company laws between these three forms – sole trader, limited partnership and private limited company - for my target entrepreneur.</p> <p>In the beginning of the study I familiarized myself with the theory of company forms and taxation. I read books written by well-known professionals and studied directives of the Tax Administration and the updated acts and degrees of the FINLEX database. After preparing the financial statements of the entrepreneur I made tax calculations based on the fiscal year 2009 to see which business form would be most profitable. The empirical part of the study was done as two qualitative interviews: First I interviewed the target entrepreneur. His perspective was highlighted in this study because the main point was to make his entrepreneurship as meaningful as possible. I also had a discussion with my client to get information about the situation of construction business in Mikkeli.</p> <p>The result of the study was that the current form of business should not be changed. The tax calculations showed no significant increase or reduction in the amount of taxes and payments between the three forms. After learning this and the legal differences the target entrepreneur was not eager to go through the change. For example both the entrepreneur and client thought that the business risks were not so big that a private limited company should be considered. The biggest disadvantage in a private limited company was that the practical, everyday operations would become a bit too inconvenient for the entrepreneur. On the other hand, becoming a limited partnership would not bring any radical changes. However, the recent success of the target entrepreneur shows that he could increase his turnover even more in the future. Long-term professionals seem to find construction work in Mikkeli despite the recessions or depressions.</p> <p>This study was found very useful by both the entrepreneur and the client. Therefore, I recommend similar studies for students who are interested in entrepreneurship and who hope to make their bachelor's thesis worth the effort.</p>			
Subject headings, (keywords) Forms of business, sole trader, limited partnership, private limited company, income taxation, change in business form, qualitative research			
Pages 79 + appendices 3 p.	Language Finnish	URN URN:NBN:fi:mamk-opinn2010A1042	
Remarks, notes on appendices			
Tutor Vesa Nykänen		Bachelor's thesis assigned by Yrityshelppi Oy	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	YRITYSMUODOT	2
2.1	Yksityinen elinkeinonharjoittaja	3
2.1.1	Vastuu, riskit ja päätöksenteko	3
2.1.2	Varojen nosto	4
2.2	Kommandiittiyhtiö	5
2.2.1	Yhtiösopimus	5
2.2.2	Yhtiömiesten hallintovaltuus	7
2.2.3	Yhtiömiesten vastuu ja riskit	8
2.2.4	Yrityksen oma pääoma ja varojen nosto	9
2.3	Osakeyhtiö	10
2.3.1	Perustaminen ja osakepääoma	11
2.3.2	Toimielimet yhtiön toiminnassa	13
2.3.3	Osakkeenomistajan päätöksenteko ja vastuu	15
2.3.4	Varojen nosto	16
3	TULOVEROTUS	19
3.1	Yksityisliikkeen ja kommandiittiyhtiön verotus	20
3.1.1	Verotettavaan tuloon vaikuttaminen	20
3.1.2	Elinkeinotulolähteen tulo-osuudet	21
3.2	Osakeyhtiön verotus	24
3.2.1	Palkkatulojen ja luontoisetujen verotus	24
3.2.2	Luonnollinen henkilö listaamattoman yhtiön osinkojen saajana	26
4	YRITYSMUOTOJEN VERTAILU JA MUUTOS	29
4.1	Yritysmuodot vertailussa	29
4.1.1	Yhtiöoikeudelliset näkökulmat yritysmuodon valinnassa	29
4.1.2	Tilintarkastusvelvollisuus eri yritysmuodoissa	31
4.2	Yritysmuodon muutos	32
4.2.1	Yksityisliikkeen yhtiöitys ja sen vaikutukset	33
4.2.2	Pienosakeyhtiön sivuuttaminen verotuksessa	34
5	TUTKIMUSMENETELMÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	35
5.1	Laadullinen tutkimus	36

5.1.1	Aineistonkeruumenetelmänä haastattelu.....	36
5.1.2	Tutkimuksen toteutus.....	38
5.1.3	Tutkimusmenetelmän luotettavuus	41
6	VEROLASKELMAT.....	42
6.1	Yksityisliikkeen ja kommandiittiyhtiön verotus 2009.....	42
6.1.1	Yksityisliike: pääomatuloa 10 prosenttia laskentaperusteesta	43
6.1.2	Yksityisliike: pääomatuloa 20 prosenttia laskentaperusteesta	46
6.1.3	Kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen verotus 2009.....	48
6.2	Osakeyhtiön ja yrittäjän verotus 2009	52
6.2.1	Tulos kokonaan palkkana	53
6.2.2	Tulos kokonaan osinkoina	56
6.2.3	Tulos puoliksi palkkana ja puoliksi osinkoina.....	59
7	YRITTÄJÄN TAVOITTEET, RAJOITTEET JA MAHDOLLISUUDET.....	62
7.1	Rakennusalan yrittäjä.....	62
7.1.1	Yrittäjäyys.....	63
7.1.2	Yrittäjän ja yrityksen tulevaisuuden näkymät	65
7.1.3	Toimeksiantajan näkemys.....	66
8	YRITYSMUODON VALINTA.....	67
8.1	Verotusnäkökulma.....	67
8.2	Yhtiöoikeudelliset muuttujat yrittäjän näkökulmasta	69
8.3	Oikea yritysmuoto.....	71
9	LOPUKSI.....	71
	LÄHTEET	74
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Yritysmuoto on oleellinen osa yrittäjän arkipäivää. Eri muodoissa nousevat esiin erilaiset arvot: toisissa korostuu päätöksenteon ja varojen noston helppous, toisissa taas parempi riskienhallinta. Kaikille yritysmuodoille on kuitenkin yhteistä se, että jokaisen takana on ihminen, yrittäjä, joka voi vapaasti valita minkä tahansa niistä toimintansa harjoittamiseen.

Tutkimukseni aiheena on yritysmuodon muutos ja sen toimeksiantaja on tilitoimisto Yrityshelppi Oy. Tutkimuksen kohteena on tilitoimiston pitkäaikainen asiakas, yksityisenä elinkeinonharjoittajana toimiva mikkililäinen muurari, jonka liikevaihto kolminkertaistui ja työntekijöiden määrä kasvoi kahdesta kymmeneen vuonna 2009.

Opinnäytetyöni perimmäiset tutkimusongelmat ovat, onko kohdeyrittäjän ajankohtaisista muuttaa yritysmuotoa nykytilanteen perusteella ja jos sitä muutettaisiin, mikä olisi yrittäjän kannalta sopivin vaihtoehto. Näihin suuriin ongelmiin saadaan ratkaisut, kun vastataan ensin moniin pienempiin kysymyksiin: Mikä yritysmuoto on verotuksellisesti edullisin? Kuinka suuren riskin yritystoiminnastaan yrittäjä pystyy kantamaan? Onko yrittäjä valmis hieman byrokraattisempaan hallintoon ja päätöksentekoon, jos yksityisliike yhtiöitetään? Kuinka vapaasti yrittäjä haluaa nostaa itselleen liiketoiminnasta syntyneitä varoja? Käsittelen työssä eri yritysmuotoja yhtiö- ja verotusoikeudellisesta näkökulmasta, mutta lopullisissa johtopäätöksissä on tärkeää ottaa huomioon myös kohdeyrittäjän tarpeet tämänhetkisessä elämäntilanteessaan.

Tutkimusmenetelmänä sopivan yritysmuodon löytämisessä käytin kvalitatiivista tutkimusta. Haastattelin yrittäjää saadakseni tarpeelliset tiedot hänen tavoitteistaan ja mahdollisista rajoitteistaan yritysmuodon suhteen. Haastattelin myös Yrityshelppi Oy:n toimitusjohtajaa saadakseni asiantuntijanäkemyksiä kohdeyrittäjän toiminnasta ja rakentamisesta Mikkilissä yleisesti. Verotuksen osuutta yritysmuodon valinnassa käsittelemällä laatimalla verolaskelmia jokaisen yritysmuodon kohdalta.

Koska kohdeyrittäjän liiketoiminta on ennen vuotta 2009 ollut melko pienimuotoista, tein tutkimuksen nimenomaan pienyrittäjän näkökulmasta. Näin ollen ei ollut aiheellista käsitellä tutkimuksen teoriaosuudessa tai käytännön tutkimuksessa asioita, kuten

esimerkiksi osakeyhtiölain johdon ja osakkeenomistajien välisiä suhteita, koska ne eivät koske pienyrittäjää. Tutkimuksesta on myös rajattu pois kirjanpito ja tilinpäätöksen laatiminen. Yrityshelppi Oy:lle ei tarvinnut erikseen selvittää eri yritysmuotojen kirjanpitojen ja tilinpäätöskäytänteiden eroja, koska tilitoimistolla on jo ennestään vankka tietämys niistä.

Yritysmuotoihin liittyy pienyrittäjien keskuudessa paljon mystiikkaa, joka kaipaa perusteellista selvitystä. Monet yritysoikeuteen ja verotukseen syvemmin perehtymättömät tuttavat ovat neuvoneet kohdeyrittäjää valitsemaan osakeyhtiömuodon, koska sen oletetaan olevan verotuksellisesti kaikkein edullisin ja sitä kautta ainoa mahdollinen vaihtoehto. Tutkimuksen tavoitteena on päättää nämä kahvipöytäkeskustelut, päästää kohdeyrittäjä epävarmuudestaan ja antaa hänelle selkeät ja perustellut vaihtoehdot yritystoiminnan jatkoa varten. Siksi olen ottanut tutkittaviksi yritysmuodoiksi nykyisen yksityisliikkeen ja paljon spekuloidun osakeyhtiön lisäksi myös kommandiittiyhtiön.

2 YRITYSMUODOT

Elinkeino- ja yritystoimintaa harjoitetaan monessa eri muodossa, joista yleisimmät ovat yksityinen elinkeinonharjoittaja, avoin tai kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö ja osuuskunta (Villa 2006, 19). Tässä luvussa kuvaan yksityisliikkeen, kommandiitti- ja osakeyhtiön yhtiöoikeudellisia piirteitä. Avoin yhtiö ei ole kohdeyrittäjäni toiminnan kannalta suositeltava vaihtoehto eikä sitä siksi ole otettu mukaan tutkimukseen. Avoi-
meen yhtiöön liittyviä asioita kuitenkin sivutaan kommandiittiyhtiöstä kerrottaessa, koska ne molemmat ovat niin sanottuja henkilöyhtiöitä ja keskenään hyvin samankaltaisia.

Käsittelen tässä luvussa kohdeyrittäjän kannalta oleellisia asioita, kuten yritysten perustamista ja hallinnointia, rahan liikkumista yrityksen ja yrittäjän välillä sekä yrittäjän riskejä ja vastuuta kussakin yritysmuodossa.

2.1 Yksityinen elinkeinonharjoittaja

Yksityisenä elinkeinonharjoittajana toimimisesta ei ole olemassa omaa erillistä lakia. Luonnolliset henkilöt voivat harjoittaa yritystoimintaa omissa nimissään ja ilman sitä varten perustettua organisaatiota. Sopimuskumppani voi siis tehdä oikeustoimia suoraan yrittäjän kanssa. (Villa ym. 2007, 21.) Elinkeinonharjoittajan yritystoiminta voidaan jakaa ammattitoimintaan ja yksityisliikkeeseen. Ammatti on luonnollisen henkilön harjoittama elinkeino. Ammatin harjoittaminen ei yleensä vaadi suurta pääomapanosta vaan sen pääasiallinen panos on yrittäjän oma koulutuksen kautta saatu ammattitaito. Tyypillisiä ammatinharjoittajia ovat siten esimerkiksi kampaajat, räätälit, lääkärit ja asianajajat. (Villa 2006, 20–21.)

Yksityisliikkeellä tarkoitetaan luonnollisen henkilön liikeyrityksen muodossa harjoittamaa elinkeinotoimintaa. Ammatinharjoittamisen ero yksityisliikkeeseen nähden on häilyvä: molemmat ovat juridisesti samassa asemassa, mutta yksityisliikkeen toiminta on kuitenkin usein laajempaa ja se vaatii suuremman pääomapanoksen. Siksi sen on katsottu myös sisältävän suuremman taloudellisen riskin. (Holopainen & Levonen 2008, 195–196.)

2.1.1 Vastuu, riskit ja päätöksenteko

Yksityisliikkeen osakkaana voi olla ainoastaan yksi luonnollinen henkilö. Yrittäjä on täysin itsenäinen eikä muiden määräys- ja valvontavallan alainen. Yksityinen elinkeinonharjoittaja siis toimii omaan lukuunsa, omalla riskillään ja omissa nimissään. (Villa 2006, 20.) Itsenäisyyden vuoksi yksityisliikkeen päätöksenteko on nopeaa verrattuna muihin yritysmuotoihin (Sutinen & Viklund 2004, 97).

Itsenäisyys tuo mukanaan myös vastuun: Koska yritys ja sen omistaja muodostavat yhtenäisen taloudellisen kokonaisuuden, liiketoiminnasta syntyvät velvoitteet ovat yrittäjän omia velvoitteita. Yrittäjä vastaa sitoumuksista rajattomasti eli kaikella, myös henkilökohtaisella, omaisuudellaan. Vastaavasti yrityksen liikevarallisuus vastaa yrittäjän yksityistenkin velkojen ja muiden velvoitteiden taloudellisesta täyttämisestä. (Villa ym. 2007, 21–20.) Riskienhallinnan merkitys korostuu henkilökohtaisen omaisuuden ollessa kyseessä.

Yrittäjä tekee yritystään koskevat päätökset itse, mutta hän voi myös halutessaan valtuuttaa jonkun hoitamaan yrityksen asioita esimerkiksi antamalla tälle suullisen tai kirjallisen prokuran. Prokuran eli nimenkirjoitusoikeuden voi antaa kaupparekisteriin merkitty elinkeinonharjoittaja. Nimenkirjoitusoikeus annetaan valtakirjalla ja se voidaan ilmoittaa merkittäväksi kaupparekisteriin jo yhtiötä perustettaessa tai muutositmoituksella. Prokura voidaan antaa kaikissa yritysmuodoissa ja siinä voidaan määrätä, että prokuristi eli prokuran saaja voi edustaa yhtiötä vain jonkun yhtiön osakkaan kanssa. (Prokuralaki 130/1979; Ukkola & Vilppula 2004, 17.)

2.1.2 Varojen nosto

Yksityinen elinkeinonharjoittaja saa yrityksen tuottaman voiton kokonaan omaan käyttöönsä, mutta hän vastaa henkilökohtaisesti myös tappiosta (Ukkola & Vilppula 2004, 17). Yrittäjä voi siirtää varoja yrityksen tililtä omaan käyttöönsä täysin vapaasti. Tällaiset yksityisöt tulkitaan yrittäjän nostamiksi voittoennakoiksi. Käytännössä ne siis pienentävät yrityksen omaa pääomaa. Jos yksityisöt ylittävät oman pääoman pitkällä aikavälillä eli tekevät siitä negatiivisen, osaa yrittäjän maksamista koroista ei hyväksytä yrityksen verotuksessa vähennyskelpoisiksi kuluiksi. (Sutinen & Viklund 2004, 97.)

Verohallinnon mukaan (2007) yrittäjä ei voi maksaa palkkaa eikä verovapaita päivärahoja tai kilometrikorvauksia itselleen, puolisolleen tai alle 14-vuotiaalle perheenjäsenelleen. Sama koskee luontoisetujen antamista. Elinkeinonharjoittaja saa kuitenkin vähentää esimerkiksi autokulut ja tilapäisestä työmatkasta johtuneet kustannukset verotuksessaan.

Elinkeinonharjoittajan puoliso ja muut perheenjäsenet voivat saada yrityksestä pääomatuloa esimerkiksi vuokratulojen muodossa. Itse yrittäjä ei voi saada yrityksestä pääomatuloa muutoin kuin sillä perusteella, että yrityksellä on nettovarallisuutta tai yritystuloon sisältyy käyttöomaisuuden luovutusvoittoja. Yksityinen elinkeinonharjoittaja ei esimerkiksi voi vuokrata yritykselleen toimitiloja ja nostaa siten yrityksestä vuokratuloa. Hän ei myöskään voi periä yritykseltään korkoa tai provisioita yrityksen lainojen vakuudeksi antamastaan omaisuudesta. (Ossa 2007, 57.)

2.2 Kommandiittiyhtiö

Henkilöyhtiöiden toimintaa säätelee Laki avoimista ja kommandiittiyhtiöistä 389/1988, josta käytetään lyhennystä AKL. Henkilöyhtiö on kahden tai useamman yhtiömiehen yhteistoimintaan perustuva yritysmuoto, ja sille on tunnusomaista yhtiömiehistä erotettavissa oleva yhtiön oikeudellinen itsenäisyys, varallisuus, yhtiön tarkoitus ja yhtiömiesten henkilökohtainen ja rajaton vastuu yhtiön velvoitteista. AKL:n 1. luvun 1 §:n mukaan yhtiömiesten on harjoitettava elinkeinotoimintaa yhteisen taloudellisen tavoitteen saavuttamiseksi, jotta toiminta katsottaisiin henkilöyhtiöksi. Yhtiön on myös edistettävä yhtiömiesten taloudellisia etuja eli tuotettava voittoa. (Villa ym. 2007, 24.) Henkilöyhtiössä tärkeässä roolissa on yhtiömiesten välinen sopimus: sopimusvapautta on rajoitettu vain silloin, kun se on katsottu välttämättömäksi yhtiömiesten tai ulkopuolisten toimijoiden kannalta (Villa 2006, 31).

Henkilöyhtiöitä ovat avoin ja kommandiittiyhtiö. Avoimessa yhtiössä on oltava vähintään kaksi yhtiömiestä, joista molemmat ovat vastuunalaisia. Kommandiittiyhtiö eroaa avoimesta yhtiöstä siten, että siinä on oltava vähintään yksi vastuunalainen ja yksi ääneton yhtiö mies. Äänettömän yhtiömiehen vastuu ja hallintaoikeus ovat rajoitettuja: hän toimii äänivallattomana pääoman sijoittajana, joka vastaa yhtiön sitoumuksista vain sijoittamallaan pääomalla. (Villa ym. 2007, 24–25.) Kommandiittiyhtiö on siis hyvä vaihtoehto yrittäjälle, joka haluaa toimia ja tehdä päätökset yksin, mutta tarvitsee äänettömän yhtiömiehen työpanosta, tietotaitoa tai rahoitusta.

2.2.1 Yhtiösopimus

Kommandiittiyhtiö syntyy sillä hetkellä kun yhtiösopimus allekirjoitetaan. Perustajina voi olla luonnollisia ja oikeushenkilöitä, kuten esimerkiksi toisia kommandiitti- ja avoimia yhtiöitä, osakeyhtiöitä tai osuuskuntia. Yhtiösopimuksessa voidaan melko vapaasti sopia yhtiömiesten keskinäisistä suhteista ja yhtiön sisäisestä organisaatiosta tai rajata joidenkin yhtiömiesten hallintovaltaa eikä sen solmiminen edellytä mitään erityisiä muotomääräyksiä. Sopimus voidaan solmia kirjallisesti, suullisesti tai hiljaisesti eli vakiintuneen, pysyväksi ja jatkuvaksi tarkoitetun käyttäytymisen perusteella tai näitä vaihtoehtoja yhdistellen. Usein yhtiösopimuksesta tehdään kirjallinen vain

yhtiötä koskevista välttämättömistä kaupparekisterin vaatimista asioista. (Villa 2006, 74–81.) Näin yhtiöstä tulee mielestäni joustava ja tarkoitustaan palveleva.

Vaikka yhtiömiehet voivat yhtiösopimuksessa sopia lähes kaikista asioista toisiaan sitovalla tavalla, AKL sisältää myös pakottavia säädöksiä, joista ei voi poiketa sopimalla. Pakottavat säännökset koskevat muun muassa julkisen edun suojaamista eli sitä, että yhtiömiehellä on velvollisuus huolehtia kirjanpidon ja tilintarkastuksen järjestämisestä. AKL:n muut pakottavat säännökset koskevat esimerkiksi yhtiömiehen oikeutta irtisanoa yhtiösopimus, moittia yhtiön tilinpäätöstä sekä yhtiömiehen tiedon- saantia yhtiöstä. (Villa 2006, 81–82.)

Laissa ei säädetä yhtiösopimuksen vähimmäissisältöä, mutta siitä olisi hyvä käydä ilmi yritysmuoto, sopimuksen osapuolet ja heidän asemansa yhtiömiehinä sekä yhtiön toimiala, nimi, tilikausi ja allekirjoitukset (Villa 2006, 79). Yhtiösopimus on erittäin tärkeä asiakirja, ja jokaisen henkilöyhtiön kannattaa laatia yhtiösopimus sen mukaan, mitä yhtiö ja yhtiömiehet todella tarvitsevat. Usein henkilöyhtiöiden yhtiösopimukset ovat kuitenkin jäljennöksiä jo olemassa olevien yhtiöiden yhtiösopimuksista eikä sopimuksen sisältöön ole perehdytty kovin tarkasti. Tämä voi aiheuttaa ongelmia, kun sopimus otetaan esiin ja sitä aletaan tulkita esimerkiksi muutostilanteessa. (Siikarla 2003, 40.)

Yksittäisellä yhtiömiehellä ei ole Lain avoimesta ja kommandiittiyhtiöstä 1. luvun 4 §:n mukaan oikeutta muuttaa mitään yhtiösopimuksen kohtaa eikä luovuttaa yhtiöosuutta tai sen osaa ilman muiden yhtiömiesten suostumusta. Siikarla esittää (2003, 41–43) hyvän esimerkin siitä, kuinka monet yrittäjät ovat unohtaneet tämän seikan täysin esimerkiksi sukupolvenvaihdoksessa: Vaikka kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies omistaa koko yhtiön ja äänetön yhtiömies toimii vain rahoittajana, yhtiöön ei voi ottaa uutta yhtiömiestä ilman yhtiösopimuksen muuttamista eli toisin sanoen myös äänettömän yhtiömiehen hyväksyntää. Tällaisia muutoksia ei saa merkittyä kaupparekisteriin ilman yhtiösopimuksen muutosta. Tällaisessa tapauksessa sukupolvenvaihdos ei jää toteutumatta. Siikarla muistuttaakin, että yhtiösopimuksessa voidaan sopia myös sen muuttamisesta esimerkiksi siten, ettei muuttamista tarvitse kannattaa kuin osan yhtiömiehistä. Niinpä esimerkiksi kommandiittiyhtiössä voidaan sopia, ettei yhtiösopimuksen muuttamiseen tarvita äänettömän yhtiömiehen suostumusta.

2.2.2 Yhtiömiesten hallintovaltuus

Kommandiittiyhtiössä on oltava vähintään yksi vastuunalainen ja yksi äänetön yhtiö-mies. Jos yhtiössä on useampi vastuunalainen yhtiömiestä, on otettava huomioon, että yhteistoiminta henkilöyhtiöissä edellyttää yhtiömiehiltä vahvaa keskinäistä luottamusta. Siksi on luonnollista, että yhtiömiehen hallintovaltuus on henkilökohtaista. AKL:n 2. luvun 2 §:n mukaan yhtiömiestä ei saa antaa toiselle henkilölle valtuutta hoitaa yhtiön asioita. Esimerkiksi omaisuuden hoitoon liittyvät käytännön toimenpiteet voidaan kuitenkin antaa yhtiön työntekijöiden hoidettavaksi, paitsi jos yhtiösopimuksessa on toisin sovittu. Henkilökohtaisuudella tarkoitetaan siis vain sitä osaa hallintovaltuudesta, jonka kohteena on yhtiön liikkeenjohdollinen päätösvalta. (Wilhelmsson & Jääskinen 2001, 83.)

Ellei yhtiösopimuksessa ole toisin sovittu, jokaisella vastuunalaisella yhtiömiehellä on oikeus toimia ilman toisen yhtiömiehen suostumusta yhtiön nimissä ja lukuun riippumatta siitä, montako prosenttia hän yhtiösuuksista omistaa (Siikarla 2003, 29–30). Tämä tekee päätöksenteosta nopeaa ja vapaamuotoista, mikä onkin mielestäni paras piirre henkilöyhtiössä. Äänettömän yhtiömiehen osalta tilanne on päinvastainen: koska äänetön yhtiömiestä on periaatteessa ainoastaan rahoittaja, hänellä ei ole oikeutta osallistua yhtiön asioiden hoitoon. Äänettömällä yhtiömiehellä ei siis ole minkäänlaista oikeutta toimia yhtiössä itsenäisesti. (Wilhelmsson & Jääskinen 2001, 83.)

Vastuunalaisen yhtiömiehen oikeus tehdä yhtiön asioita koskevia päätöksiä ei ole rajoittamaton. Sitä rajoittavat muun muassa yhtiön toimiala ja tarkoitus sekä muiden yhtiömiesten kielto-oikeus. AKL:n 2. luvun 2 §:ssä yhtiömiestä kielletään ryhtymästä yrityksen tarkoituksen vastaisiin tai toimialan ulkopuolelle kuulumattomiin toimiin. Yhtiön toimiala määritellään yhtiösopimuksessa eikä yhtiömiehellä siten ole oikeutta esimerkiksi ostaa yritykselle mitään sen toimialaan sopimatonta. Yhtiömiehellä ei myöskään ole oikeutta laajentaa yrityksen toimialaa ilman muiden vastuunalaisten yhtiömiesten suostumusta. Toimialaa laajentavina toimina voidaan pitää esimerkiksi liiketoimintaan nähden liian suurien hankintojen tekemistä tai kiinteistöjen tai yhtiön muun kuin vaihto-omaisuuden myymistä. (Villa 2006, 92–94.)

Yhtiömiehellä on AKL:n 2. luvun 3 §:n mukaan oikeus kieltää toista yhtiömiestä ryhtymästä yksittäiseen toimenpiteeseen, ellei yhtiösopimuksessa ole toisin sovittu. Kielto-oikeus liittyy yhtiömiehen henkilökohtaiseen vastuuseen ja velvollisuuteen toimia yrityksen tarkoituksen mukaisesti eli sillä voidaan estää yhtiön kannalta epätarkoituksenmukaiset toimenpiteet. Käyttämällä kielto-oikeutta yhtiömies ei joudu vastuuseen sellaisesta toimenpiteestä, jota hän itse pitää riskinä tai epätarkoituksenmukaisena. Yhtiömiehellä ei kuitenkaan ole oikeutta käyttää kielto-oikeutta yrityksen toimintaa halvaannuttavasti, vaan sen on perustuttava todelliseen tarpeeseen. (Siikarla 2003, 47.) Äänettömällä yhtiömiehellä ei AKL:n 7. luvun 3 §:n mukaan ole kielto-oikeutta (Laki avoimesta ja kommandiittiyhtiöstä 398/1988). Jos yrittäjä siis päättäisi perustaa kommandiittiyhtiön, hän saisi jatkossakin tehdä kaikki päätökset itse ilman muiden suostumusta.

2.2.3 Yhtiömiesten vastuu ja riskit

Vastuunalainen yhtiömies vastaa yrityksen velvoitteista henkilökohtaisesti, rajattomasti, ensisijaisesti ja solidaarisesti. Jokainen yhtiömies siis vastaa omasta ja toisten yhtiömiesten puolesta kaikella omaisuudellaan yhtiön velvoitteista eikä velkojan siten tarvitse vaatia saatavaansa edes yhtiöltä vaan hän voi kääntyä suoraan kenen tahansa yhtiömiehen puoleen. AKL:n 1. luvun 1 §:n mukaan vastuunalainen yhtiömies vastaa yrityksen velvoitteista henkilökohtaisesti niiden täyteen määrään saakka. Toisin sanoen vastuunalaisen yhtiömiehen vastuu on samanlainen riippumatta siitä, millaisen prosenttiosuuden hän yrityksen yhtiöosuuksista omistaa. (Siikarla 2003, 29.) AKL:n 4. luvun 1 §:n mukaan vastuunalainen yhtiömies on myös samalla tavalla vastuussa niistä velvoitteista, jotka yhtiöllä oli hänen siihen liittyessään. Hän ei kuitenkaan ole vastuussa velvoitteista, jotka ovat syntyneet sen jälkeen, kun hänen eronsa yhtiöstä on merkitty kaupparekisteriin ja kuulutettu. (Laki avoimesta ja kommandiittiyhtiöstä 398/1988.)

Äänetön yhtiömies vastaa yhtiön sitoumuksista vain yhtiöön sijoittamansa pääoman määrällä eli hänen riskinsä rajoittuu siis vain tiettyyn euromäärään. Siikarla kuitenkin huomauttaa (2003, 29–31), että äänettömän yhtiömiehen riski voi käytännössä olla suurempi esimerkiksi, jos hän on antanut omavelkaisen takauksen yhtiön veloista. Siikarlan mukaan aviopuolisoiden perustaessa kommandiittiyhtiön kannattaa yhtiön

vastuunalaiseksi yhtiömieheksi laittaa se, jolla on vähemmän omaisuutta ja äänettömäksi se, jolla omaisuutta on enemmän. Näin vältetään perheen yksityisomaisuuden joutumista velkojalle.

Jos vastuunalaisia yhtiömiehiä on useita, yhtiösopimuksessa voidaan rajoittaa yhden tai useamman yhtiömiehen vastuu yhtiön sitoumuksista sijoitetun omaisuuspanoksen määrään. (Laki avoimesta ja kommandiittiyhtiöistä 398/1988.) Kuitenkin ainakin yhden yhtiömiehen vastuun on oltava rajoittamatonta, jotta kyseessä olisi kommandiittiyhtiö (Villa 2006, 70).

2.2.4 Yrityksen oma pääoma ja varojen nosto

Kommandiittiyhtiön oma pääoma muodostuu yhtiömiesten panoksista. Oman pääoman määrä muuttuu yhtiömiesten panosten lisäämisen ja vähentämisen lisäksi yhtiön tuottaman voiton tai tappion kautta. (Immonen 2000, 39.) Vastuunalainen yhtiömies ei ole velvollinen sijoittamaan pääomaa yhtiöön, mutta jos vastuunalaiset yhtiömiehet haluavat sijoittaa yhtiöön panoksen, sen laadusta, määrästä, maksuajasta ja -tavasta olisi hyvä olla maininta yhtiösopimuksessa. Yhtiömiesten sijoituksista yritys saa verotonta omaa pääomaa, jolla se kykenee lähtemään liikkeelle. (Siikarla 2003, 61.) Toisin kuin vastuunalaisen, äänettömän yhtiömiehen on sijoitettava yhtiöön raha- tai muu omaisuuspanos. Panokselle ei kuitenkaan ole asetettu vähimmäismäärää. (Holopainen & Levonen 2008, 199.)

Yhtiömiehet voivat nostaa yrityksestä varoja yksityisottoina, palkkoina tai voitto-osuuksina. He voivat myös vuokrata kiinteistöjä tai kalustoa yhtiölle, jos ne ovat tarpeen yritystoiminnan harjoittamisessa, ja saada näin vuokratuloja. (Ukkola & Vilppula 2004, 70.)

Palkka ja yksityisotot

Kommandiittiyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet voivat nostaa itselleen työpanokseensa nähden kohtuullista palkkaa. Yhtiömiehillä onkin AKL:n 2. luvun 8 §:n mukaan oikeus saada vastiketta yhtiölle tekemästään työstä sekä yhtiön hallintoon kuuluvien tehtävien hoitamisesta erikseen sopimatta. Yhtiömiehet voivat sopia vapaasti vastikkeen

perusteen, laadun, määrän ja sen maksamisen ajankohdan. Palkkaa ei siis tarvitse maksaa rahassa vaan se voidaan suorittaa myös luontaisetuna tai muuna rahanarvoisena etuutena. (Villa 2006, 124.) Palkanmaksua pidetään kommandiittiyhtiössä kuitenkin melko kannattamattomana verotuksen ja palkan sivukulujen vuoksi (Sutinen & Viklund 2004, 104).

Palkan sijaan kannattavampaa ja yleisempää on nostaa yrityksestä yksityisottoja. Vastuunalainen yhtiömies voi nostaa yksityisottoina sijoittamansa pääoman sekä kuluvan ja edellisten tilikausien voittovarot. Yksityisotot pienentävät omaa pääomaa eli ”huonontavat” yhtiön tasetta. (Ossa 2007, 66–67.)

Voitto-osuus

Yrityksen perustamisvaiheessa yhtiömiehet voivat sopia vapaasti yhtiöosuuksien jaosta, jolloin sen ei tarvitse perustua yhtiömiesten sijoituksiin. Näin joku yhtiömiehistä voi sijoittaa yhtiöön enemmän varojaan kuin toinen, mutta voitot voidaan silti jakaa tasan. Ne yhtiömiehet, jotka eivät sijoita yhtiöön rahaa, voivat tuoda yhtiöön muunlaista varallisuutta, kuten esimerkiksi kalustoa ja työpanoksensa. (Siikarla 2003, 61.)

Kommandiittiyhtiön tuottamasta voitosta maksetaan ensin äänettömien yhtiömiesten voitto-osuudet, joiden laskentatapa on käytävä ilmi yhtiösopimuksesta. Tämän jälkeen yhtiömiehet jakavat voiton tai kattavat tappion sopimuksen mukaan. (Holopainen & Levonen 2008, 179.) Jos muuta ei ole sovittu, tilikauden voitosta maksetaan yhtiömiehille ensin osuus, joka vastaa korkolain mukaista korkoa hänen tilikauden alkaessa jäljellä olevalle panokselleen. Jos voitto ei riitä osuuksien täysmääräiseen suorittamiseen, voitto jaetaan panosten suuruuden mukaisessa suhteessa. Tämän jälkeen loppuosa voitosta jaetaan tasan yhtiömiesten kesken. Tappio jaetaan suoraan tasan vastuunalaisille yhtiömiehille. (Villa 2006, 130–131.)

2.3 Osakeyhtiö

Osakeyhtiöitä sääntelevä peruslaki on vuonna 2006 annettu osakeyhtiölaki 624/2006, josta käytetään lyhennettä OYL. OYL:n 1. luvun 1 §:ssä sanotaan osakeyhtiölain olevan luonteeltaan yleislaki. Sitä sovelletaan kaikkiin Suomen lain mukaan rekisteröi-

tyihin osakeyhtiöihin. Osakeyhtiö voi olla yksityinen tai julkinen. (Mähönen & Villa 2006, 1.) Tässä alaluvussa käsitellän nimenomaan yksityisen osakeyhtiön perustamista, päätöksentekoa ja varojen jakoa.

Osakeyhtiö on OYL:n 1. luvun 2 §:n mukaan osakkeenomistajista erillinen oikeushenkilö, joka saa oikeus- ja oikeustoimikelpoisuuden rekisteröinnillä. Osakeyhtiöllä on siis oikeuksia ja velvollisuuksia, joita normaalisti on vain luonnollisilla henkilöillä eli esimerkiksi itsenäisesti vastata ja olla kantajana tuomioistuimessa sekä omistaa ja hallita omaisuuttaan. Sen nimissä voidaan myös tehdä sopimuksia ja muita oikeudellisia toimia. (Mähönen & Villa 2006, 279–280.) Yksikin luonnollinen tai oikeushenkilö voi perustaa osakeyhtiön ja omistaa kaikki sen osakkeet yksin toisin kuin henkilöyhtiössä. Siksi osakeyhtiö on siltä osin sopiva henkilölle, joka haluaa toimia yksin. (Immonen & Nuolimaa 2007, 38.)

2.3.1 Perustaminen ja osakepääoma

Osakeyhtiölain 2. luku käsittelee osakeyhtiön perustamista, joka käsittää pääpiirteissään neljä vaihetta. Ne ovat perustamissopimuksen ja yhtiöjärjestyksen laatiminen, osakkeiden merkitseminen ja niiden maksaminen sekä yhtiön rekisteröiminen kaupparekisteriin. Toisin kuin henkilöyhtiö, osakeyhtiö syntyy, kun se on merkitty kaupparekisteriin. (Mähönen & Villa 2006, 152.)

Osakkeenomistajat merkitsevät perustamissopimuksessa kaikki yhtiön osakkeet. Perustamissopimus laaditaan kirjallisesti ja jokaisen osakkeenomistajan on allekirjoitettava se. Perustamissopimuksessa on OYL:n 2. luvun 2 §:n mukaan aina mainittava ainakin seuraavat seikat:

- sopimuksen päivämäärä
- kaikki osakkeenomistajat ja kunkin merkitsemät osakkeet merkintähintoineen ja maksuaikoineen
- hallituksen jäsenet, sen mahdollinen puheenjohtaja ja yhtiön mahdollinen toimitusjohtaja sekä tilintarkastajat
- yhtiöjärjestys
- tilikausi. (Leppiniemi 2008, 23.)

Ennen perustamissopimuksen allekirjoittamista yhtiön puolesta tehdyistä toimista vastaavat yhtiön puolesta toimineet tai siitä päättäneet yhteisvastuullisesti. OYL:n 2. luvun 9 §:n mukaan perustamissopimuksen allekirjoittamisen jälkeen tehdystä toimesta aiheutuneet velvoitteet siirtyvät yhtiölle rekisteröinnillä. (Villa 2006, 212.)

Perustamissopimuksen yhteydessä laaditaan yhtiöjärjestys, joka voidaan liittää tai ottaa suoraan perustamissopimukseen. Yhtiöjärjestys on osakeyhtiölaista johtuva ja sitä täydentävä säännöstö, jossa määritellään tarkemmin tuleviakin osakkeenomistajia sitovasti yhtiössä noudatettavat säännöt. Se saa lain voiman vasta yhtiön kaupparekisteriin merkinnän jälkeen. (Mähönen & Villa 2006, 163–165).

OYL:n 2. luvun 3 §:ssä kerrotaan yhtiöjärjestyksen vähimmäissisältö, joka on yhtiön toiminimi, toimipaikkana oleva Suomen kunta sekä toimiala (Leppiniemi 2008, 24). Yhtiöjärjestyksessä voidaan muilta osin sopia yhtiön sisällöstä lähes rajattomasti aivan kuten henkilöyhtiössäkin. OYL:n 1. luvun 9 §:ssä sanotaan kuitenkin, ettei yhtiöjärjestykseen ei voida ottaa määräystä, joka on OYL:n tai muun lain pakottavan säännöksen tai hyvän tavan vastainen. (Mähönen & Villa 2006, 152.)

Yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääoma eli osakkeista suoritettava vastike on 2 500 euroa, joka maksetaan aina osakeyhtiön omalle pankkitilille. Lähtökohtaisesti osakepääoma maksetaan rahana, mutta sen voi myös tietyin edellytyksin maksaa osittain tai kokonaan muulla omaisuudella, jota kutsutaan siinä tapauksessa apportiomaisuudeksi. Apportiomaisuudeksi hyväksytään vain sellaista omaisuutta, jolla on luovutushetkellä vähintään sille sovittua raha-arvoa vastaava taloudellinen hyöty yhtiölle. Sitoumusta työn tai palvelun suorittamisesta ei hyväksytä tähän tarkoitukseen. Apportiomaisuudella suoritettavasta osakepääomasta on oltava merkintä perustamissopimuksessa tai sen liitteenä. (Leppiniemi 2008, 26–27.)

Yhtiö on ilmoitettava rekisteröitäväksi kaupparekisteriin kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoituksesta. Jos ilmoitusta ei tehdä, perustaminen raukeaa. Ilmoittaminen tehdään erityisillä perusilmoituslomakkeilla, jotka voi toimittaa Patentti- ja Rekisterihallitukselle, maistraattiin, työvoima- ja elinkeinokeskukseen tai verovirastoon. Ilmoitukseen on liitettävä kaikkien hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus siitä, että yhtiön perustamisessa on noudatettu OYL:n säännöksiä sekä

tilintarkastajien tai esimerkiksi pankin todistus siitä, että säännöksiä on noudatettu myös osakkeiden maksamisessa. (Immonen & Nuolima 2007, 39.)

2.3.2 Toimielimet yhtiön toiminnassa

Osakeyhtiön toimielimet ovat hallitus, yhtiökokous, toimitusjohtaja ja hallintoneuvosto (Mähönen ym. 2006, 148). Toimielimistä vain hallitus ja yhtiökokous ovat pakollisia, ne on oltava kaikkein pienimmissäkin yhtiöissä, mutta jokaisella osakeyhtiöllä voi olla myös toimitusjohtaja ja hallintoneuvosto (Immonen & Nuolima 2007, 86). En käsittele hallintoneuvostoa tarkemmin, koska sen valitseminen on Suomessa todella harvinaista.

Tiivistetysti kuvattuna toimielinten työnjako on seuraavanlainen: Osakkeenomistajat tekevät osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaiset päätöksensä yhtiökokouksessa, jossa muun muassa valitaan hallituksen jäsenet. Valittu hallitus taas huolehtii yhtiön juoksevasta liiketoiminnasta tai valitsee sen hoitajaksi toimitusjohtajan. (Leppiniemi 2008, 19–20.) Toimivallan määrittäminen eri toimielinten välillä on tapahtuttava niin selkeästi, että ulkopuolinen pystyy luottamaan kunkin toimielimen toimivaltaan. Kun osakeyhtiön johdon kokoonpanossa on tapahtunut muutoksia, ne on ilmoitettava viivytyksettä kaupparekisteriin. Vastuu ilmoituksen tekemisestä on hallituksen varsinaisilla jäsenillä ja toimitusjohtajalla. (Mähönen ym. 2006, 149.)

Hallitus

Osakeyhtiön hallituksen muodostaa yhdestä viiteen kaupparekisteriin ilmoitettua varsinaista jäsentä, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Jos hallitukseen kuuluu vähemmän kuin kolme jäsentä, siinä on oltava vähintään yksi varajäsen. Jos hallituksessa taas on useita jäseniä, sillä on oltava puheenjohtaja, jonka hallitus yleensä valitsee itse. Hallituksen jäsenen toimikausi jatkuu toistaiseksi, ellei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. (Holopainen & Levonen 2008, 202.)

Hallitus edustaa osakeyhtiötä huolehtimalla sen hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Se vastaa siitä, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty eli käytännössä valvoo mahdollisen toimitusjohtajan

toimintaa. Hallituksen on myös huolehdittava, että yhtiö toteuttaa tarkoitustaan ja toimii yhtiön ja sen osakkeenomistajien edun mukaisesti ottaen huomioon osakkaiden yhdenvertaisuusperiaatteen. Hallitukselle kuuluvat periaatteessa kaikki ne tehtävät, joita ei ole erikseen osakeyhtiölaissa tai yhtiöjärjestyksessä määrätty muille toimielimille, kuten esimerkiksi yhtiökokoukselle. (Villa ym. 2007, 78–79.)

Päätökset tehdään hallituksessa enemmistön mielipiteellä, jollei yhtiöjärjestyksessä edellytetä määräenemmistöä. Äänten mennessä tasan puheenjohtajan ääni ratkaisee. Hallitus on päätösvaltainen, kun paikalla on yli puolet sen jäsenistä, ellei yhtiöjärjestyksessä edellytetä suurempaa määrää. Päätöstä ei saa tehdä, ellei kaikille hallituksen jäsenille ole annettu tilaisuutta osallistua asian käsittelyyn. Jos hallituksen jäsen on estynyt, tilaisuus on varattava varajäsenelle. (Immonen & Nuolimaa 2007, 91.)

Toimitusjohtaja

Toimitusjohtajan tehtävänä on vastata yhtiön päivittäisen toiminnan johtamisesta hallituksen ohjauksessa ja valvonnassa. Toimitusjohtajan vastuulla on, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Pienissä yhtiöissä toimitusjohtaja saa itse huolehtia kirjanpidosta ja varainhoidosta, vaikka valvonnan ja vastuun kannalta on parempi, että kirjanpidon pitämisestä huolehtii esimerkiksi tilitoimisto. (Mähönen ym. 2006, 176–177.) Toimitusjohtajan velvollisuutena on antaa hallitukselle tiedot, jotka ovat tarpeen sen tehtävien hoitamisen kannalta (Holopainen & Levonen 2008, 202).

Toimitusjohtaja ei saa ryhtyä epätavallisiin ja laajakantoisiin toimiin ilman hallituksen valtuutusta. Käytännössä toimivallan jako hallituksen ja toimitusjohtajan välillä riippuu kuitenkin paljon yhtiön toiminnan laadusta ja laajuudesta sekä yhtiössä sovellettavasta käytännöstä. (Villa ym. 2007, 80.) Toimitusjohtaja voi olla hallituksen jäsen ja jopa puheenjohtaja. Vaikkei hän olisikaan hallituksen jäsen, hän voi käyttää puhevaltaa hallituksen kokouksessa. Käytännön elämässä toimitusjohtaja valmistelee ja toimii hallituksen kokouksessa asioiden esittelijänä, ja usein hänen läsnäolonsa on välttämättömyyksiä asioiden selvittämisen kannalta. (Mähönen ym. 2006, 180.)

Yhtiökokous

Osakkeenomistajat käyttävät valtaansa yhtiökokouksessa, jossa päätetään tärkeimmistä yhtiötä ja sitä kautta osakkeenomistajia koskevista asioista. Varsinainen yhtiökokous on pidettävä kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä, ja niitä on pidettävä tilikauden aikana ainakin yksi. (Immonen & Nuolima 2007, 76–77.) Yhtiökokouksessa voidaan OYL:n 5. luvun 11 §:n mukaan päättää vain asiasta, joka on mainittu kokouskutsussa tai josta yhtiöjärjestyksen mukaan on päätettävä yhtiökokouksessa (Osakeyhtiölaki 624/2006). Kokouksessa on kuitenkin aina päätettävä muun muassa tilinpäätöksen vahvistamisesta, taseen osoittaman voiton käyttämisestä, hallituksen valinnasta ja muista yhtiöjärjestyksen mukaan varsinaisessa yhtiökokouksessa päätettävistä asioista. Varsinaisen yhtiökokouksen lisäksi on pidettävä niin sanottu ylimääräinen yhtiökokous, jos varsinaisessa yhtiökokouksessa niin määrätään, hallitus katsoo siihen olevan aihetta tai osakkeenomistaja tai tilintarkastaja sitä vaatii. (Holopainen & Levonen 2008, 204.)

2.3.3 Osakkeenomistajan päätöksenteko ja vastuu

Jokaisella osakkeenomistajalla on OYL:n 5. luvun 6 §:n mukaan oikeus, mutta ei velvollisuutta osallistua yhtiökokoukseen. Osallistumisoikeuteen liittyy osakkeenomistajan puhevalta, joka sisältää oikeuden käyttää puheenvuoroja, tehdä ehdotuksia ja esittää kysymyksiä, muttei välttämättä oikeutta osallistua itse päättämiseen. Osakkeenomistajalla on myös oikeus käyttää valtaansa yhtiökokouksella asiamiehen välityksellä. Jotta osakkeenomistaja voisi osallistua päätöksentekoon, hänen on omistettava siihen oikeuttavia osakkeita. (Mähönen ym. 2006, 115–118.)

OYL:n 3. luvun 1 §:ssa säädetään, että kaikki osakkeet tuottavat yhtiössä yhtäläiset oikeudet. Osakkeet voivat poiketa toisistaan esimerkiksi juuri niiden tuottaman äänimäärän suhteen. Tällöin yhtiöjärjestyksestä on käytävä ilmi osakkeiden väliset erot. Usein kuitenkin yksi osake tuottaa yhden äänen kaikissa yhtiökokouksessa käsiteltävissä asioissa. (Osakeyhtiölaki 624/2006.)

Pienissä osakeyhtiöissä on yleistä, että kaikkien osakkeenomistajien yksimielisellä päätöksellä OYL:n yhtiökokousta koskevat säännökset, jotka koskevat muun muassa

kokoukseen kutsumisaikaa, -tapaa ja kokouspaikkaa, voidaan ohittaa. Näin voidaan tehdä päätöksiä muistakin kuin kokouskutsussa mainituista ja niistä asioista, jotka suoraan OYL:n nojalla voidaan käsitellä kyseisessä yhtiökokouksessa. Lisäksi osakkeenomistajat voivat yksimielisesti päättää yhtiökokoukselle kuuluvista asioista pitämättä yhtiökokousta. (Immonen & Nuolimaa 2007, 86.) Näin osakeyhtiön päätösten teko ei ole liian jäykkää, jos kyseessä on vaikkapa niin sanottu yhdenmiehenyritys.

Toisin kuin yksityisliikkeissä ja henkilöyhtiöissä osakeyhtiön oikeudet ja velvollisuudet ovat erillään osakkeenomistajan oikeuksista ja velvollisuuksista. Osakkeenomistajan velkoja ei siis voi periä saamisiaan osakeyhtiöltä eikä osakeyhtiön velkoja osakkeenomistajalta. (Mähönen ym. 2006, 25.) Osakkeenomistajat vastaavat yhtiön sitoumuksista vain sijoittamansa pääoman määrällä. Käytännössä etenkin pienissä osakeyhtiöissä osakkaat kuitenkin joutuvat sijoittamaan yksityisomaisuuttaan yhtiön lainojen vakuudeksi ja siten vastaavat velvoitteista ainakin osalla omaisuuttaan. (Ukkola & Vilppula 2004, 33.)

2.3.4 Varojen nosto

Suomen osakeyhtiöoikeuden mukaan osakeyhtiön tarkoitus on lähtökohtaisesti tuottaa voittoa osakkeenomistajilleen. Yhtiön voittoja ei kuitenkaan voi jakaa vapaasti vaan sitä rajoittavat varojenjako koskevat osakeyhtiölain säädökset. (Mähönen & Villa 2007, 279.) Osakeyhtiössä laillisia varojenjakotapoja ovat palkanmaksun lisäksi OYL:n 13. luvun 1 §:ssä luetellut tavat eli osingonjako ja varojen jakaminen vapaan oman pääoman rahastosta, osakepääoman alentaminen, omien osakkeiden lunastaminen sekä yhtiön purkaminen. Omasta pääomasta voidaan myös antaa kohtuullisia lahjoja. Laitonta varojenjako ovat kaikenlaiset muut liiketapahtumat, jotka vähentävät yhtiön varoja tai lisäävät sen velkoja ilman liiketaloudellista perustetta. Tällaisia kutsutaan laittomiksi lahjoituksiksi. (Mähönen & Villa 2006, 95.)

Varojen jakaminen perustuu aina vahvistettuun tilinpäätökseen, joka voi olla koko tilikaudelta laadittu varsinainen tilinpäätös tai kesken tilikauden laadittu välitilinpäätös. Jaossa on otettava huomioon tilinpäätöksen laatimisen ja jakopäätöksen tekemisen välisenä aikana yhtiön taloudellisen aseman oleelliset muutokset: jos vapaa oma pääoma on vähentynyt, varojen jakoon käytettävissä oleva pääoma vähenee. Toisaalta jos

vapaa oma pääoma kasvaa, varoja ei saa jakaa viimeisimmän taseen määrää enemmän. (Immonen & Nuolimaa 2007, 178.)

Lähtökohtana on siis, että jakaa voidaan kaikki tilinpäätöksen osoittama vapaa oma pääoma. Yhtiön maksukykyä arvioidaan tulevaisuuden näkökulmasta: varoja jaettaessa on otettava huomioon se, että yhtiön on pystyttävä suoriutumaan tiedossa olevista sitoumuksistaan. Osakkeenomistajat eivät saa tehdä yhtiöstä maksukyvyttö: omistajilla on oikeus jakaa itselleen varoja vasta, kun on varmistettu, että velkojat saavat saatavansa. Yhtiön maksukyky täytyy siis pystyä arvioimaan tarkasti ennen varojen jakamista. (Immonen & Nuolimaa 2007, 182.) Lisäksi jos yhtiö on tuottanut edellisillä tilikausilla tappioita, ne on ennen voitonjakoa vähennettävä voitonjakokelpoisista eristä (Ukkola & Vilppula 2004, 33).

Osinko ja palkka

Osakeyhtiössä voittoa jaetaan yleisimmin maksamalla osakkaiden omistamille osakkeille osinkoa. Osingonjakoon voidaan käyttää enintään viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun taseen mukainen voitto ja yhtiön muu vapaa oma pääoma. Jos yhtiö on tilikaudella tuottanut tappiota tai sillä on tappiota aikaisemmilta tilikausilta, tappiot on ensin vähennettävä edellä mainituista eristä. Yhtiön sidottua omaa pääomaa ei voi käyttää osingonjakoon. (Holopainen & Levonen 2008, 179–180.)

Osingon jakoperuste voi olla OYL:n säädösten mukainen tai se voi olla määritelty yhtiöjärjestyksessä, yhtiökokouksen päätöksessä, osakas- tai muussa vastaavassa sopimuksessa. Osinkoa jaetaan yleisimmin omistettujen osakkeiden perusteella ja suhteessa. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä, että yhtiössä on tai voi olla oikeuksiltaan tai velvollisuuksiltaan toisistaan poikkeavia osakkeita, jolloin eri osakkeisiin voi liittyä erilainen oikeus osinkoon. Tällöin eri osakkeiden osinko-oikeus voi määräytyä esimerkiksi osakkeenomistajan työpanoksen perusteella. (Verohallinto 2009.)

Osingonjaosta päättää aina yhtiökokous. Yleensä päätös tehdään varsinaisessa yhtiökokouksessa samalla kun vahvistetaan päättyneen tilikauden tilinpäätös. Osingonjaosta voidaan kuitenkin päättää myös ylimääräisessä yhtiökokouksessa. Yhtiön hallitus

tekee yhtiökokoukselle esityksen voittoa tai tappiota koskeviksi toimenpiteiksi. Yhtiökokouksen osingonjakopäätöksessä on mainittava jaettava määrä rahana tai osakkeen nimellisarvosta laskettuna prosenttina. Päätöksessä on myös mainittava, jos osinkoa jaetaan muuna kuin rahana. Osinko voidaan päättää jakaa kerralla tai useammassa erässä, myös myöhempien tilikausien aikana. Jos maksuajankohdasta ei ole mainintaa, osinko on nostettavissa ja maksettava välittömästi yhtiökokouksen jälkeen. (Juusela 2004, 41.)

Palkalla tarkoitetaan ennakkoperintälain (EPL) 13 §:n mukaan kaikenlaatuista palkkaa, palkkiota, etuutta ja korvausta, joka saadaan työ- tai virkasuhteessa. Palkkaa ovat myös muun muassa kokouspalkkiot, hallintoelimen jäsenyydestä saatu palkkio sekä toimitusjohtajan palkkio. (Ennakkoperintälaki 1118/2006.) Palkaksi katsotaan myös työ- tai virkasuhteen perusteella saadut luontoisedut, joista yleisimmät ovat asuntoetu ja siihen liittyvä rajoittamattoman sähkön käyttöoikeus, autotallietu, ravintoetu, autoetu ja puhelinetu (Verohallitus 2008, 256–257).

Varsinkin pienissä osakeyhtiöissä omistajayrittäjä tekee työtä yhtiön hyväksi. Tällöin hän on oikeutettu palkkaan, jonka on oltava kohtuullinen tehtyyn työhön nähden. Osakeyhtiö voi myös maksaa osakkailleen verottomia päivärahoja ja kilometrikorvauksia sekä antaa luontoisetuja. Jos palkkoja ja luontoisetuja ei ole kirjanpidossa käsitelty palkkoina, ne katsotaan laittomaksi varojenjaoksi. (Osakeyhtiö / Osakeyhtiön ja osakkaan välinen rahaliikenne 2008.)

Usein varojen nostamista osinkona on pidetty kannattavampana kuin palkan maksamista, koska palkanmaksuun sisältyy ennakonpidätyksen lisäksi myös muita kuluja. Taloushallintoliiton (2007) mukaan palkan nostaminen saattaa kuitenkin olla osakeyhtiön omistajayrittäjälle joskus verotuksellisesti edullisempi vaihtoehto kuin osinkojen jakaminen. Verotehokkuutta maksimoitaessa on aina syytä ottaa huomioon yrittäjän sosiaaliturva: varojen nosto pelkkinä osinkoina ei kartuta yrittäjän eläkettä.

Varojen lainaaminen ja laitton varojenjako

Rahalainan antaminen yhtiön hallituksen jäsenelle, toimitusjohtajalle, osakkaalle tai muulle lähipiirin jäsenelle on sallittua tietyin ehdoin. Lainaksi voidaan antaa enintään

viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetussa taseessa oleva pääoma. Velalliselta on lisäksi saatava vakuus lainalle. Yhtiön edun ja tarkoituksen mukaista on kuitenkin vain harvoin myöntää merkittäviä lainoja tai antaa takauksia yhtiön omistajalle tai johdolle. (Ukkola & Vilppula 2004, 35.)

Laittomasta varojen jaosta on kyse, kun omaisuutta tai palveluja myydään alihintaan tai ostetaan ylihintaan. Laitonta on myös antaa velka markkinoiden olosuhteisiin nähden liian alhaisella korolla tai ottaa laina liian korkealla korolla tai muuten väärin perustein. Tällaista laitonta varojen jakoa kutsutaan yleisesti peitellyksi voiton- tai osingonjaoksi. (Mähönen ym. 2006, 472.) Myös osakkeenomistajalle maksettu työsuorituksen arvoon nähden liian suuri palkka voidaan tulkita peitellyksi osingoksi (Leppiniemi 2008, 18). Varojen jakaminen ei OYL:n 13. luvun 2 §:n mukaan ole mahdollista, jos jaosta päätettäessä tiedetään tai pitäisi tietää yhtiön olevan maksukyvytön tai jakamisen aiheuttavan sen maksukyvyttömyyden (Osakeyhtiölaki 624/2006).

Osakkeenomistajat ovat velvollisia palauttamaan yhtiöstä saamansa varat korkojen kanssa, jos katsotaan heidän tienneen tai pitäneen tietää jakamisen tapahtuneen osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen vastaisesti. OYL:n 25. luvun rangaistussäännösten mukaan osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen sääntöjen vastaisesti varoja jakava voidaan tuomita sakkoon tai jopa enintään yhden vuoden vankeuteen osakeyhtiörikoksesta. (Mähönen ym. 2006, 474.)

3 TULOVEROTUS

Yrityksen verotettava tulo voi kuulua elinkeinotoiminnan, maatalouden tai henkilökohtaisen tulon tulolähteeseen. Kunkin tulolähteen verotusta varten on oma verolainensa. Henkilökohtaisen tulon tulolähteessä säädetään tuloverolaissa (TVL) ja maataloustulo lasketaan maatilatalouden tuloverolain (MVL) mukaan. Elinkeinotuloa verotetaan elinkeinoverolain (EVL) mukaan. (Koponen 2004, 27.) Tulolähdejaolla on merkitystä varsinkin tappioita vähennettäessä (Leppiniemi 2006, 10).

Tulolähteillä on vaikutusta myös tulojen jakamiseen eri tulolajeina eli pääoma- ja ansiotuloina verotettavaksi. Pääomatuloja verotetaan suhteellisen verokannan ja ansiotu-

loja progressiivisen tuloveroasteikon mukaan. Lisäksi ansiotuloista maksetaan suhteellisten verokantojen mukaiset kunnallis- ja kirkollisvero sekä sairausvakuutusmaksu. (Ukkola & Vilppula 2004, 36.) Verohallinnon (2005) mukaan vero on suhteellinen, jos sen prosentuaalinen määrä on yhtä suuri riippumatta tulon määrästä. Nykyisin pääomatuloista menee veroa 28 prosenttia. Yhteisöjä, kuten osakeyhtiöitä, verotetaan myös suhteellisen verokannan mukaan, joka on tällä hetkellä 26.

3.1 Yksityisliikkeen ja kommandiittiyhtiön verotus

Yksityisen elinkeinonharjoittajan ja kommandiittiyhtiön verotus on pääperiaatteiltaan melko samanlaista keskenään. Tärkein verotuksellinen ero osakeyhtiöön on se, että niiden verotus ei ole erillistä vaan yrityksen tulo on yrittäjän tai osakkaiden henkilökohtaista tuloa. (Kukkonen 2004, 32.)

Yksityisliikkeessä ja kommandiittiyhtiössä kokonaisverotaso on sama: pääomatulo-osasta verotetaan 28 prosenttia ja ansiotulo-osasta 0-57 prosenttia. Myös pääomatulon laskentaperuste lasketaan samalla tavalla molemmissa yritysmuodoissa. Verotuksellisia eroja yritysmuotojen välillä on esimerkiksi pääomatulo-osuuden laskentaprosenteissa ja nettovarallisuuden laskennassa. (Kukkonen 2004, 32.)

3.1.1 Verotettavaan tuloon vaikuttaminen

Yksityisen elinkeinonharjoittajan elinkeinotoiminta on vain hänen muusta toiminnastaan erillinen tulolähde: yrittäjällä voi olla eri tulolähteiden välisiä veroseuraamuksia aiheuttavia tulolähdesiirtoja, mutta hän ei voi tehdä oikeustoimia yrityksensä kanssa. (Ossa 2007, 57.) Yksityinen elinkeinonharjoittaja ei siis ole erillinen oikeushenkilö. Siksi hänen toiminnastaan syntyvä veronalainen tulo verotetaan henkilökohtaisena tulona. Elinkeinonharjoittajan veronalainen voitto lasketaan jonkin verran eri tavalla kuin henkilö- tai osakeyhtiön: henkilöyhtiöllä ja osakeyhtiöllä on enemmän mahdollisuuksia vähennysten tekemiseen. Yksityisliikkeen vähennysoikeuksia rajoitetaan esimerkiksi EVL:n 16 §:n 1. kohdassa, jonka mukaan verovelvollisen puolisolle tai alle 14-vuotiaalle lapselle maksamat palkat, eläkkeet tai muut etuudet ole vähennyskelpoisia yrityksen kuluina. (Kukkonen 2004, 14.)

Henkilöyhtiöt ovat verotuksessa niin sanottuja laskentayksiköitä. Niille vahvistetaan tulolähteittäin tulos, joka jaetaan aikaisempien vuosien tappioiden vähentämisen jälkeen verotettavaksi yhtiömiesten henkilökohtaisena tulona, vaikka yrityksen voittoa ei todellisuudessa jaettaisikaan yhtiömiehille. (Ossa ym. 2007, 230.) Toisin kuin yksityisliikkeessä henkilöyhtiössä yhtiömies voi vaikuttaa yhtiön tulokseen ja sitä kautta omaan tuloverotukseensa esimerkiksi maksamalla itselleen ja yhtiössä työskenteleville perheenjäsenille vähennyskelpoista palkkaa ja matkakustannuskorvauksia. Yhtiömies voi myös tehdä tulosta pienentäviä oikeustoimia henkilöyhtiön kanssa. Hän voi esimerkiksi vuokrata kiinteistönsä tai kalustoa yhtiölle ja saada näin itselleen pääomatuloa. (Koponen 2005, 182–183.)

Tappioiden vähentäminen

Yrityksen tappiot lasketaan, vahvistetaan ja vähennetään tulolähteittäin. Tulolähteen tuottama tappio voidaan vähentää seuraavan kymmenen vuoden aikana saman tulolähteen veronalaisesta voitosta. Saman tilikauden aikana verovelvollisen toisen tulolähteen tuottamasta voitosta tappiota ei siis saa vähentää. (Leppiniemi 2006, 10-11.)

Poikkeuksena tulolähteiden tappioiden keskinäisestä vähentämisestä on yksityinen elinkeinonharjoittaja, joka sitä vaatiessaan saa vähentää elinkeinotoimintansa tappion pääomatuloistaan jo tappiovuonna. Jos yrittäjällä ei ole pääomatuloja tai ne eivät riitä kaikkien vähennysten kattamiseen, hänelle syntyy alijäämä. Alijäämästä yrittäjä saa tuloverolaissa säädetyn alijäämähyvityksen, joka vähennetään hänen ansiotulojensa veroista. (Ukkola & Vilppula 2004, 45.)

3.1.2 Elinkeinotulolähteen tulo-osuudet

Elinkeinonharjoittajan ja kommandiittiyhtiön yritystulo jaetaan pääoma- ja ansiotuloksi TVL:n 38 §:n mukaisesti elinkeinotoimintaan kuuluvan nettovarallisuuden perusteella. Tulosta pääomatuloa on enintään osa, joka vastaa 20 prosentin vuotuista tuottoa nettovarallisuudelle. Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi myös vaatia pääomatulon laskemista kymmenellä prosentilla. Pääomatulo-osuuden erottamisen jälkeinen osa yritystulosta on ansiotuloa. (Kukkonen 2004, 15.) Pääomatuloa on kuitenkin aina vä-

hintään käyttöomaisuuteen kuuluvien kiinteistöjen ja arvopapereiden luovutusvoittoa vastaava määrä (Ukkola & Vilppula 2004, 68).

Yhtiömiehen tulo-osuus jaetaan elinkeinotulon ja maatalouden tulon osalta ansio- ja pääomatuloon. Mikäli yhtiössä on myös henkilökohtainen tulolähde, kuten yhtiömiehen yhtiöltä saamat vuokratulot, siitä saadut tulot verotetaan kokonaisuudessaan pääomatulona. Lähtökohtana henkilöyhtiön tulon jakamisessa yhtiömiesten verotettavaksi on yhtiösopimus: yhtiömiestä verotetaan hänelle yhtiösopimuksen mukaan kuuluvasta voitto-osuudesta. (Eerola ym. 2005, 63–65.) Pääomatulona verotettavan tulo-osuuden pohjana on nettovarallisuus samoin kuin yksityisliikkeellä. Pääomatuloa on enintään se osa, joka vastaa yhtiömiehen nettovarallisuudelle laskettua 20 prosentin vuotuista tuottoa. (Koponen 2005, 174.)

Nettovarallisuus

Nettovarallisuutta tarvitaan pääomatulo-osuuden laskentaperusteen selvittämiseen. Se lasketaan edellisen vuoden taseesta eli verovuotta edeltäneen verovuoden tietojen perusteella. Jos verovelvollinen on aloittanut toimintansa verovuonna, nettovarallisuus lasketaan kuluneen verovuoden taseesta. (Eerola ym. 2005, 58–59.) Yksityisen elinkeinonharjoittajan ja kommandiittiyhtiön nettovarallisuus ja pääomatulo-osuuden laskentaperuste saadaan Ukkolan ja Vilppulan teoksen (2004, 44–45) mukaan seuraavasti:

Rahoitusomaisuuden verotusarvo

$$\begin{aligned}
 &+ \text{käyttöomaisuuden poistamaton hankintameno} \\
 &+ \text{arvopapereiden verotusarvo, jos poistamatonta hankintamenoa suurempi} \\
 &+ \text{vaihto-omaisuuden hankintameno} \\
 &- \text{velkojen nimellisarvo} \\
 &= \text{Nettovarallisuus} \\
 &+ 30 \% \text{ viimeisen 12 kuukauden aikana maksetuista palkoista} \\
 &= \text{Pääomatulo-osuuden laskentaperuste}
 \end{aligned}$$

Nettovarallisuus on elinkeinotulolähteeseen kuuluvien varojen ja velkojen erotus. Sitä laskettaessa otetaan siis huomioon ainoastaan elinkeinotoimintaan kuuluvat varat ja

velat. Lisäksi nettovarallisuuteen lisätään 30 prosenttia sen verovuoden maksetuista ennakonpidätyksen alaisista palkoista, jonka tuloverotus on kyseessä. (Ossa 2007, 64.) Näin pyritään keventämään pienyrityksen verotusta, koska siten saadaan pääomatulon osuutta suuremmaksi: pääomatuloon kohdistuva 28 prosentin verokanta on noin 30 prosenttiyksikköä alempi kuin suurin ansiotulon marginaaliverokanta. (Kukkonen 2004, 29.)

Erona yksityisen elinkeinonharjoittajan ja kommandiittiyhtiön nettovarallisuuden laskennassa on se, että kommandiittiyhtiöissä osakaskohtaisia oikaisuja ei oteta huomioon (Kukkonen 2004, 32). TVL:n 41 §:n mukaan, jos yhtymän elinkeinotoiminnan varoihin kuuluu asunto, jota osakas on verovuonna käyttänyt omana tai perheensä asuntona, asunnon arvo vähennetään pääomatulo-osuutta laskettaessa. Myös kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen yhtiöosuuden hankintaan käytetty korollinen velka vähennetään hänen osuudestaan elinkeinoyhtymän elinkeinotoiminnan varoista. (Tuloverolaki 1535/1992.) Yksityisliikkeen kohdalla nettovarallisuuslaskennassa ei oteta huomioon korkotulon lähdeverotuksen piirissä olevia talletuksia, joukkovelkakirjalainoja eikä verovapaita talletuksia. Näin esimerkiksi pankkitilillä olevia varoja ei lasketa mukaan muuhun varallisuuteen. (Tilisanomat 2005.)

Äänettömän yhtiömiehen voitto-osuus

Kommandiittiyhtiön yhtiösopimuksessa voidaan täysin vapaasti sopia siitä, mikä on äänettömän yhtiömiehen osuus yhtiön voitosta. Jos yhtiön tilikauden voitto on pienempi kuin äänettömälle yhtiömiehelle sovittu voitto-osuus, se jaetaan hänelle kokonaan. Tuloksen ollessa tappiollinen äänetön yhtiömies jää muiden tavoin ilman voitto-osuuttaan. (Siikarla 2003, 205.) Äänettömän yhtiömiehen yhtiöstä saama voitto-osuus on TVL:n 40 §:n mukaan aina hänen pääomatuloaan riippumatta siitä, mistä tulolähteestä tulo on tullut, jos voitto-osuus on enintään 20 prosenttia hänen sijoittamastaan panoksesta. 20 prosentin ylittävältä osin voitto-osuus luetaan ansiotuloksi (Tuloverolaki 1535/1992.)

3.2 Osakeyhtiön verotus

Lähtökohtana osakeyhtiön tuloverotuksessa on se, että osakeyhtiötä pidetään erillisenä verovelvollisena ja sitä verotetaan yhteisöveroprosentin 26 mukaan (Ossa 2007, 73). Osakeyhtiön suurimmat verotukselliset erot yksityisliikkeeseen ja kommandiittiyhtiöön nähden liittyvät nimenomaan yhtiön ja osakkeenomistajien erillisyyteen. Osakkaat saavat yhtiöstä osinkotuloja, joiden verojen laskennassa käytetään nettovarallisuutta ja osakkeen matemaattista arvoa. (Kukkonen 2004, 32–33.)

Osakkaat eivät voi nostaa yhtiöstä verovapaita yksityisottoja, kuten yksityinen elinkeinonharjoittaja tai kommandiittiyhtiön vastuualainen yhtiömies. Osakeyhtiön varojen jakamista osakkeenomistajille säännellään muutenkin tarkoin osakeyhtiölaissa: osinkoa ei voida jakaa tai muuta omaa pääomaa palauttaa omistajille, jos vapaata omaa pääomaa ei ole tarpeeksi taseessa. Siksi yrittäjän yksityistalous turvataan usein maksamalla hänelle palkkaa tekemästään työstä yhtiön hyväksi. (Leppiniemi 2008, 18.)

3.2.1 Palkkatulojen ja luontoisetujen verotus

Palkka verotetaan osakkaan ansiotulona. TVL:n 1. luvun 1 §:n mukaan ansiotulosta maksetaan veroa valtiolle, kunnalle ja seurakunnalle. (Tuloverolaki 1535/1992.) Mikkelin kaupungin tuloveroprosentti oli vuonna 2009 19,5, evankelisluterilaisen seurakunnan 1,4 ja ortodoksisen 2,0. Lisäksi palkansaaja maksaa sairaanhoitomaksun, 1,28 prosenttia, ja päivärahamaksun, 0,7 prosenttia. (Kunnallisveroprosentit 2009 2008.)

Vuoden 2009 ansiotulosta maksetaan valtionveroa seuraavan Verohallinnon julkaiseman progressiivisen tuloveroasteikon (taulukko 1) mukaisesti:

TAULUKKO 1. Vuoden 2009 valtion tuloveroasteikko (Verohallinto 2008)

Verotettava ansiotulo, euroa	Vero alarajan kohdalla, euroa	Vero alarajan ylittävästä tulon osasta, %
13 100 - 21 700	8	7,00
21 700 - 35 300	610	18,00
35 300 - 64 500	3 058	22,00
64 500 -	9 482	30,05

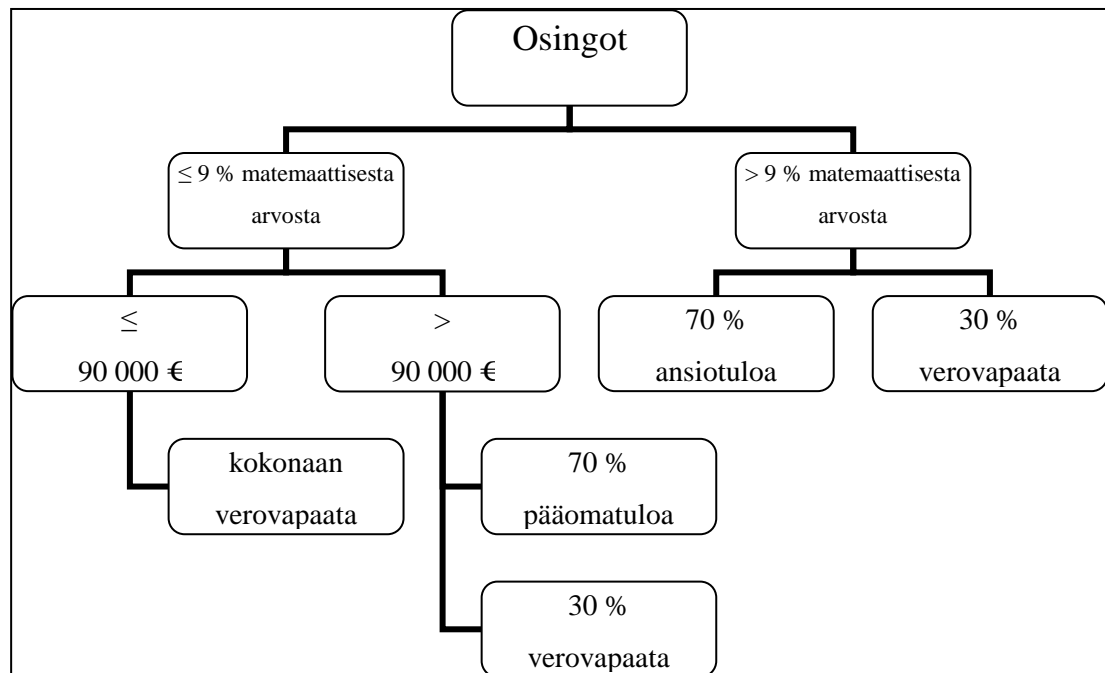
TVL:n 4. luvun 64 §:n mukaan luontoisetu on veronalaista ansiotuloa ja arvioidaan käypään arvoon sen mukaan, miten verohallitus vuosittain tarkemmin määrää (Verohallitus 2008, 256). Esimerkiksi vapaan autoedun verotusarvo määritellään vuonna 2009 ikäryhmittäin seuraavasti: Vuosina 2007–2009 käyttöönötetun auton kuukausittainen arvo on 1,4 prosenttia auton uushankintahinnasta lisättynä 285 eurolla tai 19 sentillä kilometriltä. Vuosina 2004–2006 käyttöönötetun auton vastaava verotusarvo on 1,2 prosenttia lisättynä 300 eurolla tai 20 sentillä kilometriltä, ja ennen vuotta 2004 käyttöönötetun auton arvo 0,9 prosenttia lisättynä 315 eurolla tai 21 sentillä kilometriltä. (Verohallinnon päätös vuodelta 2009 toimitettavassa verotuksessa noudatettavista luontoisetujen laskentaperusteista 2008.)

Kun yhtiö maksaa osakkaalle palkkaa, sen on maksettava palkasta myös työnantajan sosiaaliturvamaksu. Maksu vaihtelee kolmessa luokassa välillä 2,0–5,1 prosenttia vuonna 2009. Pienimmillä yrityksillä sosiaaliturvamaksu on siis vuonna 2009 kaksi prosenttia palkasta. Maksuluokka määräytyy kalenterivuotta edeltäneen vuoden verotusta varten ilmoitettujen poistojen ja maksettujen palkkojen perusteella. (Kukkonen 2004, 265; Työnantajan sosiaaliturvamaksut vuonna 2009.)

Pakollisiin palkan sivukuluihin voivat kuulua sosiaaliturvamaksun lisäksi eläkevakuutusmaksu ja tapaturmavakuutusmaksu sekä työttömyys- ja henkivakuutusmaksut. Eläkevakuutusmaksujen osalta sellaiset johtavassa asemassa olevat osakkaat, jotka omistavat yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa enemmän kuin puolet yhtiön osakepääomasta, kuuluvat yrittäjien eläkelain eli YEL:in piiriin. Palkka ei vaikuta YEL-vakuutusmaksun määrään vaan sen pohjana on yrittäjän työtulo. YEL-työtulo tarkoittaa rahallista arviota työpanoksesta yrittäjänä ja se määritellään siten, että se vastaa vähintään sellaista palkkaa, joka maksettaisiin ulkopuoliselle henkilölle samasta työstä. (Kukkonen 2004, 265.) YEL-vakuutusmaksulla siis turvataan yrittäjän eläke, vaikka hän ei nostaisikaan itselleen palkkaa yrityksestä. Käytännön elämässä yrittäjät määrittelevät YEL-työtulonsa paljonkin pienemmäksi kuin mitä he todellisuudessa itselleen maksavat. Monet turvaavat eläkkeensä toisenlaisilla ratkaisuilla, kuten tekemällä erilaisia sijoituksia tai ottamalla vapaaehtoisia eläkevakuutuksia.

3.2.2 Luonnollinen henkilö listaamattoman yhtiön osinkojen saajana

Luonnollisen henkilön listaamattomasta yhtiöstä saama osinko jaetaan pääomatulo-osinkoon ja ansiotulo-osinkoon. Listaamattomasta yhtiöstä saadun osingon verokohtelu riippuu siitä, jaetaanko osinkona enemmän vai vähemmän kuin yhdeksän prosentin tuotto osakkeen matemaattiselle arvolle. (Leppiniemi 2008, 95.)

KUVIO 1. Luonnollisen henkilön listaamattomasta yhtiöstä saamien osinkotulojen verotus

Yllä olevasta kuviosta 1 käy ilmi, että jos osinkona jaetaan vähemmän kuin yhdeksän prosenttia matemaattisesta arvosta, osinko on 90 000 euroon asti kokonaan verovapaata tuloa. 90 000 euron ylittävältä osalta osa on veronalaista pääomatuloa. Jos taas osinkona jaetaan enemmän kuin yhdeksän prosentin tuotto matemaattiselle arvolle, ylittävästä osasta osa verotetaan ansiotulona. (Osinkotulojen verotus 2009 - saajana palkansaaja, eläkeläinen, opiskelija tms. henkilö 2009.)

Nettovarallisuus ja osakkeen matemaattinen arvo

Jotta päästään laskemaan osinkojen pääoma- ja ansiotulo-osuuksia, täytyy selvittää yhtiön nettovarallisuus ja laskea sen perustella osakkeiden matemaattinen arvo. Yhtiön nettovarallisuus lasketaan vähentämällä yhtiön kaikkien mahdollisten tulolähteiden

varat ja velat toisistaan. Omaan pääomaan lisätään taseen vastattavissa olevat rahastot, varaukset ja arvostuserät sekä liittymismaksut ja muut vastaavat erät, joita ei varallisuusverotuksessa saa vähentää veronalaisista varoista. Kirjanpidollisten ja suunnitelman mukaisten poistojen erotusta ei lisätä. Näin saadusta määrästä vähennetään taseen vastaavien puolelta arvostuserät, arvonorotukset sekä muut aktivoidut pitkävaikutteiset ja muut menot, joilla ei ole varallisuusarvoa. Yhtiön nettovarallisuus saadaan siis yksinkertaistetusti seuraavasti:

Varat

- *velat*

- *taseen vastaaviin kirjatut menot, joilla ei varallisuusarvoa*

- *oikaisuerät*

+ *käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopapereiden ja kiinteistöjen verotusarvojen ja poistamattomien hankintamenojen positiivinen erotus*

= *Nettovarallisuus* (Ukkola & Vilppula 2004, 59–60.)

Penttilän mukaan (2003, 239) osakkeen matemaattinen arvo lasketaan yhtiön edellisellä vuonna päättyneen tilikauden taseen nettovarallisuuden perusteella seuraavasti:

$$\text{matemaattinen arvo} = \frac{\text{nettovarallisuus}}{\text{ulkona olevat osakkeet}}$$

Yhtiön lunastamia ja muutoin hankkimia omia osakkeita ei siis oteta laskelmassa huomioon, koska niitä ei pidetä ulkona olevina osakkeina (Kukkonen 2004, 228).

Omistajayrittäjän osinkotulojen verotuksen oikaisut

Osingonsaajan ollessa osakeyhtiön omistajayrittäjä, hänen omistamiensa osakkeiden matemaattista arvoa oikaistaan vähentämällä siitä mahdollinen osakkaalle tai hänen perheenjäsenelleen annettu osakaslaina ja yhtiön varoihin kuuluvan osakkaan omassa tai perheen käytössä olevan asunnon arvo (Osinkotulojen verotus 2008 - saajana omistajayrittäjä 2008).

Osakaslaina vähennetään osakkeiden arvosta, jos osakas omistaa yksin tai perheenjäsentensä kanssa vähintään kymmenen prosenttia yhtiön osakkeista. Osakaslainana vähennetään sama määrä, joka sisältyi sen tilikauden taseeseen, josta yhtiön nettovarallisuus ja osakkeen matemaattinen arvo laskettiin. (Mt.)

Asunnon arvo taas vähennetään osakkeiden matemaattisesta arvosta, jos yrittäjä omistaa yksin tai perheensä kanssa yli 50 prosenttia yhtiön osakkeista, ja jos hän on käyttänyt asuntoa omana tai perheensä asuntona verovuoden aikana. Verovuodella tarkoitetaan sitä vuotta, jolta osakas saa osingon. Asunnon arvona vähennetään sama määrä, joka vaikutti osakkeen matemaattiseen arvoon eli edellisvuoden taseeseen sisältyvän kiinteistön kirjanpito- tai sitä korkeampi verotusarvo. Vuonna 2006 tai sen jälkeen hankitun osakehuoneiston arvona pidetään kuitenkin aina hankintamenoa. (Mt.)

Työpanokseen perustuvan osingon verotus

Verohallinnon ohjeen mukaan (2009) osinko verotetaan palkkana tai työkorvauksena, jos osingon jakoperusteena on osingonsaajan tai tämän lähipiiriin kuuluvan henkilön työpanos. Säännöstä sovelletaan osinkoon, joka on nostettavissa 1.1.2010 tai sen jälkeen ja sitä ei sovelleta jos osingonjakoperusteeksi on esimerkiksi yhtiöjärjestyksessä määriteltä omistusosuus yhtiössä. Esimerkiksi jos yhtiökokouksessa päätetään jakaa osinkoa sata euroa kullekin osakkeelle, osinko ei ole työpanokseen vaan omistukseen perustuvaa osinkoa. Toisaalta jos yhtiökokouksessa päätetään jakaa osakkeenomistajille osinkoa siinä suhteessa kuin heidän työskentelynsä on tuottanut yhtiöön tulosta, katsotaan osingonjaon perusteen olevan työpanos. Tällainen työpanokseen perustuva osinko luetaan osingonsaajan henkilökohtaisen tulolähteen ansiotuloksi.

Jos työpanokseen perustuvaa osinkoa pidetään palkkana, yhtiön on toimitettava siitä ennakonpidätys palkkaa koskevien määräysten mukaisesti. Tällöin yhtiön on myös suoritettava myös työnantajan sosiaaliturvamaksu. Osakkaalle maksettavan työpanokseen perustuvan osingon perusteella ei Verohallinnon ohjeen mukaan makseta eläke- eikä työttömyysvakuutusmaksua, vaikka se katsottaisiin verotuksessa palkaksi. (Verohallinto 2009.)

4 YRITYSMUOTOJEN VERTAILU JA MUUTOS

Jokaisella on Suomen perustuslain 18 §:n mukaan oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Elinkeinovapauteen kuuluu myös se, että elinkeinonharjoittaja saa valita omaan taloudelliseen toimintaansa parhaiten sopivan yritysmuodon. (Villa 2006, 14.)

Tässä luvussa tiivistän aiemmin kuvaamiani eri yritysmuotoihin liittyviä piirteitä ja vertailen niitä keskenään. Käsittelen myös lyhyesti yksityisliikkeen muuttamista kommandiitti- tai osakeyhtiöksi.

4.1 Yritysmuodot vertailussa

Yritysmuotoja vertaillaan usein verotuksen kannalta. Ansiotuloja verotetaan Suomessa melko raskaasti, joten yksityisliike ja henkilöyhtiö muodostuvat raskaiksi verotettaviksi, jos yritys sattuu jonain vuonna tekemään enemmän tulosta. Koska osakeyhtiön verokanta on suhteellinen ja melko alhainen, se soveltuu hyvin laajamittaisen toiminnan, tulorahoituksen turvin kasvuun pyrkivän ja korkeatulotasaisen yrityksen yritysmuodoksi. (Kukkonen 2004, 29–30.)

Pelkästään verotuksen perusteella yritysmuodon valintaa ei kuitenkaan kannata tehdä. On esimerkiksi otettava huomioon, että osakeyhtiömuoto on melko lopullinen eli sen muuttaminen on todella hankalaa toisin kuin henkilöyhtiössä. Osakeyhtiönä toimimisen keskeisenä taloudellisena perustana on yrityksen toimintaan liittyvä riski. Yleensä osakeyhtiönä toimiminen on perusteltua silloin, kun toiminnassa tarvitaan investointeja, kuten koneita ja laitteita, toimitiloja tai ulkopuolista henkilökuntaa tai toimintaan muuten liittyy riskejä. (Kukkonen 2004, 29–30.) Henkilöyhtiössä yrittäjä on vastuussa kaikesta henkilökohtaisesti, joten yrityksessä tapahtuvat vastoinkäymiset vaikuttavat myös yrittäjän henkilökohtaiseen elämään ainakin välittömästi enemmän kuin osakeyhtiössä. (Siikarla 2003, 29.)

4.1.1 Yhtiöoikeudelliset näkökulmat yritysmuodon valinnassa

Taulukossa 2 on vertailtu eri yritysmuotoja seuraavasti:

TAULUKKO 2. Eri yritysmuotojen vertailua (Eerola ym. 2005, 57)

	YKSITYISLIKE	HENKILÖYHTIÖ	OSAKEYHTIÖ
Perustaminen vapaamuotoista	X	X	
Rekisteröinti	(X)	X	X
Pääomapanoksen suorittaminen	(X)	X	
Osakkaalla vastuu yhtiön velvoitteista	X	X	
Osakas mahdollinen	X		X
Palkanmaksu osakkaalle		X	X
Päivärahan maksaminen osakkaalle	(X)	X	X
Verovapaan km-korvauksen maksaminen osakkaalle		X	X
Yhtiön ja osakkaan väliset oikeustoimet mahdollisia		X	X
Osakaslaina mahdollinen		X	X
Yksityisöt mahdollisia	X	X	
Voiton lipastointi yhtiöön mahdollinen			X
Yritysmuodon muutos mahdollinen	X	X	

Taulukosta 2 käy ilmi, ettei kaikille yritysmuodoille yhteisiä piirteitä ei ole montaa. Käytännön toiminnan kannalta oleellisia eroja sen sijaan on paljon, joten yrittäjän on tarkasteltava omia tarpeitaan valitessaan itselleen sopivinta toimintamuotoa. Jollekin yrittäjälle päätöksenteon joustavuus ja vapaamuotoisuus on tärkeää. Silloin on parasta harjoittaa toimintaa yksityisenä elinkeinonharjoittajana tai kommandiittiyhtiönä: Kuten Siikarlan teoksessa (2003, 29–30) sanotaan, henkilöyhtiössä yksittäinen yhtiömies voi tehdä myös muita yhtiömiehiä sitovia oikeustoimia, mutta sitäkin voidaan rajoittaa yhtiösopimuksessa ja muut yhtiömiehet voivat käyttää kielto-oikeuttaan. Yrittäjä joutuu siis jossain määrin kuuntelemaan muita yhtiömiehiä. Osakeyhtiössä taas noudatetaan osakeyhtiölaissa säädettyä muutosidonnaista päätöksentekojärjestelmää. Yrittäjä voi perustaa osakeyhtiön yksin ja siten tehdä kaikki päätökset, mutta päätöksenteko ei ole kovin vapaamuotoista. Byrokratiaan sitoutuu huomattavasti enemmän yrittäjän voimavaroja osakeyhtiössä kuin henkilöyhtiössä esimerkiksi päätösten parempien do-

kumentointivaatimusten, oman pääoman käyttöön liittyvien rajoitusten, rekisteröintien ja muiden vaateiden vuoksi. (Kukkonen 2004, 31.)

Yritysten tarkoituksena on tuottaa voittoa omistajilleen. Voitonjako on kuitenkin erilaista eri yritysmuodoissa. Kuten päätöksenteko, myös varojennosto on yksityisliikkeessä ja henkilöyhtiössä vapaata. Yksityisliikkeessä ja henkilöyhtiössä yrityksen tulot verotetaan yrittäjän henkilökohtaisena tulona: yksityisötöt ovat yrittäjälle verovapaita kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi. Osakeyhtiössä käytännössä ainoat tavat saada varoja siirrettyä yrittäjän henkilökohtaiseen käyttöön ovat palkanmaksu, osingonjako tai molemmat. Joillekin yrittäjille varojennosto voi muodostua kynnyskysymykseksi, ja käytännön elämässä on vaikeaa muistaa, että osakeyhtiössä luvaton varojen ottaminen voidaan tulkita rangaistavaksi peiteltyksi osingonjaoksi. (Kukkonen 2004, 31.)

Taulukon 2 mukaan yritysmuodon muutos on mahdollinen vain yksityisliikkeessä tai henkilöyhtiössä. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että ne voidaan muuttaa toiseksi yritysmuodoksi sillä ehdolla, että niiden elinkeinotoimintakokonaisuudet säilyvät ehjinä (Eerola 2005, 332). Osakeyhtiömuotoa sen sijaan ei voi muuttaa toiseksi. Jos se halutaan muuttaa esimerkiksi henkilöyhtiöksi, osakeyhtiö purkautuu. Kun osakeyhtiö puretaan, sen varat siirtyvät osakkaille, ja sekä yritykselle että osakkaille koituu purkamisesta veroseuraamuksia. (Kukkonen 2004, 606.) Yritystoiminnan lopettaminen on siis huomattavasti helpompaa yksityisliikkeessä tai henkilöyhtiössä kuin osakeyhtiössä.

4.1.2 Tilintarkastusvelvollisuus eri yritysmuodoissa

Yritysmuotoa muutettaessa muuttuu monia käytännön asioita. Yksi melko oleellinen seikka on tilintarkastus. Yksityisellä elinkeinonharjoittajalla ei ole velvollisuutta valita tilintarkastajaa, mutta yhteisöillä, kuten kommandiitti- ja osakeyhtiöillä on. Tilintarkastuslain 4 §:n mukaan yhteisön on valittava tilintarkastaja, jos seuraavista edellytyksistä täyttyy yli kaksi: taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa, liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa tai yrityksen palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä. Tilintarkastus käsittää yhteisön tilikauden kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen sekä hallinnon tarkastuksen. (Tilintarkastuslaki 459/2007.)

OYL:n 7. luvussa säädetään osakeyhtiön tilintarkastuksesta. Tilintarkastajan valitsee yhtiökokous ja hänen toimikautensa jatkuu toistaiseksi tai päättyy varsinaisen yhtiökokouksen jälkeen, ellei yhtiöjärjestyksessä määrätä tai tilintarkastajaa valittaessa päätetä toisin. (Osakeyhtiölaki 624/2006.) AKL:n 10. luvun 3 §:n mukaan henkilöyhtiössä tilintarkastaja valitaan vastuunalaisten yhtiömiesten yksimielisellä päätöksellä, jollei toisin ole sovittu. Tilintarkastaja on valittava erikseen kutakin tilikautta varten, jollei tilintarkastajan toimikautta ole määrätty yhtiösopimuksessa. (Laki avoimesta ja kommandiittiyhtiöstä 389/1988.)

Tilintarkastuksen yleisen kelpoisuusedellytyksen mukaan tilintarkastajana voi toimia ainoastaan henkilö, joka ei ole vajaavaltainen, konkurssissa tai liiketoimintakiellossa eikä hänen toimintakelpoisuuttaan ei ole rajoitettu. Lisäksi suuremmissa yhtiöissä vähintään yhden tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö, jos yhteisössä täyttyy päättyneellä tilikaudella tietyt taseen loppusummaa, liikevaihtoa tai henkilöstön lukumäärää koskevat ehdot. (Tilintarkastuslaki 459/2007.)

Tilintarkastuslain 24 ja 25 §:ssä määritellään tilintarkastajan riippumattomuus ja esteellisyys. Riippumattomuudella tarkoitetaan muun muassa sitä, ettei tilintarkastajalla saa olla taloudellisia tai muita etuuksia yhteisössä eikä muuta kuin tavanomainen liikesuhde yhteisöön. Tilintarkastaja ei myöskään saa toimia esimerkiksi oikeudenkäynnissä yhteisön puolesta tai sitä vastaan, eikä hänellä saa olla läheistä suhdetta henkilöön, joka kuuluu yhteisön johtoon. Läheisenä henkilönä pidetään puolisoa, sisarusia tai tilintarkastajaan suoraan ylenevässä tai alenevassa sukulaisuussuhteessa olevia henkilöitä. Jos tilintarkastajalla ilmenee jonkinlaista laissa määriteltyä riippuvuutta tarkastettavaan yhtiöön, hän on esteellinen suorittamaan sen tilintarkastuksen. Tällöin hänen on kieltäydyttävä vastaanottamasta toimeksiantoa tai luovuttava siitä. (Tilintarkastuslaki 459/2007.)

4.2 Yritysmuodon muutos

Yritysmuodon muutoksella tarkoitetaan tapahtumaa, jossa yrityksen toimintamuotoa muutetaan. Muutos on usein ajankohtainen yritystoiminnan kasvaessa ja laajentuessa, yritysrakenteiden muutokseen, yrityksen omistaja- tai sukupolvenvaihdokseen valmis-

tauduttaessa. (Eerola ym. 2005, 329.) Muutos vaikuttaa muun muassa omistajayrittäjän asemaan yrityksessä, velkavastuuseen sekä verotukseen (Immonen 2008, 425). Oleellisinta tutkimukseni kannalta on valottaa nimenomaan verotuskysymyksiä ja yrittäjän asemaa.

Toimintamuotojen muutoksia koskevia säännöksiä on useissa laeissa. AKL:n 8. luvussa säädetään henkilöyhtiöiden muuttamisesta osakeyhtiöksi ja OYL:n 19. luvussa osakeyhtiön muuttamisesta toiseksi yritysmuodoksi. Yksityisliikkeen muuttamisesta yhtiöksi ei ole erillisiä säännöksiä, mutta tilanteeseen sovelletaan usein apporttiperustamista koskevia säännöksiä AKL:n ja OYL:n 2. luvuista. Verotuksesta yritysmuodon muutoksissa on säännös TVL:n 24 §:ssä. (Immonen 2008, 425.)

4.2.1 Yksityisliikkeen yhtiöitys ja sen vaikutukset

Yksityisen elinkeinonharjoittajan toimintaa jatkamaan voidaan perustaa avoin yhtiö, kommandiitti- tai osakeyhtiö. Koska muutos tapahtuu nimenomaan perustamalla uusi yritys, muutoksessa menetellään kuten perustusvaiheessa: henkilöyhtiö perustetaan yhtiömiesten välisellä yhtiösopimuksella ja osakeyhtiö kaupparekisterimerkinnällä. (Villa 2006, 74; Leppiniemi 2008, 24.) Liikkeenharjoittajan ei katsota lopettavan toimintaansa eli verotuksellisia seuraamuksia ei aiheudu, jos hän tulee perustettavan kommandiittiyhtiön vastuunalaiseksi yhtiömieheksi tai merkitsee perustettavan osakeyhtiön kaikki osakkeet. (Tuloverolaki 1935/1992.)

Muutos kommandiittiyhtiöksi tarkoittaa käytännössä äänettömän yhtiömiehen ottamista yhtiöön ja yksityisliikkeen varojen ja velkojen sijoittamista yhtiön panokseksi (Immonen 2008, 426). Uusi yhtiömies voi olla esimerkiksi elinkeinonharjoittajan puoliso (Eerola ym. 2005, 331). Osakeyhtiöksi yrittäjä voi muuttaa toimintansa yksin merkitsemällä kaikki osakkeet ja siirtämällä kaikki liikkeen varat ja velat osakeyhtiölle osakemerkinnän maksuksi. Kyseessä on siis AKL:n ja OYL:n mukainen apporttiperustaminen. (Immonen 2008, 428.)

Mikäli osakkeiden merkintähinta tai sen osa maksetaan osakeyhtiötä perustettaessa apporttiomaisuudella, perustamissopimukseen on liitettävä asiakirja, jossa omaisuus ja sillä suoritettava osakkeen merkintämaksu yksilöidään sekä selvitetään omaisuuden

arvostamiseen liittyvät seikat ja arvostuksessa noudatetut menetelmät. Selvitys on tarpeen apportiomaisuuden oikean arvon määrittämisen varmistamisessa ja siksi, että hyväksytty tilintarkastaja voisi rekisteröinnin yhteydessä laadittavassa todistuksessaan ottaa kantaa omaisuuden arvostamisessa käytettyihin menetelmiin. Vastaavasti, yhtiön rekisteröimistä koskevaan ilmoitukseen on liitettävä hyväksytyn tilintarkastajan lausunto tästä selvityksestä sekä siitä, oliko apportiomaisuudella vähintään osakkeen merkintämaksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle sillä hetkellä kun yhtiö sai apportiomaisuuden omistukseensa. (Mähönen ym. 2006, 70-71; Osakeyhtiölaki 624/2006.)

Missään ei rajoiteta sitä, sijoitetaanko yksityisliikkeen koko nettovarallisuus uuteen yhtiöön. Yrittäjä voi siis halutessaan jättää osan varallisuudesta, varoja tai velkoja, itselleen. TVL kuitenkin edellyttää, että yrityksen toiminnan on jatkuttava muuttumattomana, mikä rajoittaa mahdollisuutta jättää luovuttamatta yhtiölle liikeomaisuutta. Yhtiöittäminen siis edellyttää tasejatkuvuutta: aikaisempaan toimintaan liittyvien varojen ja velkojen on siirryttävä kirjanpidon ja tilinpäätöksen mukaisesti samanarvoisina uuteen yhtiöön. (Immonen 2008, 426–428; Tuloverolaki 1535/1992.)

Yritysmuodon muutos vaikuttaa myös verovuoteen TVL:n mukaisesti: Jos yksityisliike muutetaan henkilöyhtiöksi kesken vuoden, verotus toimitetaan koko verovuodelta henkilöyhtiön verotusperustein. Jos yritys taas muutetaan osakeyhtiöksi, tulo verotetaan osakeyhtiön kaupparekisteriin merkitsemistä edeltävältä ajalta elinkeinonharjoittajan tulona. (Immonen 2008, 431.)

4.2.2 Pienosakeyhtiön sivuuttaminen verotuksessa

Kukkonen käsittelee teoksessaan (2004, 119) pienen osakeyhtiön sivuuttamista verotuksessa. Sivuttamisella tarkoitetaan yhtiön tulojen kohdistamista yrityksen sijaan omistajayrittäjän elinkeino- tai palkkatuloiksi. Tällainen sivuuttamisriski on Kukkonen mukaan suurimmillaan silloin, kun yksityishenkilön palkka- tai ammattitoiminta yhtiöitetään. Jos muodonmuutoksella perustetun osakeyhtiön veroerillisuus ei toteudu, muutoksella ei useimmiten ole juuri mitään verovaikutusta yksityisen elinkeinonharjoittajan tai henkilöyhtiön yhtiömiehen verotukseen. Jos yritystoiminnan katsotaan

perustuvan osakkaan henkilökohtaiseen ammattitaitoon ja työpanokseen, on mahdollista, että yritysmuodon muuttaminen tulkitaan veronkierroksi.

Veronkierroksi voidaan Kukkosen teoksen (mts. 126) mukaan tulkita esimerkiksi se, että yhtiön osakekanta on jaettu siten, että se käytännössä johtaa aktiiviosakkaan ansiotulojen jakautumiseen osinkoina hänen lähipiirilleen. Tällaisissa tapauksissa yhtiö ei maksa lainkaan tai maksaa vain minimaalista palkkaa osakkaalle, ja osakeyhtiöllä pyritään välttämään toiminnasta määräytyvän ansiotulon vero ja osakeyhtiön kautta myös lahjaveron varojen siirtämisestä toisille henkilöille.

Selvästi elinkeinotoimintaa harjoittavia osakeyhtiöitä ei kuitenkaan Kukkosen mukaan (mts. 126) sivuuteta. Tällainen yhtiö voi siis tarjota osakkaansa henkilökohtaiseen toimintaan perustuvan palvelun ostajalle. Vaikka osakas tekisi työtä vastikkeetta tai pienellä palkalla, hänen voidaan katsoa toimineen omistamansa osakeyhtiön lukuun.

5 TUTKIMUSMENETELMÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Remenyn ym. mukaan (1998, 31–32) tutkimus jaetaan usein empiiriseen ja teoreettiseen tutkimukseen. Empiirisellä tutkimuksella tarkoitetaan havainnointia ja sillä saadaan selville kokemusperäisiä tuloksia, kun taas teoreettinen tutkimus on jo olemassa olevan tiedon hyödyntämistä ja tutkijan omien tietojen peilaamista niihin. Käytännössä ei kuitenkaan ole mahdollista tehdä empiiristä tutkimusta ilman teoreettista pohjatietämystä. Toisaalta tutkijan käyttämä teoreettinen tietokin on jonkun empiirisen tutkimuksen tulosta. Sopivaa yritysmuotoa valittaessa on hyvä käyttää molempia tutkimusmuotoja, sillä pelkän teoratiedon käyttäminen jättäisi ulkopuolelle tärkeimmän eli yrittäjän oman näkökulman. Yrittäjä voi arvostaa toiminnassaan jotain muuta kuin mitä eri yritysmuotoihin liittyviä piirteitä teoreettinen tutkimus toisi esille. Siksi teoriain rinnalle on tuotava empiiristä tutkimusta.

Tutkimusta aloitettaessa on vastattava kysymyksiin, mitä, miksi, miten, missä ja milloin tutkitaan (Remenyn ym. 1998, 23–24). Aiemmin olen jo tuonut esille, mitä haluan tutkimuksellani selvittää, ja miksi se on ajankohtaista. Tässä luvussa selvitän keinot loppujen vastausten saamiseksi ja arvioin tutkimukseni luotettavuutta. Tutkimusmene-

telmänä käytän kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta, koska työni tutkimusongelman ratkaisuun ei ole mahdollista käyttää kvantitatiivista eli määrällistä menetelmää. Käytännössä haastattelin kohdeyrittäjää saadakseni tarpeelliset tiedot hänen tavoitteistaan ja mahdollisista rajoitteistaan yritysmuodon suhteen. Haastattelin myös tilitoimisto Yrityshelppi Oy:n toimitusjohtajaa saadakseni asiantuntijanäkemyksiä mikkililäisestä rakennusalaista.

5.1 Laadullinen tutkimus

Laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan suurta joukkoa erilaisia tutkimuskäytäntöjä. Sitä on vaikeaa määritellä selvästi, koska sillä ei ole teoriaa eli kokoelmaa selittäviä käsitteitä, eikä metodeja eli tutkimustekniikoita, jotka olisivat vain sen omia. (Metsämuuronen 2001, 9.) Lähtökohtana laadullisessa tutkimuksessa on kuitenkin todellisen elämän kuvaaminen mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja yksityiskohtaisesti. Lisäksi laadullisessa tutkimuksessa on pyrkimyksenä löytää uusia asioita tutkimuskohteesta eikä vain todentaa jo olemassa olevia väittämiä. (Hirsjärvi ym. 2007, 157.)

Laadullisessa tutkimuksessa tutkija luottaa enemmän omiin havaintoihinsa ja keskusteluihin tutkittaviensa kanssa kuin mittausvälineillä hankittaviin tietoihin. Toisin kuin määrällisessä tutkimuksessa kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti eikä satunnaisotannalla. Tutkimuksessa suositaan metodeja, joissa tarkoin valittujen tutkittavien näkökulmat pääsevät esille mahdollisimman hyvin. Kaikkia tapauksia myös käsitellään ainutlaatuisina ja saatua aineistoa tulkitaan sen mukaisesti. (Hirsjärvi ym. 2007, 160.)

Tutkimusaineisto kootaan laadullisessa tutkimuksessa useimmiten joko haastatteluilla, kyselyillä, erilaisilla havainnoilla tai vaihtoehtoisesti dokumentaariseen tietoon pohjaten. Kutakin näistä aineistonkeruumenetelmistä voidaan käyttää yksin, mutta myös niiden käyttö rinnakkain on mahdollista. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 73.)

5.1.1 Aineistonkeruumenetelmänä haastattelu

Haastattelu on yksi käytetyimmistä tiedonkeruumuodoista. Se on hyvin joustava tutkimusmenetelmä ja sopii siksi moniin erilaisiin tutkimustarkoituksiin. Haastattelussa

olla suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa, mikä luo mahdollisuuden suunnata tiedonhankintaa itse tilanteessa. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 34.) Esimerkiksi kysymykset voidaan toistaa ja väärinkäsityksiä voidaan oikoa saman tien eivätkä tutkimustulokset ainakaan siltä osin tällöin vääristy (Tuomi & Sarajärvi 2002, 75).

Pääsääntöisesti haastattelutyyppinä on erotettavissa kolme erilaista: strukturoitu ja puolistrukturoitu haastattelu sekä syvähaastattelu. Strukturoidussa haastattelussa tutkija määrää kysymykset sekä niiden esittämisjärjestyksen ja useimmiten myös vastausvaihtoehdot ovat valmiina. Puolistrukturoitu haastattelu tunnetaan yleisesti myös teemahaastatteluna, jossa pääsääntöisesti ainoastaan aihealue ja kysymykset on määriteltä valmiiksi. Vastaaja saa puolestaan useimmiten vastata näihin kysymyksiin vapaasti ja usein myös omien kysymysten ehdottaminen on mahdollista. Syvähaastattelulle on tyypillistä, että varsinainen tutkijan rooli pyritään jättämään syrjään ja usein valmiina on olemassa ainoastaan tietty aihealue, josta keskustellaan usein jopa ilman kysymysrunkoa. (Koskinen ym. 2005, 104.)

Teemahaastattelu

Teemahaastattelu on todennäköisesti yleisimmin käytetty tutkimushaastattelun muoto. Siinä tutkimusongelmasta poimitaan keskeisimmät asiat tai teema-alueet, jotka ovat välttämättömiä tutkimusongelman ratkaisemiseksi. (Vilkkä 2005, 101.) Menetelmä on lähempänä strukturoimatonta kuin strukturoitua haastattelua. Se on puolistrukturoitu menetelmä siksi, että sen aihepiirit ovat kaikille samat. Teemahaastattelusta puuttuu strukturoidulle lomakehaastattelulle tyypillinen kysymysten tarkka muoto ja järjestys, mutta se ei ole täysin vapaa kuten syvähaastattelu. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 48.)

Ominaista teemahaastattelulle on se, että kaikki haastateltavat ovat kokeneet tietyn tilanteen. Haastatteli on ennalta perehtynyt tutkittavan ilmiön tärkeisiin osiin, rakenteisiin, prosesseihin ja kokonaisuuksiin. Saamiensa tietojen pohjalta hän on päättänyt tiettyihin oletuksiin ja niiden seurauksiin, jotka ovat määrääviä tilanteessa mukana olleille. Tämän perusteella tutkija rakentaa haastattelurungon ja lopuksi hän haastattelee henkilöitä, joilla on omakohtaisia kokemuksia tutkijan ennalta analysoimista tilanteista. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 47.)

Teemahaastattelussa ei laadita yksityiskohtaista kysymysluetteloa vaan teema-alueuettelo. Teema-alueet pohjautuvat teoriaan, johon tutkija on ennen haastatteluja perehtynyt. Ne ovat yksityiskohtaisempia kuin itse tutkimusongelmat ja ne muotoillaan ikään kuin haastattelijan muistilistaksi, sanaluetteloksi, itse haastattelutilanteeseen. Teemat ohjaavat haastattelua oikeaan suuntaan, mutta eivät kuitenkaan rajoita vapaata keskustelua. Teemahaastattelun luonteeseenhan kuuluu, että myös tutkittava - eikä vain tutkija - toimii haastattelun ohjaajana. Tutkijan valitsemien teema-alueiden olisi hyvä olla niin väljiä, että tutkittavan ilmiön moninaisuus pääsee mahdollisimman hyvin esille. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 66–67.) Haastattelun kannalta on myös hyödyllistä, että haastateltavan taustat selvitetään. Tärkeintä ei välttämättä ole ikä tai sukupuoli vaan pikemminkin tutkimusongelma säätelee, millaisesta taustatiedosta on hyötyä. Taustatietojen kerääminen auttaa tutkijaa hahmottamaan ja ymmärtämään, millaista esitietoa, asiantuntemusta ja aihepiiriä koskevaa ymmärrystä vasten haastateltava asioita kuvaa. (Vilka 2005, 103;110.)

Syvähaastattelu

Syvähaastattelua kutsutaan myös avoimeksi ja vapaaksi haastatteluksi. Luonnehdinnat kuvaavat menetelmää todella hyvin, sillä se voi olla olemukseltaan lähellä keskustelua. Haastattelija ei välttämättä ohjaile keskustelua, vaan aiheen muutos lähtee haastateltavasta itsestään. Tavallisesti tutkija jäsentää runsasta materiaaliaan vasta jälkikäteen. (Metsämuuronen 2006, 115.) Syvähaastattelu sopii tutkimusmenetelmäksi erityisesti silloin, kun eri henkilöiden kokemukset vaihtelevat paljon, kun tutkittavia on vähän tai kun tutkittava ja tutkija tuntevat toisensa hyvin (Metsämuuronen 2001, 43).

5.1.2 Tutkimuksen toteutus

Haastattelin tutkimuksessani kahta henkilöä, joilla on hyvin erilaiset näkökulmat aiheeseen: yrittäjä katsoo yritysmuodon muutosta hyvin subjektiivisesti oman käytännön toimintansa näkökulmasta, kun taas rakennusalaan monelta eri kantilta perehtynyt talouden ammattilainen pystyy arvioimaan aihetta objektiivisemmin. Ennen haastatteluja laadin kohdeyrityksen tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2009 (liite 1), jonka pohjalta laskin yksityisliikkeen verot. Lisäksi laadin yksityisliikkeen verolaskelmien kans-

sa vertailukelpoiset laskelmat kommandiitti- ja osakeyhtiöstä saadakseni selville mikä yritysmuodoista on verotuksellisesti edullisin. Kävin verolaskelmat molempien haastatteluvieni kanssa läpi, koska verotus on yksi tärkeimmistä eroista yritysmuotojen välillä. Etenkin työnantajani kanssa keskustelin verotuksen merkityksellisyydestä yritysmuodon valinnassa useaan otteeseen projektin aikana.

Paras tapa saada selville kohdeyrittäjän näkökulmat yritysmuodon muutokseen liittyviin asioihin oli haastatella häntä puolistrukturoidusti teemoittain. Yrittäjä ei ollut minulle kovin tuttu ennestään, joten jotta keskustelua saatiin syntymään, oli oltava valmiina selkeät ja ennalta mietityt teemat ja esimerkinomaiset kysymykset, jotka toimivat haastattelun runkona (liite 2). Toisen haastatteluvani, työnantajani, kanssa olen tekemisissä päivittäin, joten hänen haastattelemisensa valmiilla kysymyksillä olisi voinut olla hieman teennäisen tuntuista. Siksi hänen kanssaan oli luontevampaa käyttää tutkimusmenetelmänä teema- ja syvähaastattelun välimuotoa: Laadin kyllä jonkinlaiset väljät teemat, joista halusin hänen kanssaan keskustella, mutta varsinaisia kysymyksiä en muotoillut. Toimeksiantajan osuus koostui useista pienistä, spontaaneista keskusteluista ja niin sanotusta loppukeskustelusta varsinaisten tutkimustulosten oikeastaan jo selvittyä.

Hyödynsin haastatteluvien erilaisia näkökulmia laatimalla kumpaakin varten hieman erilaiset aihealueet. Yrittäjän haastattelulla halusin saada selville hänen mielipiteitään asioihin, jotka jollain tavoin muuttuisivat yritysmuotoa muutettaessa. Laadin teemojen tarkennukseksi muutamia kysymyksiä, joiden yleisin muoto oli, kuinka tärkeänä yrittäjä pitää jotain tiettyä asiaa tämänhetkisessä toiminnassaan. Niihin vastaaminen ei siis vaatinut syvempää tietämystä eri yritysmuotojen ominaisuuksista vaan tavoitteena oli saada yrittäjä pohtimaan omaa suhdettaan yrittäjyyteen. Yrittäjän haastattelun teema-alueet käsittelivät toiminnan laajuutta, varojen nostoa yrityksestä omaan käyttöön, päätöksentekoa, riskejä ja niiden hallintaa, toiminnan vastuuta ja tulevaisuudennäkymiä. Annoin yrittäjälle haastatteluteemat etukäteen, jotta hänellä olisi aikaa perehtyä aiheeseen ja mahdollisesti keksiä omia kysymyksiä tai aihealueita, joista olisi hyvää keskustella.

Työnantajaani, Yrityshelppi Oy:n toimitusjohtajaa, haastattelin hieman yleisemmällä tasolla kuin kohdeyrittäjää. Häneltä tavoitteenani oli saada selville tietoja kohdeyrityk-

sen taloudellisesta tilanteesta ja sen kehityksestä vuosien varrelta. Lisäksi halusin keskustella hänen kanssaan alan yleisistä näkymistä ja sitä kautta muun muassa talouslamman vaikutuksista kohdeyrittäjän toimialaan ja toimintaan Mikkeliissä.

Mielestäni haastattelut on lähes aina järkevintä nauhoittaa, sillä haastattelija unohtaa helposti haastateltavan kertomat yksityiskohdat ja tällöin on vaarana, että haastattelusta saadaan irti vain väljiä yleistyksiä, jotka eivät kerro mitään itse haastateltavasta. Muistiinpanojen tekeminen haastattelun edetessä taas saattaa kiinnittää liikaa haastattelijan huomiota eikä keskustelu välttämättä etene luonnollisella tavalla. Siksi tallensin molemmat haastattelut Mikkelin ammattikorkeakoulun opintotoimistosta lainaamalla ni nauhurilla - tietenkin haastateltavien annettua ensin luvan.

Tutkimusaineiston analysointi

Laadullisessa tutkimuksessa aineistoa kerätään ja analysoidaan ainakin osittain samanaikaisesti (Metsämuuronen 2006, 122). Kirjasin pitkin opinnäytetyöprojektiani muistiin tärkeimpiä kohtia keskustellessani toimeksiantajani kanssa ja otin jo teoriaosiossa huomioon hänen esille tuomiaan näkökulmia. Ennen varsinaista aineiston analysointia aineisto on kuitenkin muokattava sellaiseen muotoon, että analysointi on mahdollista.

Yleensä tutkimuksen kannalta oleelliset muistiinpanot ja haastattelu litteroidaan eli kirjoitetaan puhtaaksi (Metsämuuronen 2006, 122). Jäsentelin kohdeyrittäjän haastattelusta saamani tiedot aihepiireittäin miellekartaksi, josta ne oli helppoa hahmottaa ja kirjoittaa raporttiin. Toimeksiantajan haastattelu ei ollut niin laaja kuin kohdeyrittäjän, joten en litteroinut sitä millään tavalla ennen raporttiin kirjoittamista.

Haastattelija ja haastateltava edustavat usein erilaisia sosiaalisia maailmoja, jotka kohtaavat haastattelutilanteessa. Näkökulmaerot onkin tärkeää ottaa huomioon haastattelua analysoitaessa. (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 36.) Siksi jätin oman, yrittäjyyden syvimpään olemukseen perehtymättömän, näkökulmani osittain sivuun analysoidessani kokeneiden yrittäjien haastatteluja. Vaikka kaikkien riskienhallintaan ja verotukseen liittyvien tosiasioiden valossa kohdeyrittäjän kannattaisi vaihtaa yritysmuotoaan, on myös otettava huomioon hänen henkilökohtaiset, elämän kokemusten kautta synty-

neet, tarpeensa. Tärkeintä tutkimusaineistoa analysoidessa oli siis asettua yrittäjän asemaan ja löytää siten yritysmuoto, joka oli juuri hänelle sopiva.

5.1.3 Tutkimusmenetelmän luotettavuus

Tutkimukseni kaltaisessa tapauksessa haastattelu oli ehdottomasti paras tapa tehdä luotettavaa tutkimusta. Kuitenkin tulosten luotettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon aineiston kattavuus. Eskolan & Suorannan mukaan (2003, 60–61) aineiston koolla ei olisi mitään merkitystä, ellei empiirisessä tutkimuksessa olisi aina jollain tavalla kysymys yksityisen sijaan yleisen tiedon tavoittelusta. Toisaalta kyseisessä tutkimuksessa ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin vaan sillä pyritään selvittämään nimenomaan yksilölle paras ja mielekkäin toimintatapa.

Haastattelut vaativat aina yhteistyötä haastattelijan ja haastateltavan välillä, joten haastattelijan sosiaaliset taidot ovat erittäin tärkeitä, jotta haastattelu onnistuu. Avain onnistuneeseen haastatteluun onkin, että haastattelijasta näkyy ulospäin vilpitön mielenkiinto haastateltavan elämään ja toimintaan sekä tutkimukseen itseensä. Haastateltavat aistivat herkästi, jos tutkija ei oikeasti ole kiinnostunut tutkimuksen tekemisestä eikä arvosta haastateltavan antamaa tutkimusaineistoa. (Remenyi ym. 1998, 112.) Toisaalta sama ongelma toisin päin saattaa hankaloittaa luotettavan tutkimusaineiston saantia. Jos yrittäjä ei olisi ollut aidosti kiinnostunut yritysmuodon muuttamisesta eikä olisi miettinyt asiaa tosissaan, häneltä olisi voinut olla vaikeaa saada oikeanlaista tietoa.

Haastattelujen luotettavuuden kannalta on myös ongelmallista, jos tutkijalla on jokin ennako-oletus tutkimustuloksesta. Minkäänlainen haastatteluaineisto ei saa tutkijan mielipidettä muutettua, mikäli hän itsepintaisesti pysyy alkuperäisessä oletuksessaan. On siis pidettävä huolta, että subjektiiviset ennakkokäsitykset eivät muuta analysoitavaa aineistoa ja että tutkija toimii mahdollisimman neutraalisti. (Metsämuuronen 2001, 50.)

Toisaalta neutraalius on säilytettävä tulosten analysointivaiheen lisäksi myös itse haastattelutilanteessa: haastattelijan tehtävänä on kysymysten esittäminen, ja hänen muut puheenvuoronsa käsittävät lähinnä jatkamiseen kehottavia tai vastauksen riittävyttä kommentoivia lyhyitä palautteita. (Ruusu vuori & Tiittula 2005, 44–45.) Varsinaista

kommentointia ja omien mielipiteiden esilletuontia kannatti tässä tapauksessa jopa välttää, koska tarkoituksena oli saada selville nimenomaan yrittäjän oma näkemys käsiteltävistä teemoista.

Uskon tutkimukseni olevan tarpeeksi kattava ja luotettava, koska se sisältää sekä yrittäjän itsensä että talouden asiantuntijan näkökulmat ja lisäksi vielä verolaskelmat yritysmuodoittain. Pidin molempia tutkimukseni kohteena olevia yritysmuotoja, kommandiitti- ja osakeyhtiötä, varteenotettavana vaihtoehtona kohdeyrittäjälle, joten minulla ei ollut minkäänlaista tutkimuksen kulkua ohjaavaa ennakko-oletusta tutkimustuloksesta. Lisäksi tiesin yrittäjän todella tahtovan selvittää yritysmuodon muutoksen tarpeellisuuden jo pelkästään radikaalisti kasvaneen toimintansa ja tuttavayrittäjiensä lähes päivittäisten osakeyhtiötä puoltavien kannanottojen perusteella, joten hänellä oli varmasti tarpeeksi motivaatiota pohtia omaa yrittäjyyttään syvällisesti.

6 VEROLASKELMAT

Tässä luvussa vertailen eri yritysmuotoja verolaskelmien avulla. Käytän laskelmissa yksityisliikkeen tilikauden 1.1.–31.12.2009 tilinpäätös- ja edellisen tilikauden vertailutietoja (liite 1). Selvitän aluksi kohdeyrittäjän, yksityisen elinkeinonharjoittajan, todelliset verot ja maksut. Seuraavaksi lasken kuvitteellisen kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen verotuksen.

Osakeyhtiö on yritysmuotona verotuksellisesti ja muutenkin hyvin erilainen kuin yksityisliike tai kommandiittiyhtiö. Siksi se on omassa alaluvussaan. Osakeyhtiön kohdalla lasken omistajayrittäjän verojen lisäksi myös yhtiön verot, jotta saan selville kokonaisverotuksen. Oikaisen tilinpäätöstietoja kuvitteellisen osakeyhtiön veroja laskiessani, mutta säilytän silti vertailtavuuden eli otan huomioon vain suurimmat tulokseen vaikuttavat tekijät.

6.1 Yksityisliikkeen ja kommandiittiyhtiön verotus 2009

Yksityisliikkeen verotettava tulo on vuonna 2009 ollut **62 413,90** euroa ja sen nettovarallisuus ja sitä kautta pääomatulo-osuuden laskentaperuste lasketaan vuoden 2008

taseen mukaisten varojen ja velkojen sekä viimeisten 12 kuukauden aikana maksettujen palkkojen perusteella seuraavasti:

Käyttöomaisuus	5 774,93
- Velat	- 2 177,09
= Nettovarallisuus	3 657,84 €
+ 30 % palkoista	32 854,83
= Pääomatulo-osuuden laskentaperuste	36 512,67 €

Kahdessa seuraavassa alaluvussa lasken pääomatulo-osuudesta pääomatulon sekä kymmenellä että 20 prosentilla ja molempien laskentatapojen mukaiset ansiotulot veroineen ja vähennyksineen.

6.1.1 Yksityisliike: pääomatuloa 10 prosenttia laskentaperusteesta

Yksityisliikkeen vuoden 2009 pääomatulo-osuuden ollessa 36 512,67 euroa ja pääomatulon ollessa kymmenen prosenttia laskentaperusteesta pääomatuloksi saadaan **3 651,27** euroa, josta maksetaan veroa 28 prosenttia eli **1 022,35** euroa. Tällöin elinkeinotoiminnan kokonaisansiotulot ovat:

Verotettava tulo	62 413,90
- <u>Pääomatulot</u>	- <u>3 651,27</u>
= Kokonaisansiotulot	58 762,63 €

Valtion- ja kunnallisverotuksen verotettavien ansiotulojen selvittämisessä tarvitaan eläkevakuutuslaitoksen ilmoittamaa vuodelle 2009 arvioitua YEL-työtuloa. Kohdeyrittäjäni vuoden 2009 YEL-työtuloksi arvioitiin 9 451,68 euroa. Työtulosta lasketaan päivärahamaksu (0,7 %) ja yrittäjän korotettu päivärahamaksu (0,09 %).

Lisäksi verotettavien tulojen laskemiseksi on selvittävä ansiotulovähennys Verohallinnon antaman ohjeen (2008) mukaisesti kokonaisansiotuloista lasketaan ansiotulovähennys, joka on 51 prosenttia tulojen 2 500 euroa ylittävältä osalta 7 230 euroon saakka ja sen ylittävältä osalta 28 prosenttia. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin

kin 3 570 euroa. Vähennyksen määrä pienenee 4,5 prosentilla ansiotulojen 14 000 euroa ylittävältä osalta. Kohdeyrittäjän ansiotulovähennys on siis:

Kokonaisansiotulot	58 762,64
<u>- Vähennys</u>	<u>- 14 000,00</u>
= Ylimenevä osa	44 762,64
	<u>* 0,045</u>
= Vähennyksen pienennys	2 014,32
 Vähennyksen enimmäismäärä	 3 570,00
<u>- Vähennyksen pienennys</u>	<u>- 2 014,32</u>
= Ansiotulovähennys	1 555,68 €

Edellä mainittujen tietojen perusteella verotettavat ansiotulot valtion- ja kunnallisverotuksessa lasketaan seuraavasti:

Ansiotulot yhteensä	58 762,63
- Päivärahamaksu	- 66,16
<u>- Yrittäjän korotettu päivärahamaksu</u>	<u>- 8,51</u>
= Verotettava ansiotulo valtionverotuksessa	58 687,97 €
<u>- Ansiotulovähennys</u>	<u>- 1 555,68</u>
= Verotettava ansiotulo kunnallisverotuksessa	57 132,29 €

Valtionvero

Valtionvero lasketaan progressiivisen tuloveroasteikon mukaisesti. Kohdeyrittäjän verotettava ansiotulo 58 687,97 euroa sijoittuu asteikon toiseksi korkeimpaan luokkaan eli välille 35 300 - 64 500 euroa. Kun vero alarajan kohdalla on 3 058 euroa ja vero alarajan ylittävästä tulon osasta on 22 prosenttia, valtion veroksi saadaan **8 203,35** euroa.

Lopullisen valtionveron selvittämiseksi verosta täytyy kuitenkin vähentää työtulovähennys. Vähennys on 5,2 prosenttia vähennykseen oikeuttavien tulojen 2 500 euroa ylittävältä osalta, mutta sen enimmäismäärä on kuitenkin 600 euroa. Koska kohdeyrittä-

täjän puhdas ansiotulo ylittää 33 000 euroa, vähennyksen määrä pienenee 1,2 prosentilla ylittävältä osalta. (Verohallinto 2008.) Työtulovähennys on siis:

Kokonaisansiotulot	58 762,64
<u>- Vähennys</u>	<u>- 33 000,00</u>
= Ylimenevä osa	25 762,64
	<u>* 0,012</u>
= Vähennyksen pienennys	309,15
 Vähennyksen enimmäismäärä	 600,00
<u>- Vähennyksen pienennys</u>	<u>- 309,15</u>
= Työtulovähennys	290,85 €

Valtiolle maksettavan veron määräksi saadaan tällöin **7 912,50** euroa.

Kunnallisvero, kirkollisvero ja muut maksut

Kunnallis- ja kirkollisverot lasketaan kiintein veroprosentein kunnallisverotuksessa verotettavasta ansiotulosta. Mikkeliläisen yrittäjän kunnallisveroprosentin ollessa 19,5 kunnallisveroksi saadaan **11 140,80** euroa. Kirkollisvero on 1,4 prosenttia eli tässä tapauksessa **799,85** euroa.

Lisäksi yrittäjä maksaa sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun (1,28 %), jonka laskentaperuste saadaan vähentämällä YEL-työtulosta luonnolliset vähennykset. Kyseisten vähennysten laskentatapaa ei tätä tutkimusta varten saatu selville, mutta Verohallinnon verolaskurin mukaan ne ovat tässä tapauksessa 3 616,51 euroa. Sairaanhoitomaksua jää maksettavaksi **74,69** euroa.

Yrittäjä maksaa myös jo aiemmin verotettavia ansiotuloja varten selvitetty sairausvakuutuksen päivärahamaksun **66,16** euroa sekä yrittäjän korotetun päivärahamaksun **8,51** euroa.

Verot ja maksut yhteensä

Verot ja maksut, jos pääomatulo-osuudeksi lasketaan kymmenen prosenttia laskentaperusteesta, ovat siis tiivistettynä seuraavan laskelman mukaiset:

Pääomatulovero	1 022,35
Valtionvero	7 912,50
Kunnallisvero	11 140,80
Kirkollisvero	799,85
Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu	74,69
Sairausvakuutuksen päivärahamaksu	66,16
<u>Yrittäjän korotettu päivärahamaksu</u>	<u>8,51</u>
YHTEENSÄ	21 024,87 €

6.1.2 Yksityisliike: pääomatuloa 20 prosenttia laskentaperusteesta

Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi erikseen pyytää, että pääomatulo lasketaan kymmenellä prosentilla pääomatulo-osuudesta. Jos yrittäjä ei esitä vaatimusta, elinkeinotoiminnan tuloksen pääomatulo on 20 prosenttia laskentaperusteesta. Yksityisliikkeen vuoden 2009 pääomatulo-osuus on siis 36 512,67 euroa, ja siitä pääomatuloa 20 prosentin mukaan laskettuna on **7 302,53** euroa. Veroa maksetaan 28 prosenttia eli **2 044,71** euroa. Tässä tapauksessa elinkeinotoiminnan kokonaisansiotulot ovat:

Verotettava tulo	62 413,90
<u>- Pääomatulot</u>	<u>- 7 302,53</u>
= Kokonaisansiotulot	55 111,37 €

Laskettaessa pääomatuloa 20 prosentilla yrittäjän ei hänen YEL-työtulonsa eikä näin ollen päivärahamaksunsa, yrittäjän korotettu päivärahamaksu tai sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu muutu miksikään verrattuna kymmenellä prosentilla laskemiseen. Ansiotulovähennys sen sijaan on pienentynen ansiotulo-osuuden perusteella seuraava:

Kokonaisansiotulot	55 111,37
- <u>Vähennys</u>	<u>- 14 000,00</u>
= Ylimenevä osa	41 111,37
	<u>* 0,045</u>
= Vähennyksen pienennys	1 850,01
 Vähennyksen enimmäismäärä	 3 570,00
- <u>Vähennyksen pienennys</u>	<u>- 1 850,01</u>
= Ansiotulovähennys	1 719,99 €

Verotettavat ansiotulot valtion- ja kunnallisverotuksessa ovat siis tässä tapauksessa seuraavat:

Ansiotulot yhteensä	55 111,37
- Päivärahamaksu	- 66,16
- <u>Yrittäjän korotettu päivärahamaksu</u>	<u>- 8,51</u>
= Verotettava ansiotulo valtionverotuksessa	55 036,70 €
- <u>Ansiotulovähennys</u>	<u>- 1 719,99</u>
= Verotettava ansiotulo kunnallisverotuksessa	53 316,71 €

Valtionvero

Myös tässä tapauksessa kohdeyrittäjän verotettava ansiotulo 55 036,70 euroa sijoittuu valtion tuloveroasteikossa välille 35 300 - 64 500 euroa eli toiseksi korkeimpaan luokkaan. Kun vero alarajan kohdalla on 3 058 euroa ja vero alarajan ylittävästä tulon osasta on 22 prosenttia, valtion veroksi ennen työtulovähennystä saadaan **7 400,07** euroa.

Luonnollisesti myös ansiotuloverosta vähennettävä työtulovähennys muuttuu ansiotulo-osuuden muuttuessa. Työtulovähennys on Verohallinnon kaavan mukaisesti:

Kokonaisansiotulot	55 111,37
- <u>Vähennys</u>	<u>- 33 000,00</u>
= Ylimenevä osa	22 111,37
	<u>* 0,012</u>
= Vähennyksen pienennys	245,34
 Vähennyksen enimmäismäärä	 600,00
- <u>Vähennyksen pienennys</u>	<u>- 245,34</u>
= Työtulovähennys	334,66 €

Valtion vero on tässä tapauksessa yhteensä **7 065,41** euroa.

Kunnallisvero, kirkollisvero ja muut maksut

Kunnallisverotuksessa verotettavan ansiotulon 53 316,71 mukaan kohdeyrittäjän kunnallisvero on **10 396,76** euroa ja kirkollisvero **746,43** euroa. YEL-työtulon säilyessä muuttumattomana sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu on edelleen **74,69** euroa, päivärahamaksu **66,16** ja yrittäjän korotettu päivärahamaksu **8,51** euroa.

Verot ja maksut yhteensä

Pääomatulovero	2 044,71
Valtionvero	7 065,41
Kunnallisvero	10 396,76
Kirkollisvero	746,43
Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu	74,69
Sairausvakuutuksen päivärahamaksu	66,16
<u>Yrittäjän korotettu päivärahamaksu</u>	<u>8,51</u>
YHTEENSÄ	20 402,67 €

6.1.3 Kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen verotus 2009

Äänettömän yhtiömiehen olemassaolo aiheuttaa muutoksia tilinpäätökseen taseen omaan pääomaan pakollisen rahallisen pääomapanoksen muodossa, mutta se ei vaiku-

ta vastuunalaisen yhtiömiehen verotukseen. Sen sijaan yhtiösopimuksessa sovittu äännettömän yhtiömiehen voitto-osuus eli esimerkiksi tietyn prosentin suuruinen tuotto hänen yritykseen sijoittamalleen panokselle pienentää vastuunalaisen yhtiömiehen verotettavaa tuloa: yrityksen tuloksesta maksetaan ensin äänettömälle yhtiömiehelle kuuluva voitto-osuus ja sen jälkeen jäljelle jäävä osuus jää vastuunalaisen yhtiömiehen tulona verotettavaksi. Oletan äännettömän yhtiömiehen olevan joku kohdeyrittäjäni perheenjäsenistä ja hänen olevan vain muodollisesti mukana yrityksen toiminnassa. Ja koska panokselle ei ole asetettu vähimmäismäärää, en usko pääomapanoksen olevan kovin suuri jo siksi, ettei yritys tällä hetkellä tarvitse lisärahoitusta toimintaansa.

Kommandiittiyhtiössä yrittäjä voi vaikuttaa yhtiön tulokseen pienentämällä sitä maksamalla itselleen palkkaa ja esimerkiksi verovapaita kilometrikorvauksia ja päivärahoja. En kuitenkaan ota niitä huomioon laskelmissani, sillä myös yksityisliikkeessä esimerkiksi työmatkojen autokustannusten vähentäminen olisi ollut mahdollista lopullisista veroista.

Vertailtavuuden vuoksi kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen osuus vuoden 2009 tuloksesta on sama kuin yksityisliikkeen tulos. Kommandiittiyhtiön vuoden 2009 elinkeinotoiminnan tulos ennen veroja on siis tuntematon ja vastuunalaisen yhtiömiehen tulona verotettava osuus **62 413,90** euroa.

Kommandiittiyhtiön verotus ei eroa suuresti laskentatavoiltaan yksityisliikkeen verotuksesta. Suurin ero on se, että pääomatulo-osuus on aina 20 prosenttia laskentaperusteesta kun yksityinen elinkeinonharjoittaja voi vaatia laskemista kymmenellä prosentilla. Toinen merkittävä nettovarallisuuden laskentaan liittyvä ero on se, että kommandiittiyhtiön varoihin luetaan myös pankkitalletukset.

Pääomatulo-osuuden laskentaperuste saadaan siis seuraavasti yksityisliikkeen vuoden 2008 taseen perusteella:

Käyttöomaisuus	5 774,93
+ Rahat ja pankkisaamiset	15 620,00
- Velat	- 2 177,09
= Nettovarallisuus	19 277,84 €
+ 30 % palkoista	32 854,83
= Pääomatulo-osuuden laskentaperuste	52 132,67 €

Pääomatulo-osuus on siten 20 prosenttia 52 132,67 eurosta eli **10 426,53** euroa ja siitä maksetaan veroa 28 prosenttia eli **2 919,43** euroa.

Kokonaisansiotulot ovat pääomatulo-osuuden vähentämisen jälkeen **51 897,37** euroa. Oletan, että yrittäjä ei nosta tai laske YEL-työtuloaan yritysmuodon muutoksen jälkeen, joten se on edelleenkin **9 451,58** euroa. Päivärahamaksu ja yrittäjän korotettu päivärahamaksu ovat siis samansuuruiset kuin yksityisliikkeen laskelmissa. Ansiotulovähennys on tässä tapauksessa:

Kokonaisansiotulot	51 987,37
- <u>Vähennys</u>	- 14 000,00
= Ylimenevä osa	37 987,37
	<u>* 0,045</u>
= Vähennyksen pienennys	1 709,43
 Vähennyksen enimmäismäärä	 3 570,00
- <u>Vähennyksen pienennys</u>	- 1 709,43
= Ansiotulovähennys	1 860,57 €

Verotettavat tulos valtion- ja kunnallisverotuksessa ovat siis seuraavat:

Ansiotulot yhteensä	51 987,37
- Päivärahamaksu	- 66,16
- <u>Yrittäjän korotettu päivärahamaksu</u>	- 8,51
= Verotettava ansiotulo valtionverotuksessa	51 912,70 €
- <u>Ansiotulovähennys</u>	- 1 860,57
= Verotettava ansiotulo kunnallisverotuksessa	50 052,13 €

Valtionvero

Myös kommandiittiyhtiössä verotettava ansiotulo sijoittuu valtion tuloveroasteikon toiseksi korkeimpaan luokkaan eli välille 35 300 - 64 500 euroa. Kun vero alarajan kohdalla on 3 058 euroa ja vero alarajan ylittävästä tulon osasta on 22 prosenttia, valtion veroksi saadaan **6 712,79** euroa.

Valtion verosta vähennettävä työtulovähennys on

Kokonaisansiotulot	51 987,37
- <u>Vähennys</u>	- <u>33 000,00</u>
= Ylimenevä osa	18 987,37
	<u>* 0,012</u>
= Vähennyksen pienennys	227,85
 Vähennyksen enimmäismäärä	 600,00
- <u>Vähennyksen pienennys</u>	- <u>227,85</u>
= Työtulovähennys	372,15 €

eli valtiolle maksettavaksi jää **6 340,64** euroa.

Kunnallisvero, kirkollisvero ja muut maksut

Verotettavan ansiotulon kunnallisverotuksessa ollessa 50 052,13 euroa veroksi saadaan 19,5 prosentilla **9 760,17** euroa. Evangelisluterilaisen kirkon kirkollisvero 1,4 prosenttia on tällöin **700,73** euroa. YEL-työtulon säilyessä muuttumattomana sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu on edelleen **74,69** euroa, päivärahamaksu **66,16** ja yrittäjän korotettu päivärahamaksu **8,51** euroa.

Verot ja maksut yhteensä

Pääomatulovero	2 919,43
Valtionvero	6 340,64
Kunnallisvero	9 760,17
Kirkollisvero	700,73
Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu	74,69
Sairausvakuutuksen päivärahamaksu	66,16
<u>Yrittäjän korotettu päivärahamaksu</u>	<u>8,51</u>
YHTEENSÄ	19 870,33 €

6.2 Osakeyhtiön ja yrittäjän verotus 2009

Osakeyhtiö on yrittäjästä juridisesti ja myös verotuksellisesti erillinen oikeushenkilö. Sitä verotetaan kiinteällä yhteisöveroprosentilla eli vuoden 2009 tulosta verotetaan verokannalla 26. Koska verottomia, tulokseen vaikuttamattomia yksityisottoja ei osakeyhtiössä voi tehdä, kohdeyrittäjäni on yksityisen toimeentulonsa turvaamiseksi nostettava yhtiöstä palkkaa tai osinkoja. Palkka ja siihen liittyvät sivukulut, tässä tapauksessa sosiaaliturvamaksut, pienentävät yhtiön tulosta. Osingonjako käyttäytyy tilinpäätöksessä samoin kuten yksityisotot: ne eivät vaikuta yhtiön tulokseen vaan sen sijaan ne pienentävät yhtiön omaa pääomaa.

Yksinyrittäjä ei välttämättä osaa mielessään eritellä yhtiön ja henkilökohtaista verotusta, vaikka osakeyhtiö on yrittäjästä erillinen oikeushenkilö. Kun yhtiön tulos muodostuu käytännössä yrittäjän henkilökohtaisesta työpanoksesta ja yrittäjä omistaa yhtiön yksin, yhtiön maksamat verot saattavat tuntua hyvinkin henkilökohtaisilta. Yrittäjä kohtaakin osakeyhtiössä kahdenkertaisen verotuksen, kun hänen on maksettava veroa myös yhtiöstä omaan käyttöönsä nostamista varoista.

Laskelmissani yrittäjä nostaa koko yksityisliikkeen tilikauden 1.1.-31.12.2009 tuloksen itselleen vaihtoehtoisesti kokonaan palkkana tai osinkoina tai puoliksi palkkana ja puoliksi osinkoina. Nämä kolme vaihtoehtoa vaikuttavat eri tavoin yhtiön tulokseen eli myös yhteisöveron peruste on laskettava kolmella eri tavalla. Otan laskelmissani huomioon sekä yhtiön että yrittäjän verotuksen, jotta saan selville yrityksen kokonais-

verorasituksen ja tulokset olisivat siten vertailukelpoisia muihin yritysmuotoihin nähdä.

6.2.1 Tulos kokonaan palkkana

Yrittäjän halutessa maksaa itselleen **62 413,90** euroa palkkaa yksityisliikkeen tuloksesta on vähennettävä palkkasumma ja siihen liittyvät sosiaaliturvamaksut yrityksen kuolina. Sosiaaliturvamaksu oli tammi-maaliskuussa 2009 2,801 ja loppuvuonna 2 prosenttia bruttopalkasta. Kohdeyrittäjäni sosiaaliturvamaksu olisi siis 5 201,16 euron kuukausipalkalla ollut tammi-maaliskuussa 437,05 ja loppuvuodelta 936,21 euroa. Yhteensä maksettavaa olisi tullut **1 373,26** euroa.

Lisäksi tulokseen on palautettava yksityisliikkeessä ja kommandiittiyhtiössä mahdollinen palkkavarauus, jota yksityisliikkeen tilinpäätökseen sisältyy 9 prosenttia tilikauden aikana maksetuista palkoista eli **9 856,45** euroa.

Näiden oikaisujen myötä osakeyhtiön tulokseksi ennen veroja saadaan:

Yksityisliikkeen tulos ennen veroja	62 413,90
Henkilöstökulut	
Palkat ja palkkiot	- 62 413,90
Henkilösivukulut	
Muut henkilösivukulut	- 1 373,26
Tilinpäätössiirrot	
Vapaaehtoisten varausten muutos	<u>9 856,45</u>
Osakeyhtiön tulos ennen veroja	<u>8 483,19 €</u>

Osakeyhtiö maksaa tuloksestaan veroa 26 prosenttia eli **2 205,63** euroa.

Omistajayrittäjän verotus

Yrittäjä nostaa koko yksityisliikkeen tuloksen 62 413,90 euroa itselleen palkkana. Oletan jälleen, ettei hän nosta tai laske YEL-työtuloaan, joka on edelleen 9 451,68 euroa. Tällöin päivärahamaksu (0,7 %) on edelleen 66,16 euroa ja yrittäjän korotettu päivärahamaksu (0,09 %) 8,51 euroa. Lisäksi valtion- ja kunnallisverotuksessa palkkatulosta vähennetään tulonhankkimisvähennys, joka on aina vähintään 620,00 euroa.

Näiden lukujen perusteella lasketaan, kuten aiemminkin, mutta tulonhankkimisvähennys huomioonottaen, ansiotulovähennys:

Kokonaisansiotulot	62 413,90
- Tulonhankkimisvähennys	- 620,00
<u>- Vähennys</u>	<u>- 14 000,00</u>
= Ylimenevä osa	47 793,90
	<u>* 0,045</u>
= Vähennyksen pienennys	2 150,73
 Vähennyksen enimmäismäärä	 3 570,00
<u>- Vähennyksen pienennys</u>	<u>- 2 150,73</u>
= Ansiotulovähennys	1 419,27 €

Verotettavat ansiotulot valtion- ja kunnallisverotuksessa ovat siis:

Ansiotulot yhteensä	62 413,90
- Tulonhankkimisvähennys	- 620,00
- Päivärahamaksu	- 66,16
<u>- Yrittäjän korotettu päivärahamaksu</u>	<u>- 8,51</u>
= Verotettava ansiotulo valtionverotuksessa	61 719,23 €
<u>- Ansiotulovähennys</u>	<u>- 1 419,27</u>
= Verotettava ansiotulo kunnallisverotuksessa	60 299,96 €

Verotettava ansiotulo sijoittuu valtion tuloveroasteikossa jälleen toiseksi korkeimpaan luokkaan eli välille 35 300 - 64 500 euroa. Vero alarajan kohdalla on 3 058 euroa.

Ylimenevältä osalta, 5 812,23 eurosta, maksetaan veroa 22 prosenttia eli **8 870,23** euroa.

Jotta saadaan valtiolle maksettava kokonaisvero, verosta on vähennettävä työtulovähennys. Työtulovähennystä laskiessa on otettava huomioon myös tulonhankkimisvähennys 620 euroa. Muuten vähennys lasketaan kuten aiemmissakin esimerkeissä seuraavasti:

Kokonaisansiotulot	62 413,90
- Tulonhankkimisvähennys	- 620,00
- <u>Vähennys</u>	<u>- 33 000,00</u>
= Ylimenevä osa	28 793,90
	<u>* 0,012</u>
= Vähennyksen pienennys	345,53
 Vähennyksen enimmäismäärä	 600,00
- <u>Vähennyksen pienennys</u>	<u>- 345,53</u>
= Työtulovähennys	254,47 €

Valtionvero on vähennyksen jälkeen yhteensä **8 615,76** euroa.

Kunnallisvero on mikkeliiläisellä palkansaajalla 19,5 prosenttia eli tässä tapauksessa **11 758,49** euroa. Kirkollisvero on vastaavasti 1,4 prosenttia, eli **844,20** euroa. Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun (1,28 %) laskentaperuste saadaan vähentämällä YEL-työtulosta vähennykset, jotka ovat 4 360,51 euroa. Sairaanhoitomaksua maksetaan siis **65,17** euroa. Lisäksi maksetaan aiemmin mainitut päivärahamaksu **66,16** euroa ja yrittäjän korotettu päivärahamaksu **8,51** euroa.

Yhteensä veroja ja maksuja maksetaan siis:

Valtionvero	8 615,76
Kunnallisvero	11 758,49
Kirkollisvero	844,20
Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu	65,17
Sairausvakuutuksen päivärahamaksu	66,16
<u>Yrittäjän korotettu päivärahamaksu</u>	<u>8,51</u>
YHTEENSÄ	21 358,28 €

6.2.2 Tulos kokonaan osinkoina

Yrittäjän halutessa nostaa koko elantonsa osinkoina yksityisliikkeen tuloksesta ei vähennetä mitään. Edelleen siihen kuitenkin palautetaan yksityisliikkeen toimintavaraus. Tässä tapauksessa osakeyhtiön tulos on seuraava:

Yksityisliikkeen tulos ennen veroja	62 413,90
Tilinpäätössiirrot	
Vapaaehtoisten varausten muutos	<u>9 856,45</u>
Osakeyhtiön tulos ennen veroja	<u>72 270,35 €</u>

Tuloksesta maksetaan tällöin veroja huikeat **18 790,29** euroa.

Omistajayrittäjän verotus

Yrittäjä nostaa yksityisliikkeen tuloksen 62 413,90 euroa osinkoina. Oletan, että yrittäjä omistaa yksin kaikki yhtiön osakkeet ja että niitä on yhtiössä sata kappaletta. Osinkotulojen verotusta varten on selvitettävä yhtiön nettovarallisuus ja osakkeen materiaattinen arvo, jotka lasketaan edellisen tilikauden taseen tietojen perusteella seuraavasti:

Käyttöomaisuus	5 774,93
+ Rahat ja pankkisaamiset	15 620,00
- Velat	- 2 177,09
= Nettovarallisuus	19 277,84 €
/ <u>ulkona olevat osakkeet</u>	<u>100</u>
= Osakkeen matemaattinen arvo	192,78 €

Koska yrittäjä omistaa kaikki osakkeet, hänen osakkeidensa yhteenlaskettu matemaattinen arvo on sama kuin yhtiön nettovarallisuus eli 19 277,84 euroa. Osinkotulot, jotka ovat pienemmät tai yhtä suuret kuin yhdeksän prosenttia osakkeiden matemaattisesta arvosta, mutta korkeintaan 90 000 euron suuriset, ovat saajalleen verovapaata tuloa. Osingoista, jotka ylittävät yhdeksän prosenttia matemaattisesta arvosta, 30 prosenttia on myös verovapaata ja loput 70 prosenttia verotetaan ansiotulona.

Verovapaata on siis yhdeksän prosenttia 19 277,84 eurosta eli **1 735,00** euroa. Yhdeksän prosentin ylittävä osa on:

Osinkotulot	62 413,90
- Verovapaa osuus	- 1 735,00
	60 678,90 €

josta verovapaata tuloa on 30 prosenttia eli **18 203,67** euroa ja ansiotuloa **42 475,23** euroa.

Ansiotuloista lasketaan verot ja vähennykset samankaltaisesti kuin aiemmissa laskelmissa. Päivärahamaksu ja yrittäjän korotettu päivärahamaksu lasketaan YEL-työtulon eli 9 451,68 perusteella ja ne ovat edelleen 66,16 ja 8,51 euroa. Ansiotulovähennys on:

Ansiotulo-osuus	42 475,23
- <u>Vähennys</u>	- 14 000,00
= Ylimenevä osa	28 475,23
	<u>* 0,045</u>
= Vähennyksen pienennys	1 281,39

Vähennyksen enimmäismäärä	3 570,00
- <u>Vähennyksen pienennys</u>	<u>- 1 281,29</u>
= Ansiotulovähennys	2 288,61 €

Näiden lukujen perusteella selvitetään valtion- ja kunnallisverotuksessa verotettavat ansiotulot:

Ansiotulot yhteensä	42 475,23
- Päivärahamaksu	- 66,16
- <u>Yrittäjän korotettu päivärahamaksu</u>	<u>- 8,51</u>
= Verotettava ansiotulo valtionverotuksessa	42 400,56 €
- <u>Ansiotulovähennys</u>	<u>- 2 288,61</u>
= Verotettava ansiotulo kunnallisverotuksessa	40 111,95 €

Valtion verotuksessa verotettava ansiotulo 42 400,56 euroa sijoittuu yhä tuloveroasteikon toiseksi korkeimpaan luokkaan. Asteikon mukaisesti veroa maksetaan siis **4 620,12** euroa. Verosta vähennettävä työtulovähennys on:

Ansiotulo-osuus	42 475,23
- <u>Vähennys</u>	<u>- 33 000,00</u>
= Ylimenevä osa	9 475,23
	<u>* 0,012</u>
= Vähennyksen pienennys	113,70
 Vähennyksen enimmäismäärä	 600,00
= <u>Vähennyksen pienennys</u>	<u>- 113,70</u>
= Työtulovähennys	486,30 €

Maksettavaa jää siis **4 133,83** euroa.

Kunnallisveroa maksetaan **7 821,83** euroa ja kirkollisveroa **561,57** euroa. Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksua laskettaessa YEL-työtulosta tehtävät vähennykset ovat 4 259,27 euroa. Laskentaperusteeksi saadaan siis 5 192,41 euroa, josta sairaanhoito-

maksu (1,28 %) on **66,46** euroa. Lisäksi maksetaan päivärahamaksu **66,16** ja yrittäjän korotettu päivärahamaksu **8,51** euroa.

Jos yrittäjä nostaisi koko tuloksen osinkoina, verot ja maksut olisivat yhteensä:

Valtionvero	4 133,83
Kunnallisvero	7 821,83
Kirkollisvero	561,57
Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu	66,46
Sairausvakuutuksen päivärahamaksu	66,16
<u>Yrittäjän korotettu päivärahamaksu</u>	<u>8,51</u>
YHTEENSÄ	12 658,35 €

6.2.3 Tulos puoliksi palkkana ja puoliksi osinkoina

Yrittäjän nostaessa yksityisliikkeen tuloksen itselleen puoliksi palkkana ja puoliksi osinkoina, yhtiön tulos on oikaisujen jälkeen seuraava:

Yksityisliikkeen tulos ennen veroja	62 413,90
Henkilöstökulut	
Palkat ja palkkiot	- 31 206,95
Henkilösivukulut	
Muut henkilösivukulut	- 686,63
Tilinpäätössiirrot	
Vapaaehtoisten varausten muutos	<u>9 856,45</u>
Osakeyhtiön tulos ennen veroja	<u>40 376,77 €</u>

Yhtiötä verotetaan tässä tapauksessa **10 497,96** euroa.

Omistajayrittäjän verotus

Yrittäjä nostaa itselleen yksityisliikkeen tuloksen 62 413,90 euroa puoliksi palkkana ja puoliksi osinkoina. Yrittäjän osakkeiden matemaattinen arvo on edelleen 19 227,84 euroa, josta verovapaata osinkotuloa on yhdeksän prosenttia eli **1 735,01** euroa. Yhdeksän prosentin ylittävä osa on siis:

Osinkotulot	31 206,95
- Verovapaa osuus	<u>- 1 735,01</u>
	29 471,94 €

Tästä verovapaata on 30 prosenttia eli **8 841,58** euroa ja ansiotuloa **20 630,36** euroa.

Yrittäjän YEL-työtulo ja siten päivärahamaksu ja yrittäjän korotettu päivärahamaksu säilyvät ennallaan. Valtion- ja kunnallisverotuksessa verotettavia ansiotuloja laskiessa otetaan niiden lisäksi huomioon palkka, osinkojen ansiotulo-osuus ja palkkatulosta tehtävä tulonhankkimisvähennys sekä ansiotulovähennys, joka on tässä tapauksessa:

Palkkatulot	31 206,95
Osinkotulojen ansiotulo-osuus	20 630,36
- Tulonhankkimisvähennys	- 620,00
- <u>Vähennys</u>	<u>- 14 000,00</u>
= Ylimenevä osa	37 217,31
	<u>* 0,045</u>
= Vähennyksen pienennys	1 674,78
 Vähennyksen enimmäismäärä	 3 570,00
- <u>Vähennyksen pienennys</u>	<u>- 1 674,78</u>
= Ansiotulovähennys	1 895,22 €

Verotettavat ansiotulot valtion- ja kunnallisverotuksessa ovat siis:

Palkkatulot	31 206,95
Osinkotulojen ansiotulo-osuus	20 630,36
- Tulonhankkimisvähennys	- 620,00
- Päivärahamaksu	- 66,16
- Yrittäjän korotettu päivärahamaksu	- 8,51
= Verotettava ansiotulo valtionverotuksessa	51 142,64 €
- <u>Ansiotulovähennys</u>	- <u>1 895,22</u>
= Verotettava ansiotulo kunnallisverotuksessa	49 247,42 €

Valtion progressiivisessa tuloveroasteikossa verotettava ansiotulo sijoittuu samaan kohtaan kuin aiemmissakin laskelmissa. Veroksi saadaan siis **6 543,38** euroa. Työtu-
lovähennystä laskiessa huomioidaan ansiotuloista vähennettävä tulonhankkimisvähennys eli vähennystä saadaan:

Palkkatulot	31 206,95
Osinkotulojen ansiotulo-osuus	20 630,36
- Tulonhankkimisvähennys	- 620,00
- <u>Vähennys</u>	- <u>33 000,00</u>
= Ylimenevä osa	18 217,31
	<u>* 0,012</u>
= Vähennyksen pienennys	218,61
 Vähennyksen enimmäismäärä	 600,00
- <u>Vähennyksen pienennys</u>	- <u>218,61</u>
= Tulonhankkimisvähennys	381,39 €

Näin ollen valtiolle maksetaan veroa yhteensä **6 161,99** euroa.

Kunnallisveroa tulee maksettavaksi **9 603,25** ja kirkollisveroa **689,46** euroa. Sairaus-
vakuutuksen sairaanhoitomaksu lasketaan kuten aiemminkin vähentämällä YEL-
työtulosta vähennykset, jotka ovat 5 003,27 euroa. Sairaanhoitomaksu on tässä tapauk-

sessä **56,94** euroa. Lisäksi maksetaan päivärahamaksu **66,16** ja yrittäjän korotettu päivärahamaksu **8,51** euroa.

Jos yrittäjä päättää nostaa puolet yksityisliikkeen vuoden 2009 tuloksesta palkkana ja puolet osinkoina, veroja ja maksuja kertyy:

Valtionvero	6 161,99
Kunnallisvero	9 603,25
Kirkollisvero	689,46
Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu	56,94
Sairausvakuutuksen päivärahamaksu	66,16
<u>Yrittäjän korotettu päivärahamaksu</u>	<u>8,51</u>
YHTEENSÄ	16 586,31 €

7 YRITTÄJÄN TAVOITTEET, RAJOITTEET JA MAHDOLLISUUDET

Haastattelin kohdeyrittäjääni perjantaina 12.3.2010 toimeksiantajani tilitoimisto Yrityshelpi Oy:n Mikkelin keskustassa sijaitsevilla toimitiloilla. Haastattelun runkona minulla oli teema-alueuuttelo (liite 2), jossa oli lisäksi teemoja tarkentavia kysymyksiä. Mukana haastattelussa olivat myös laatimani verolaskelmat. Annoin kysymykset ja verolaskelmat kohdeyrittäjälle noin viikkoa ennen haastattelua, jotta hänellä olisi aikaa pohtia teemoja etukäteen.

Kävin toimeksiantajani kanssa läpi kohdeyrittäjältä saamani vastaukset ja laatimani verolaskelmat maanantaina 2.4.2010. Hänen haastatteluunsa minulla ei ollut varsinaista kysymyslistaa, vaan keskustelu oli pikemminkin yhteenveto kaikista opinnäytetyöhöni liittyvistä aiheista. Ainoa varsinainen selkeä teema, josta halusin saada tietoa, oli rakennusalan nykytila ja tulevaisuus sekä kohdeyrittäjän asema Mikkelin rakennusmarkkinoilla.

7.1 Rakennusalan yrittäjä

Opinnäytetyöni kohdeyrittäjä on mikkelinlainen 50-vuotias perheellinen mies, joka toimii rakennusosalalla, tarkemmin muurarina. Valmistuttuaan ammattikoulusta 1970-luvulla kohdeyrittäjä työskenteli veljensä yrityksessä noin viisi vuotta eli yrityksen perustaminen ja yrittäjäyys ylipäänsä tuntuivat tutuilta ja luontevilta vaihtoehdoilta. Ennen nykyisen yrityksen perustamista vuonna 1990 hän teki itsenäistä työtä noin kahdeksan vuotta verokirjoilla, mikä kartutti ammattitaitoa ja pohjusti yrityksen perustamista ennestään.

Yrityksen toiminta on ollut koko ajan tasaisen varmaa. Vuosittainen liikevaihto on ollut noin 100 000 euron luokkaa eli voisi sanoa vuoden 2008 tilinpäätöstietojen edustavan koko edeltävää 18 vuoden ajanjaksoa. Vuonna 2009 liikevaihto kasvoi noin kolminkertaiseksi aiempiin tilikausiin nähden. Tähän huimaan muutokseen ainoana syynä on ollut Mikkelin kaupungin urakka vuodelle 2009. Mikkelin kaupunki esitti kohdeyrittäjälle urakkatarjouspyynnön ja yrittäjän osittaiseksi yllätykseksi hänen tarjouksensa hyväksyttiin. Aiemmin yrittäjä oli työllistänyt yhdestä viiteen työntekijää, mutta saamansa urakan ansiosta vuonna 2009 palveluksessa oli noin kymmenen miestä. Kaikkien työntekijöiden työsuhteet ovat aina olleet ja ovat edelleenkin määräaikaista, sillä työvoiman tarve on vaihdellut urakoiden mukaan kausittain.

7.1.1 Yrittäjäyys

Kohdeyrittäjäni arvostaa yrittäjäydessä melko yleisesti arvostettuja asioita. Ensimmäisenä hän mainitsee itsenäisyyden. Hänen mielestään yrittäjäyys mahdollistaa vapauden ja sitä kautta olemisen helppouden, kun ei ole ketään kuka kertoisi mitä, miten tai milloin työt täytyy tehdä. Itsenäisyys on yrittäjän mukaan tärkeää myös päätöksenteossa, joka nykyisessä yritysmuodossa on erityisen helppoa ja joustavaa.

Vapauteen liittyy yrittäjän mielestä kiinteästi yrityksen tuottamien voittojen vapaa käyttö. Yritys ei ole koskaan tuottanut tappiota, josta yrittäjä olisi ollut henkilökohtaisesti vastuussa, joten hän on nähnyt yksityisenä elinkeinonharjoittajana toimimisesta vain sen positiiviset puolet. Silti yrittäjän sanoin ilmaistuna yrittäjäydessä ja nykyisessä yritysmuodossa yksi parhaista puolista on juuri se, että kun tarvitsee käyttää rahaa joko yrityksen tai omiin hankintoihin ”on aina omalla pussillaan” eikä tarvitse kysyä lupaa mihinkään.

Vapaa varojen nosto on siis yrittäjälle tärkeää ja se on mahdollista nykyisen yritys-
muodon lisäksi myös kommandiittiyhtiössä. Kommandiittiyhtiössä yrittäjä voi lisäksi
vaikuttaa yrityksen tulokseen pienentävästi maksamalla itselleen esimerkiksi verova-
paita kilometrikorvauksia. Kohdeyrittäjälläni ei kuitenkaan ole tarvetta tähän: hän ei
käytä yritystoiminnassa omaa autoaan, vaan auto on yrityksen nimissä ja kaikki kulut
ovat arvonlisävero- ja tuloverotuksessa suoraan vähennyskelpoisia.

Riskien hallinta

Rakennuslalla riskit ovat yleensä suuria varsinkin, jos toiminta on hyvin laajaa. Koh-
deyrittäjäni toimiala, muuraus, luokitellaan erikoistuneeksi eli hänen vastuullaan ei ole
kokonaisia työmaita vaan toiminta on hyvin pienimuotoista. Korjausrakentaminen ja
uunien teko ei ole samalla tavalla riskialtista kuin esimerkiksi uudisrakentaminen tai
suuremmat saneeraukset. Työssä riskit ovat siis ainakin ennen vuoden 2009 urakkaa
olleet pieniä.

Yrittäjä on omasta mielestään hyvin selvillä toimintansa riskeistä ja hänellä onkin
olemassa 500 000 euron vastuuvakuutus tahattomiin työvirheisiin. Yrittäjä ei pidä
vakuutuksen piiriin kuulumattomien riskien toteutumisesta minkäänlaisena uhkana, ja
vaikka riskit toteutuisivatkin, hän ei usko niiden aiheuttamien kustannusten kaatavan
ainakaan hänen henkilökohtaista talouttaan.

Toiminta on kuitenkin kasvanut Mikkelin kaupungilta saadun urakan myötä. Sen mu-
kana on tullut tarve useampaan työntekijään ja työntekijöiden määrä moninkertaistui
vuonna 2009. Nykyisessä yritys muodossaan yrittäjä vastaa myös työntekijöidensä te-
kemistä virheistä henkilökohtaisesti. Yrittäjä on ottanut tämän huomioon ja valinnut
työntekijät tarkasti. Apunaan valinnoissa hänellä on ollut erityisen hyvä ihmistuntemus
ja taipumus tutkia jokaisen työntekijän taustat ja osaaminen. Jos hän on palkannut
palvelukseensa itselleen tuntemattoman henkilön, hän on aluksi antanut tälle tehtäviä,
joissa työntekijän osaamista ja toimintatapoja on helppoa tarkkailla. Jatkossa työnteki-
jä on saanut tehtäväkseen töitä, jotka vastaavat parhaiten hänen osaamistaan. Lisäksi
työntekijöiden tekemien tahallisten tai tahattomien virheiden riskiä pienentää se, että

yrittäjä on useimmiten itse mukana työnsuorittamispaikalla ja aktiivisesti mukana työssä.

7.1.2 Yrittäjän ja yrityksen tulevaisuuden näkymät

Mikkelin kaupunki hyväksyi kohdeyrittäjäni urakkatarjouksen. Urakka koski vuotta 2009, mutta sille oli optio myös toiseksi vuodeksi. Kaupungin ja kohdeyrittäjän urakkasopimus jatkuu myös vuonna 2010. Oletettavaa on, että tämä vuosi on liikevaihdoltaan vähintään yhtä hyvä, ellei jopa parempi kuin vuosi 2009. Yrittäjä aikoo pitää palveluksessaan yhtä monta työntekijää kuin edellisvuonna ja muutenkin toiminta on yhtä laajaa.

Kuitenkin koska äkillinen liikevaihdon kasvu johtui yhdestä suuresta asiakkaasta, ja urakka päättyy tämän vuoden lopussa, toiminta palautunee vuoden 2008 ja sitä edeltävälle tasolle vuonna 2011. Myös työntekijöiden määrä laskee takaisin entiselle yhden tai kahden miehen tasolle.

Toisaalta yrityksen tunnettuus on varmasti lisääntynyt Mikkelissä ja uusien vastaavien urakoiden saaminen saattaisi siten olla mahdollista. Yrittäjä ei kuitenkaan ole valmis ottamaan vastaan saman suuruusluokan urakkaa ainakaan heti vuodelle 2011. Hänestä on toki hienoa, että tulosta tulee ja oma taloudellinen tilanne paranee, mutta sen eteen on joutunut tekemään kohtuuttomat määrät työtä, eikä tulos enää ole tuntunut sen vaiavan arvoiselta. Yrittäjä toteaa, että jos ikää olisi vähemmän, niin tahtoa ja halua kasvattaa yritystoimintaa olisi kyllä olemassa. Eikä ikäkään välttämättä olisi este kasvulle, jos se tuntuisi mielekkäältä eikä lisäisi omaa työtaakkaa samalla tavoin kuin vuonna 2009.

Kohdeyrittäjäni on tehnyt pitkän uran alallaan ja ollut suurimman osan siitä yrittäjänä. Hän on elättänyt työllään itsensä ja perheensä sekä työllistänyt jatkuvasti muutaman työntekijän. Toiminta on ollut vakaata ja vuoden 2009 äkillinen kasvu on opettanut yrittäjälle, että hänellä ei ole tarvetta olla iso ja mahtava. Riittää kun on työtä, joka on mielekästä ja mukavaa.

7.1.3 Toimeksiantajan näkemys

Yrityshelppi Oy, opinnäytetyöni toimeksiantaja, on perustettu vuonna 1991 ja kohdeyrittäjänä oli yksi sen ensimmäisistä asiakkaista. Yrityshelppi Oy:llä on asiakkaanaan noin 60, pääasiassa mikkeliläistä yritystä, joiden toimialat vaihtelevat laidasta laitaan. Suuri osa yrittäjistä toimii tavalla tai toisella rakennusalalla. Rakentajista enemmistö on juuri kohdeyrittäjänä kaltaisia, tiettyyn osaamisalueeseen erikoistuneita yksityisiä elinkeinonharjoittajia, mutta joukkoon mahtuu myös muutamia kommandiitti- ja osakeyhtiöitä.

Tilitoimisto on ollut mukana yritysmuodon muutostilanteissa aiemminkin. Syitä muutoksiin on ollut monia. Viimeisin yritysmuodon muutos oli yksityisestä elinkeinonharjoittajasta kommandiittiyhtiöksi. Rakennusalalla toimiva yrittäjä teki itselleen vaihtoehdoisen eläkeratkaisun eli rakensi yksityishenkilönä yritystoimintaansa varten hallin ja muutti yritysmuotonsa sellaiseksi, jossa olisi mahdollista nostaa itselle vuokratuloja. Muutoksesta on ollut yrittäjälle hyötyä eikä laisinkaan haittaa. Yritysmuodon muuttaminen on siis kannattavaa paitsi yrityksen toimivuuden myös yrittäjän henkilökohtaisten päämäärien toteuttamisessa.

Rakentaminen Mikkeliissä

Yrityshelppi Oy:n toimitusjohtajalla on laaja kokemus rakennusalasta Mikkeliissä: rakentaja-asiakkaidensa seuraamisen lisäksi hän on toiminut myös lukuisten taloyhtiöiden hallituksissa ja isännöitsijänä. Lähes 20 vuoden työ kohdeyrittäjänä kirjanpitäjänä ja taloudellisena neuvonantajana tekee tilitoimistoyrittäjästä luotettavan henkilön antamaan oman näkemyksensä kohdeyrittäjän toiminnasta.

Tällä hetkellä Mikkeliissä rakennetaan tiettyjä yksittäisiä suuria kohteita, joissa tilitoimiston asiakkaita ei ole mukana. Esimerkiksi Mikkelin toriparkin rakentamisen, Sokoksen ja vankilan laajentamisen kaltaiset rakennustyömaat tuovat työtä yksittäisille, suuremmille yrityksille. Voisi kuitenkin sanoa Yrityshelppi Oy:n asiakkaiden kaltaisten rakennusalalla toimivien pienyrittäjien toiminnan olevan laman syövereissä. Ammattitaitoisilla ihmisillä, jotka ovat toimineet alalla pitkään, on töitä, mutta korkeasuhdanteen aikaan 2000-luvun alussa aloittaneilla menee huonommin. Pitkät ja hyvät

asiakassuhteet ovat pitäneet kokeneiden rakentajien toiminnan elossa lamasta huolimatta.

Yrityshelppi Oy:n toimitusjohtaja ei pidä kohdeyrittäjän äkillistä menestystä sattumana, vaan hänen mukaansa taustalla on nimenomaan pitkä kokemus ja hyvä maine taitavana muurarina. Kohdeyrittäjä onkin uransa aikana muurannut arviolta 3000 uunia, joten kokemus on todella vankka. Kaupungilta saatuun tarjouspyyntöön liittyikin varmasti muurarin tunnettuus ja ammattitaito, joten vastaavanlaisia urakoita olisi Mikkelissä tarjolla tulevaisuudessakin.

8 YRITYSMUODON VALINTA

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää, onko yritysmuodon muutos ajankohtainen, ja jos on, mikä yritysmuodoista olisi rakennuslalla toimivalle yrittäjälle sopivin. Opinnäytetyössäni keskeiset näkökulmat yritysmuodon valintaan ovat olleet verotus, yleinen yhtiöoikeus eli eri yritysmuotojen tärkeimmät piirteet ja keskinäiset erot sekä ehkä tärkeimpänä itse yrittäjän oma näkökulma ja elämäntilanne.

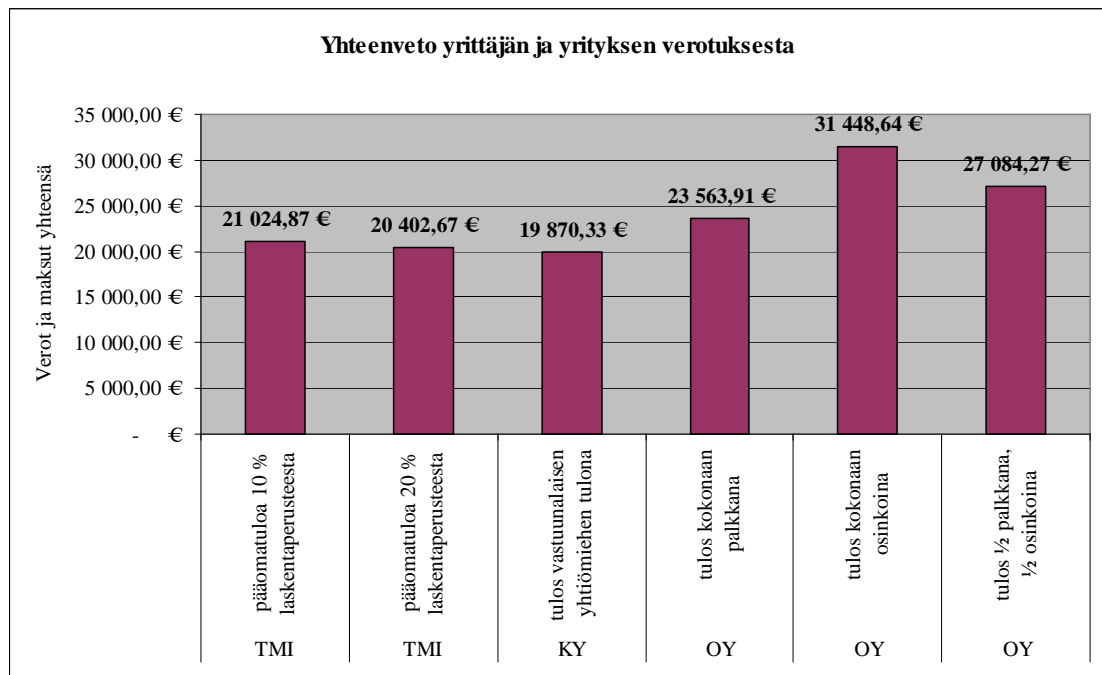
8.1 Verotusnäkökulma

Yksi opinnäytetyöni tutkimusongelmista oli verotuksen muuttuminen eri yritysmuotojen välillä. Jotta sain tuloksista edes jokseenkin vertailukelpoisia, otin verojen laskentaperusteeksi yksityisliikkeen vuoden 2009 tuloksen. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen tulo-osuus ja osakeyhtiön osakkaan palkka tai osinko olisi yksityisliikkeen tuloksen verran eli 62 613,90 euroa. Tulokset ovat ainoastaan suuntaa-antavia, sillä voi olla, että yrittäjä toimisi eri tavoin eri yritysmuodoissa ja siten myös tulos muodostuisi eri tavoin.

Tilinpäätöksestä tilikaudelta 1.1.–31.12.2009 (liite 1) käy ilmi, että yrittäjän yksityisotot ovat 80 813,74 euroa eli lähes 20 000 euroa suuremmat kuin yrityksen tulos. Normaalina vuotena yksityisotot olisivat olleet noin 30 000 euroa. Siksi laskelmissani käyttämäni vuoden 2009 tulos ei välttämättä ole se summa, jonka yrittäjä nostaisi palkkana tai osinkona itselleen kasvun tasaannuttua ja äkillisen kasvun aiheuttaman

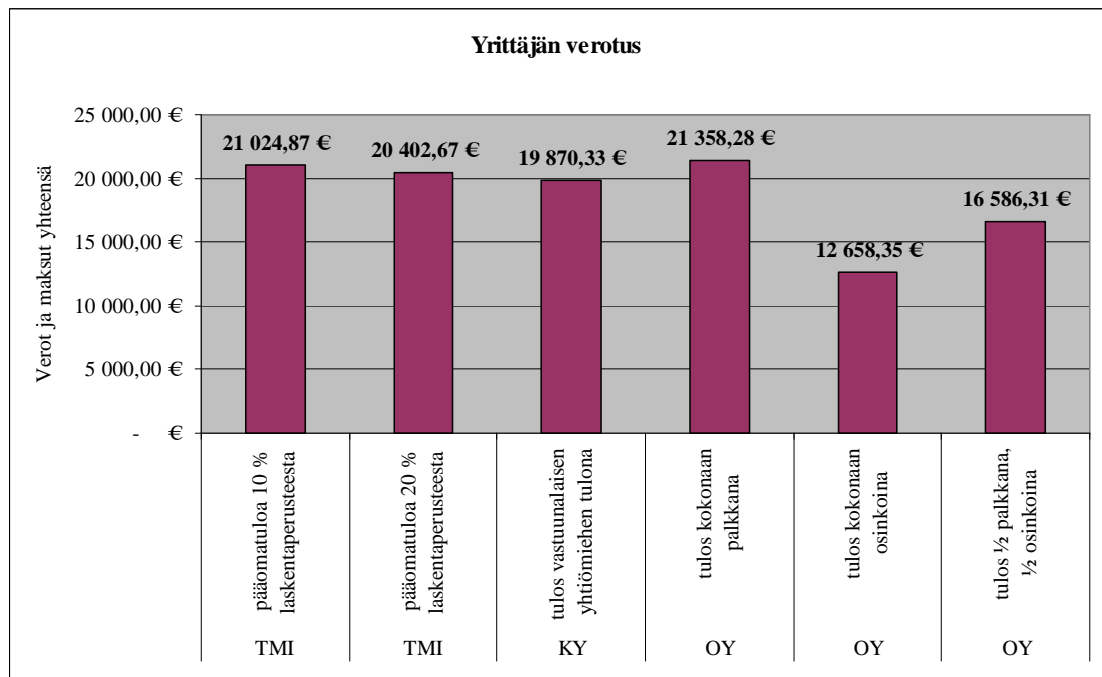

huuman mentyä ohitse. Laskelmat oli kuitenkin järkevintä tehdä ottamatta huomioon näitä todennäköisiä muutoksia.

KUVIO 2. Yhteenveto yrittäjän ja yrityksen verotuksesta

Esittelin verolaskelmat kohdeyrittäjälle ja toimeksiantajalle heidän haastattelujensa yhteydessä. Kohdeyrittäjä oli ennen kuvion 2 näkemistä ajatellut osakeyhtiön olevan verotuksellisesti kaikkein edullisin yritysmuoto. Sama käsitys oli myös toimeksiantajallani. Harhakuvan osakeyhtiön alhaisesta verotuksesta muodostaa helposti se, että kiinteä yhteisöverokanta 26 on alhainen verrattuna esimerkiksi ansiotulojen progressiiviseen tuloveroasteikkoon. Usein ei kuitenkaan oteta huomioon osakeyhtiön kahdenkertaista verotusta. Vaikka yhteisövero kohdistuu nimenomaan yritykseen, niin pienyrittäjä voi kokea veron maksamisen hyvin henkilökohtaisena. Lisäksi täytyy vielä maksaa verot kaikesta, mitä yrityksestä nostaa itselleen. Itsekin olen koulutukseni aikana yhtiöoikeutta, yrittäjyyttä ja verotusta käsittelevillä opintojaksoilla saanut sellaisen käsityksen, että yksityinen elinkeinonharjoittaja voi muodostua verotuksellisesti raskaaksi yritysmuodoksi ja että osakeyhtiö on verotuksen kannalta parempi vaihtoehto.

KUVIO 3. Yrittäjän verotus

Kuviosta 3 käy ilmi, että kaikki aiemmat olettamuksemme eivät olleet täysin vääriä: jos ei oteta huomioon yhtiön verotusta, osakeyhtiö on yritysmuotona edullisin vaihtoehto. Jos yrittäjä onnistuisi kasvattamaan yritystään niin, että vähitellen kasvaisi itse irti sen toiminnasta eikä kokisi yhteisöveron maksamista henkilökohtaisena rasitteenaan, hänen kannattaisi ilman muuta nostaa elantonsa kokonaan osinkona.

Verotuksellisesta näkökulmasta katsottuna yritysmuodon muutos ei tällä hetkellä ole ajankohtainen. Laskelmani osoittavat, että kun otetaan huomioon yrittäjän ja yrityksen kokonaisverotus, raskain yritysmuoto on osakeyhtiö ja kevein kommandiittiyhtiö. Ero kommandiittiyhtiön ja yksityisliikkeen verotuksen välillä on kuitenkin vain pari tuhatta euroa. Lisäksi koska kohdeyrittäjällä ei ole tällä hetkellä eikä luultavasti tulevaisuudessaakaan tarvetta tai mahdollisuutta vaikuttaa kommandiittiyhtiön tulokseen kilometrikorvauksin tai itselle maksettavilla vuokrilla, verotuksen eroa on epätodennäköistä saada kasvatettua sillä tavoin.

8.2 Yhtiöoikeudelliset muuttujat yrittäjän näkökulmasta

Kohdeyrittäjää kiinnosti verotuksen muuttumisen lisäksi saada selville eri yritysmuotoja koskevia käytännön asioita, kuten esimerkiksi rahan liikkuminen yrityksen ja yrittäjän välillä sekä yrittäjän riskit ja vastuu kussakin yritysmuodossa.

Selvitin tutkimuksessani eri yritysmuotojen välisiä eroja varojen nostossa. Yrittäjän vaatima täysin vapaa varojen nosto rajaa pois osakeyhtiömuodon, koska siinä yrityksen varat ovat erillään yrittäjän varoista. Toisaalta osakeyhtiössä myös yrityksen velat olisivat ainakin teoriassa yhtiön velkoja eikä niitä voisi periä yrittäjän henkilökohtaisista varoista. Tämä ei kuitenkaan kiinnosta yrittäjää, sillä hänellä ei ole viimeisimmässä tilinpäätöksessä lainkaan pitkäaikaista velkaa ja lyhytaikaiset velatkin ovat täysin hallinnassa. Muutenkaan yrittäjä ei ole valmis muuttamaan yritysmuotoaan osakeyhtiöksi ainakaan pelkän paremman riskienhallinnan vuoksi.

Kun osakeyhtiö rajataan jo varojen hankalan noston vuoksi pois, jäljelle jää kommandiittiyhtiö. Kommandiittiyhtiössä varoja voisi siis edelleen nostaa vapaasti omaan käyttöön, ja kuten verolaskelmistani voi päätellä, se olisi myös verotuksellisesti hie-
man edullisempi kuin yksityisliike. Ainoina suurina toiminnallisina eroina yksityisliikkeen ja kommandiittiyhtiön välille löysin äänettömän yhtiömiehen, verovapaat kilometrikorvaukset ja päivärahat, mahdollisuuden maksaa itselle palkkaa tai saada yrityksestä vuokratuloja ja tilintarkastuksen pakollisuuden tiettyjen ehtojen täytyessä.

Äänettömän yhtiömiehen löytäminen ei tuottaisi yrittäjälle ongelmia. Äänetön yhtiö-
mies olisi tässä tapauksessa vain muodollisuus, sillä esimerkiksi äänettömän yhtiö-
miehen tuomaa pääomapanosta yritys ei tällä hetkellä tarvitse. Kuten jo aiemmin mai-
nitsin, yrittäjä ei myöskään tarvitse verovapaita kilometrikorvauksia, sillä hän ei käytä
yritystoiminnassaan omaansa vaan yrityksen autoa. Myöskään esimerkiksi toimitilojen
vuokraaminen itseltä yritykselle ei ole ajankohtaista.

Jos oletettaisiin, että yritysmuoto olisi jo vuonna 2009 ollut yksityisliikkeen sijaan
kommandiittiyhtiö tai osakeyhtiö, yrittäjän täytyisi järjestää yritykselle tilintarkastus.
Tilintarkastuslain kolmesta edellytyksestä yli kaksi täyttyy eli tilikauden liikevaihto
ylittää 200 000 euroa ja yrityksen palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä.
Tämä tilintarkastusseikka tuntui kohdeyrittäjästäni hankalalta ja hän kiinnitti huomiota
erityisesti siitä mahdollisesti syntyviin kustannuksiin ja byrokratiaan. Kommandiitti-
yhtiön ja yksityisliikkeen erot eivät siis ole sellaisia, jotka ainakaan kannustaisivat
yritysmuodon muutokseen näissä olosuhteissa.

8.3 Oikea yritysmuoto

Kohdeyrittäjän tilanne on tällä hetkellä se, että hän voisi halutessaan lisätä markkinointiaan ja hyödyntää kasvanutta mainettaan ja jatkaa toimintansa kasvattamista. Kasvu kuitenkin todennäköisesti toisi yrittäjälle lisää työtä ja vastuuta, mikä ei ole yrittäjän näkökulmasta toivottava asia. Pelkkä yritystoiminnan euromääräinen kasvu ei ole mielestäni riittävä peruste yritysmuodon muuttamiselle. Sen sijaan muutos tulisi ajankohtaiseksi, jos yrittäjä päättäisi laajentaa toimintaansa korjausrakentamisen ja uuninmuurauksen ulkopuolelle ja alkaisi tehdä suurempia saneerauksia tai jopa uudisrakentamista. Silloin riskit kasvaisivat sellaiselle tasolle, ettei yrittäjän yksityistalous välttämättä kestäisi mahdollisten rakennusvirheiden aiheuttamia kustannuksia.

Yrittäjän tulevaisuuden suunnitelmat eivät ennusta toiminnan kasvua, päinvastoin vauhti alkaa olla hiipumaan päin. Verotukselliset tai yhtiöoikeudelliset muutokset eivät tuntuneet yrittäjästä joko tarpeeksi merkittäviltä tai ainakaan positiivisilta ja mielekkäiltä. Oikea yritysmuoto ei siis tässä tapauksessa ole tuttavayrittäjienkin suosittelu osakeyhtiö. Kommandiittiyhtiö taas ei toisi toimintaan juuri minkäänlaista muutosta. Kaikkien tutkimustulosten ja tarkemman yrittäjään tutustumisen perusteella on todettava, että ainakin tällä toiminnan laajuudella ja näillä tulevaisuuden näkymillä yritysmuoto kannattaa jättää ennalleen.

9 LOPUKSI

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää, onko kohdeyrittäjän ajankohtaista muuttaa yritysmuotoaan ja esittää hänelle vaihtoehdot kasvaneen toiminnan jatkamiseen. Kohdeyrittäjää kiinnosti saada selville eri yritysmuotoja koskevia käytännön asioita. Tutkimukseni selvitti kohdeyrittäjälle kaikki asiat toivotussa laajuudessa, ja hän kokeekin saaneensa toimintaansa varmuutta. Enää yritysmuodon mahdollinen muuttaminen ei mietitytä, kun kaikki mahdolliset tekijät, etenkin verotus, on otettu selville.

Tilitoimisto Yrityshelppi Oy:llä on viime aikoina ilmennyt useita asiakkaita, jotka pohtivat yritysmuodon muutosta syystä tai toisesta. Toimeksiantajalle tutkimus onkin erityisen hyödyllinen, sillä se kokoaa tärkeimmät yhtiöoikeudelliset asiat yritysmuo-

doista tiiviiksi tietopaketiiksi. Myös eri yritysmuotojen verolaskelmat, jotka on laadittu Excel-taulukoihin ja laskettu kaavoin suoraan tilinpäätöksestä, ovat käyttökelpoiset tilitoimistotyössä yritysten verojen laskemiseen ja siten kätevä verosuunnittelun väline.

Itselleni työssä kaikkein tärkeintä oli perehtyä syvällisesti yrittäjyyteen ja kohdeyrittäjän arvostamiin asioihin. Mikkelissä on paljon pienyrittäjiä, ja toisin kuin esimerkiksi synnyinpaikkakunnallani Varkaudessa, Mikkelissä ei ole yksittäisiä suuria työllistäjiä, joiden varjossa koko paikkakunta eläisi. Olen opiskeluvuosieni myötä huomannut, että vaikka yksittäinen yrittäjä ei pysty vaikuttamaan toimillaan kansantalouteen heikentävästi tai parantavasti, suuri, esimerkiksi mikkeliäinen pienyrittäjien joukko on paljon merkittävämpi kuin yksikään pörssiyhtiö. Pienyrittäjät eivät toimi globaalisti etsien edullisempia raaka-aineita tai edullisempaa työvoimaa ulkomailta vaan he ovat täysin suomalaisia. Mikkeliläisten yrittäjien tavarantoimittajat ovat usein toisia mikkeliäisiä yrityksiä. Työntekijöitä on usein vain muutama, mutta jokainen työntekijä on sitäkin tärkeämpi. Uskallan pienyrityksen työntekijänä väittää, että pienessä yrityksessä työskentelevä ihminen voi paremmin. Kuten tämän taantuman ja laman aikana on huomattu, yrittäjyys, ja nimenomaan pienyrittäjyys kantaa Suomea. Opinnäytetyöni siis on tällaisena aikana erityisen ajankohtainen ja hyödyllinen, sillä se auttaa pienyrittäjää toimimaan hänen jaksamisensa ja siten yrittäjyyden jatkumisen kannalta kaikkein järkevimällä tavalla.

Tähän opinnäytetyöhön ei ole tarvetta eikä edes mahdollisuutta tehdä minkäänlaisia jatkotutkimuksia, mutta kuten sanottu, Suomi on täynnä pienyrittäjiä, joille on paljon hyötyä vastaavanlaisista tutkimuksista. Monet yrittäjät ovat ulkoistaneet taloushallintonsa tilitoimistoille, joilla ei ole aikaa eikä resursseja tehdä tällaisia selvitystöitä yksittäisille yrittäjille. Siksi suosittelen kaikille opinnäytetyön aihetta etsiville, tilitoimistoissa tai pienyrityksissä työskenteleville tai muuten yrittäjyydestä kiinnostuneille opiskelijoille tehdä opinnäytetyö, josta on todellista hyötyä kokonaiselle yritykselle.

Opinnäytetyön tekeminen opetti minulle pitkäjänteisyyttä ja vahvisti entisestään itsenäistä otettani opiskeluun ja työntekoon. Teoriaosuuden kirjoittamisessa en tarvinnut paljoa ulkopuolista apua, mutta verolaskelmiin sain kullannarvoisia vinkkejä toimeksiantajaltani, joka on myös työnantajani. Käytin työssäni monipuolista lähdeaineistoa

ja tarkastelin hankkimaani aineistoa kriittisesti. Varmistin, että käytössäni oli koko projektin ajan tuoreet ja ajantasaiset tiedot. Etenkin verotukseen liittyvät aineistot olivat laskelmientekohetkellä varmasti ajantasaisia Verohallinnon ohjeita. Varmistin myös yhtiöoikeudellisten kirjateosten tietojen paikkansapitävyyden FINLEX-säädöstietopankin ajantasaisista lakiteksteistä. Pelkän verotuksen tai teoreettisten lakitekstien pohjalta tehdyt johtopäätökset olisivat voineet antaa tutkimukselleni aivan erilaisen lopputuloksen. Se olisi kuitenkin jättänyt kaikkein tärkeimmän eli yrittäjän näkökulman tutkimuksen ulkopuolelle. Yrittäjän näkemys ei missään vaiheessa jäänyt irralliseksi ja se korostui työn loppua kohden etenkin johtopäätöksissä.

Tutkimukseni täsmentyi jonkin verran suunnitellusta puolivuotisen työskentelyn aikana. Tutkimussuunnitelmassa painotin liikaa yritysmuodon muutosta, joka kyllä oli työn kaikkein perimmäisin kysymys. Tarkoituksena ei kuitenkaan ollut selvittää itse muutosprosessia vaan enemmänkin eri yritysmuotojen välisiä eroja, missä onnistuivat mielestäni hyvin. Opinnäytetyön aihe oli itsessäänkin mielenkiintoinen, mutta kaikista tarjolla olleista opinnäytetyöaiheista juuri tästä eniten oman teki se, että olen itse tehnyt kohdeyrittäjän koko vuoden 2009 kirjanpidon ja tilinpäätöksen.

Tein opinnäytetyötä tilitoimistotyöni ohessa, joten se valmistui pienin askelin ja hie-
man myöhässä alkuperäisestä aikataulusta. Aikataulun muuttumisesta oli paljon hyö-
tyä työn lopputuloksen kannalta, sillä ehdin tehdä yrittäjän vuoden 2009 tilinpäätöksen
ja siten myös verolaskelmat huolellisesti. Lopuksi haluan kiittää työnantajaani, jonka
ansioista sain tehdä juuri tämän opinnäytetyön ja joka mahdollisti joustavat työajat ja
oli muiltakin osin aina valmis edistämään työn etenemistä.

LÄHTEET

Eerola, Antti, Holla, Jyrki, Holmström, Paula, Jokela, Minna, Juusela, Janne, Järvenoja, Markku, Kellas, Sebastian, Lepistö, Markku, Paronen, Vesa, Sandelin, Eric, Soikkeli, Lauri, Torkkel, Timo, Tunturi, Markku O. & Vuorilehto, Eila 2005. Elinkeinoverotus 2005. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Ennakkoperintälaki 1118/2006. Finlex. WWW-dokumentti.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961118>. Ei päivitystietoa. Luettu 7.11.2009.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2003. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Osuuskunta Vastapaino Oy.

Hirsjärvi, Sirkka, Hurme, Helena 2004. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Holopainen, Tuulikki & Levonen, Anna-Liisa 2008. Yrityksen perustajan opas - silta yrittäjyyteen. 14. uudistettu painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Immonen, Raimo 2000. Yritysmuodot ja liiketoiminta. Helsinki: Kauppakaari Oyj.

Immonen, Raimo 2008. Yritysjärjestelyt. Helsinki: Talentum Media Oy.

Immonen, Raimo & Nuolimaa, Risto 2007. Osakeyhtiöoikeuden perusteet. Helsinki: Talentum Media Oy.

Juusela, Janne 2004. Osinkojen ja osakeluovutusten verotus. Helsinki: Talentum Media Oy.

Koponen, Juha 2005. Yrittäjän verokäsikirja. 3. uudistettu painos. Helsinki: Verotieto Oy.

Koskinen, Ilpo, Alasuutari, Pertti & Peltonen, Tuomo 2005. Laadulliset menetelmät kauppatieteissä. Tampere: Vastapaino.

Kukkonen, Matti 2004. Pienosakeyhtiön ja sen osakkaan tuloverotus. Helsinki: Talentum Media Oy.

Kunnallisveroprosentit 2009. 2008. Verohallinto. PDF-dokumentti.

<http://www.vero.fi/nc/doc/download.asp?id=6425;167571>. Päivitetty 1.12.2008. Luettu 20.11.2009.

Laki avoimesta ja kommandiittiyhtiöstä 398/1988. Finlex. WWW-dokumentti.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1988/19880389>. Ei päivitystietoa. Luettu 7.10.2009.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 360/1968. Finlex. WWW-dokumentti.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1968/19680360>. Ei päivitystietoa. Luettu 3.11.2009.

Leppiniemi, Jarmo 2006. Yrittäjän verokirja veroreviirin hallinnasta. Helsinki: Tietosykli Oy.

Leppiniemi, Jarmo 2008. Osakeyhtiö - varteenotettava vaihtoehto. Helsinki: Tietosykli Oy.

Metsämuuronen, Jari 2001. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Viro: International Methelp.

Metsämuuronen, Jari 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Viro: International Methelp.

Mähönen, Jukka, Säiläkivi, Antti & Villa, Seppo 2006. Osakeyhtiölaki käytännössä. Helsinki: WSOY.

Mähönen, Jukka & Villa, Seppo 2006. Osakeyhtiö I. Yleiset opit. Helsinki: WSOY.

Mähönen, Jukka & Villa, Seppo 2007. Osakeyhtiö II. Pääomarakenne ja rahoitus. Helsinki: WSOY.

Osakeyhtiö / Osakeyhtiön ja osakkaan välinen rahaliikenne 2008. Verohallinto. WWW-dokumentti. <http://www.vero.fi/?article=3248>. Päivitetty 18.8.2008. Luettu 10.11.2009.

Osakeyhtiölaki 624/2006. Finlex. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624>. Ei päivitystietoa. Luettu 23.10.2009.

Osinkotulojen verotus 2008 - saajana omistajayrittäjä. 2008. Verohallinto. PDF-dokumentti. <http://www.vero.fi/nc/doc/download.asp?id=4783;57704>. Päivitetty 1.5.2008. Luettu 10.11.2009.

Osinkotulojen verotus 2009 - saajana palkansaaja, eläkeläinen, opiskelija tms. henkilö. 2009. Verohallinto. PDF-dokumentti. <http://www.vero.fi/nc/doc/download.asp?id=3990;438242>. Päivitetty 1.5.2009. Luettu 10.11.2009.

Ossa, Jaakko 2007. Taloushallinnon verolait. Helsinki: WSOY.

Palkka voi olla osinkoa edullisempaa. 2007. Taloushallintoliitto. PDF-dokumentti. <http://taloushallintoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/16a8d56c9a433c37da2bcda903b6a915/1257602892/application/pdf/10136/Palkka%20voi%20ola%20osinkoa%20edullisempaa.pdf>. Päivitetty 9.10.2007. Luettu 7.11.2009.

Penttilä, Seppo 2003. Yrityksen omistajan tuloverotus. Helsinki: Talentum Media Oy.

Prokuralaki 130/1979. Finlex. WWW-dokumentti.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1979/19790130>. Ei päivitystietoa. Luettu 10.11.2009.

Remenyi, Dan, Williams, Brian, Money, Arthur & Swartz, Ethné 1998. Doing Research in Business and Management. An Introduction to Process and Method. London: SAGE Publications Ltd.

Ruusuvuori, Johanna & Tiittula, Liisa 2005. Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Siikarla, Pertti J. 2003. Henkilöyhtiöt. Helsinki: Yrityskirjat Oy.

Suhteellinen vero. 2005. Verohallinto. WWW-dokumentti.

<http://www.vero.fi/default.asp?path=5,363&article=185>. Päivitetty 5.1.2005. Luettu 6.11.2009.

Suomen perustuslaki 731/1999. Finlex. WWW-dokumentti.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>. Ei päivitystietoa. Luettu 21.11.2009.

Sutinen, Mika & Viklund, Esa 2004. Kaikki mitä olet halunnut tietää yritystoiminnasta mutta et ole tiennyt keneltä kysyä. Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu.

Tilintarkastuslaki 459/2007. Finlex. WWW-dokumentti.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070459>. Ei päivitystietoa. Luettu 28.12.2009.

Tuloverolaki 1535/1992. Finlex. WWW-dokumentti.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535>. Ei päivitystietoa. Luettu 28.10.2009.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Työnantajan sosiaaliturvamaksut vuonna 2009. 2009. Verohallinto. WWW-dokumentti. <http://www.vero.fi/default.asp?path=5,40&article=7591>. Päivitetty 24.4.2009. Luettu 22.11.2009.

Työpanokseen perustuvan osingon verotus. 2009. Verohallinto. WWW-dokumentti. <http://www.vero.fi/?path=5,40,87&article=8854>. Päivitetty 22.1.2010. Luettu 25.1.2010.

Ukkola, Outi & Vilppula, Taru 2004. Yrityksen omistus muutoksessa. Sukupolven vaihdos, yhtiömuoto ja verotus. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Verohallinnon päätös henkilökohtaisen pidätysprosentin laskentaperusteista palkkatuloa varten vuodelle 2009. 2008. Verohallinto. WWW-dokumentti. <http://www.vero.fi/default.asp?path=5,40,421&article=7648>. Päivitetty 16.12.2008. Luettu 1.3.2010.

Verohallinnon päätös vuodelta 2009 toimitettavassa verotuksessa noudatettavista luontoisetujen laskentaperusteista. 2008. Verohallinto. WWW-dokumentti. <http://www.vero.fi/default.asp?path=5,40,421&article=7586>. Päivitetty 24.11.2008. Luettu 22.11.2009.

Verohallitus 2008. Henkilöverotuksen käsikirja 2008. Verovuosi 2007. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Vilkka, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Vaajakoski: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Villa, Seppo 2006. Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö. 3. uudistettu painos. Helsinki: Talentum Media Oy.

Villa, Seppo, Ossa, Jaakko & Saarnilehto, Ari 2007. Yritysmuodot: toiminta, rahoitus ja verotus. Helsinki: WSOY.

Vuoden 2009 valtion tuloveroasteikko. 2008. Verohallinto. WWW-dokumentti.
<http://www.vero.fi/default.asp?path=5,40,90&article=7629>. Päivitetty 10.12.2008.
Luettu 20.11.2009.

Wilhelmsson, Thomas & Jääskinen, Niko 2001. Avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt.
Helsinki: Talentum Media Oy.

Yksityinen elinkeinonharjoittaja / Toiminimen ja yrittäjän välinen rahaliikenne 2007.
Verohallinto. WWW-dokumentti. <http://www.vero.fi/?article=3230>. Päivitetty
17.3.2005. Luettu 10.11.2009.

Yksityisen elinkeinonharjoittajan verotus. 2005. Tilisanomat.
<http://www.tilisanomat.fi/lehti/article.php?catid=9&artid=64&v=2005>. Päivitetty
18.8.2005. Luettu 10.2.2010.

LIITE 1(1).**Tilinpäätös****TASE**

	31.12.2009	31.12.2008
	€	€
Vastaavaa		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	2 450,20	546,34
Autot	<u>24 344,26</u>	<u>5 228,59</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	<u>26 794,46</u>	<u>5 774,93</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Rahat ja pankkisaamiset	17 087,68	15 620,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	<u>17 087,68</u>	<u>15 620,00</u>
Vastaavaa yhteensä	<u>43 882,14</u>	<u>21 394,93</u>
Vastattavaa		
OMA PÄÄOMA		
Yksityisöt	-80 813,74	-22 164,59
Oma pääoma	<u>-246 696,59</u>	<u>-224 532,00</u>
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	265 974,43	228 233,49
Tilikauden voitto (tappio)	<u>62 413,90</u>	<u>37 740,94</u>
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	<u>878,00</u>	<u>19 277,84</u>
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ		
Toimintavaraus	9 856,45	0,00
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	<u>9 856,45</u>	<u>0,00</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	3 071,41	0,00
Osamaksuvelat	14 166,57	0,00
Muut velat	<u>15 909,71</u>	<u>2 117,09</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	<u>33 147,69</u>	<u>2 117,09</u>
Vastattavaa yhteensä	<u>43 882,14</u>	<u>21 394,93</u>

LIITE 1(2).**Tilinpäätös****TULOSLASKELMA**

	1.1.–31.12.2009	1.1.–31.12.2008
	€	€
LIKEVAIHTO	331 137,47	124 637,08
Liiketoiminnan muut tuotot	14 115,67	0,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-87 792,85	-45 377,58
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-109 516,09	-13 403,92
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-21 505,21	-7 004,79
Muut henkilösivukulut	<u>-8 226,35</u>	<u>-325,91</u>
	-29 731,56	-7 330,70
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-8 931,50	-1 924,98
Liiketoiminnan muut kulut	<u>-36 417,35</u>	<u>-16 120,58</u>
LIKEVOITTO (-TAPPIO)	72 863,79	40 479,32
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkokulut ja muut rahoituskulut	<u>-593,44</u>	<u>-88,31</u>
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	72 270,35	40 391,01
Tilinpäätössiirrot		
Vapaaehtoisten varausten muutos	-9 856,45	0,00
TILIKAUDEN VOITTO ENNEN VEROJA	<u>62 413,90</u>	<u>40 391,01</u>

Kohdeyrittäjän haastattelukysymykset

Taustatiedot

1. Kuka olet?
2. Kuinka kauan olet toiminut yrittäjänä nykyisessä yrityksessä / yleensä?
3. Oletko ollut töissä muissa yrityksissä vai oletko aina työllistänyt itsesi?

Yrittäjäyys

4. Mitä arvostat yrittäjyydessä?

Toiminnan laajuus

5. Kuinka monta työntekijää työllistät?
6. Millaiset työsuhteet heillä on? (vakituinen / osa-aikainen / määräaikainen)

Varojen nosto

7. Kuinka tärkeänä pidät yrityksen varojen vapaata nostamista omaan käyttöön?
8. Kuinka tärkeää sinun on saada maksaa yksityisiä kuluja yrityksen varoista?
9. Oletko kiinnostunut verovapaista korvauksista, kuten kilometrikorvauksista tai päivärahoista, joita voisit maksaa itsellesi kommandiitti- ja osakeyhtiöissä?

Päätöksenteko

10. Kuinka tärkeää on päätöksenteon helppous / nopeus / joustavuus?

Riskit

11. Oletko kartoittanut nykyisen yritystoimintasi riskitekijät?
12. Jos olet, oletko pyrkinyt minimoimaan tai poistamaan niitä?

Vastuu

13. Oletko siirtänyt vahingonkorvausvastuuta esimerkiksi vakuutusyhtiölle?
14. Miten suhtaudut siihen, että olet toiminimiyrittäjänä henkilökohtaisesti vastuussa esimerkiksi työntekijöidesi tekemistä virheistä?

Yrityksen tulevaisuudennäkymät

15. Pidätkö yrityksesi toiminnan kasvua vain väliaikaisena?
16. Oliko kasvu tietoista vai johtuuko se vain yksittäisistä suurista urakoista?
17. Oletko ajatellut laajentaa toimintaasi nykyisen toimialasi ulkopuolelle?